

Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2011

Sammanfattning

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse om sin verksamhet under 2011. Berättelsen innehåller en redogörelse för rådets 63:e session den 1–3 november och en översikt över rådets övriga verksamhet under året.

Stockholm den 14 mars 2012

Karin Åström

Bengt Ohlsson

Innehållsförteckning

1 Huvuddrag i verksamheten 2011	3
2 Sveriges delegation.....	9
3 Nordiska rådets 63:e session i Köpenhamn den 1–3 november 2011	14
4. Presidiet.....	29
5 Utskotten och kontrollkommittén	37
6 Den parlamentariska Östersjökonferensen	63
7 Den Arktiska parlamentarikerkonferensen	66
8 Det parlamentariska Barentssamarbetet	68
<i>Bilaga 1</i> Nordiska rådets svenska delegation	71
<i>Bilaga 2</i> Yttrande över Midtvejsrapporten ”Et Moderne Nordisk Råd – ny timing i Norden!”	73
<i>Bilaga 3</i> Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2011	76
<i>Bilaga 4</i> Resolution antagen vid den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen, Helsingfors den 28–30 augusti 2011	92
<i>Bilaga 5</i> Resolution antagen vid den 5:e parlamentariska Barentskonferensen, Luleå den 18–20 maj 2011.....	100
<i>Bilaga 6</i> Nordiska rådets ramprogram.....	105

1 Huvuddrag i verksamheten 2011

I Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas parlament och regeringar. Samarbetet omfattar sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Då det är lämpligt samordnar de nordiska länderna sitt agerande i EU, FN och andra internationella sammanhang.

Begreppet ”nordisk nytta” är grundläggande. De nordiska länderna ska samarbeta på områden där de kan åstadkomma mer tillsammans än om de agerar var för sig. Det handlar om att ge medborgarna möjlighet att studera, arbeta eller driva företag i hela Norden utan att nationsgränserna är till hinder, att lära av varandras erfarenheter inför reformer på olika samhällsområden, och att få genomslag för våra värderingar i internationella förhandlingar om t.ex. klimatfrågor eller mänskliga rättigheter.

Nordiska rådets roll är att ta initiativ där man ser behov eller möjligheter till framsteg i det nordiska samarbetet. En fråga kan tas upp till nordisk diskussion på olika sätt. Slutsatserna får oftast formen av en rekommendation som riktas till en eller flera nordiska regeringar. Förslag bereds i något av Nordiska rådets utskott innan plenarförsamlingen kan besluta att anta en rekommendation. Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet, men också genom förankring i riksdagen, kontakter med Regeringskansliet och med organisationer och enskilda medborgare.

Vilka frågor som står i fokus för det nordiska samarbetet varierar. Årsskiftena som sådana utgör inga skarpa gränser. I detta avsnitt redovisas några av de sakfrågor och initiativ som varit centrala i den svenska delegationens verksamhet under 2011.

Gränshinder

Tanken att medborgarna ska kunna röra sig fritt mellan de nordiska länderna, välja var de vill bo och arbeta, driva företag eller annan verksamhet utan att hindras av nationsgränserna, är minst lika gammal som det nordiska samarbetet. I dag är det inte gränserna som sådana som är hinder, utan snarare skillnader i skatte- och avgiftssystem, sociala förmåner eller regler på arbetsmarknaden. Samhällsutvecklingen gör att sådana regler kan tillkomma, ändras eller avskaffas. Varje ändring rymmer en risk för att nya gränshinder uppkommer, och därför står arbetet med att förebygga och avskaffa gränshinder ständigt högt på Nordiska rådets dagordning.

I början av 2011 uppmärksammades att en ändring av bosättningsbegreppet i Norge skapade problem för svenskar som bodde i Sverige men arbetade i Norge. Efter kontakter mellan de norska och svenska delegationerna i Nordiska rådet, och mellan dem och regeringarna, löstes problemet tills vidare.

Danmarks praxis att utvisa personer som är medborgare i andra nordiska länder men som är bosatta i Danmark om dessa personer kommer i behov av socialhjälp (t.ex. för att de blir arbetslösa) har ifrågasatts, bl.a. genom skriftliga frågor, av medlemmar i Nordiska rådets medborgar- och konsumentutskott. Vid sessionen i november diskuterade utskottet detta med den nyttillträdde danske justitieministern och krävde att Danmark upphör med sin praxis och i stället tolkar den nordiska socialhjälpkonventionen på samma sätt som övriga länder.

Den 30 november arrangerade Nordiska rådets svenska delegation, tillsammans med regeringarnas samarbetsorgan Gränshinderforum, en heldagskonferens i riksdagen om gränshinderfrågor. Drygt 100 parlamentariker, regeringsmedlemmar och företrädare för berörda myndigheter och organisationer deltog. Syftet var att uppmärksamma gränshinderfrågorna och visa att risken för nya gränshinder måste uppmärksammas då man överväger nya lagar eller myndighetsföreskrifter i något nordiskt land. Inte minst gäller det i samband med genomförande av EU/EES-direktiv. Ett mer konkret resultat av konferensen är att man nu undersöker om en person som arbetar i ett nordiskt land men bor i ett annat kan få rehabilitering i bosättningslandet (i stället för som nu i arbetslandet) om han eller hon råkar ut för en arbetsskada eller olycka på arbetsplatsen.

Språkförståelse

Viktiga delar av det nordiska samarbetet bygger på att vi förstår varandras språk. Språkförståelsen gör det möjligt för medborgarna att ta del av ett betydligt större kulturutbud och att lära av andras erfarenheter än om vi vore begränsade till det egna landet. Att förstå varandras språk har också med gränshinder att göra. Gör vi inte det uppstår praktiska hinder för arbete eller studier i andra nordiska länder, för gemensamma affärs- eller kulturprojekt, för samarbete över riksgränserna om vård, sjuktransporter och annat som underlättar människors vardag. Språkförståelse i Norden var tema för Nordiska rådets journaliststipendier 2011, som delats ut i samtliga nordiska länder. De genomförda projekten kan ge uppslag till nya metoder för att främja språkförståelsen.

Tv-utbyte

Nordiska rådet har länge arbetat med att göra det möjligt för alla att ta del av kvalitetsprogram som sänds i andra nordiska länders tv-kanaler. Det har visat sig svårt att etablera en gemensam tv-kanal med den fransk-tyska Arte som modell. Den dialog som förts mellan Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott och de nordiska tv-företagen har dock bidragit till ett ökat program-samarbete och ett ökat utbyte av program. Under 2011 har utskottet undersökt en ny strategi: ny teknik kan öppna möjlighet att skapa en sammordisk internetkanal (i stället för tv) som kan innehålla t.ex. film, teater, dokumentärer och aktualitetsprogram. På utskottets initiativ kommer en ”marknadsundersökning” om intresset för detta att göras. Utskottet arbetar också vidare för att

de upphovsrättsliga frågor som finns i anslutning till en nordisk internetkanal ska kunna lösas.

Nästa generation Nordplus

Nordplus är ett ramprogram som ska främja rörlighet och nätverksbyggande på utbildningsområdet i Norden. Det innehåller såväl utbyte av erfarenheter när det gäller innovation och kvalitet på utbildningsområdet som utbytesprogram för studerande. Under 2011 har en utvärdering färdigställts och resultatet i ett ministerrådsförslag om en fortsättning under åren 2012–2016. Nordiska rådets kultur- och utbildningsutskott har diskuterat förslaget, som innebär förenklingar för användarna, förenkling när det gäller mål, ambitioner och administrativa krav, samt vidare att man bättre når ut till potentiella användare. Nordplus består framöver av fem delprogram: Ett horisontellt, samt sektorsprogrammen Nordplus Junior, Nordplus högre utbildning, Nordplus Vuxen och Nordplus nordiska språk. I det sistnämnda delprogrammet kan de tre baltiska staterna delta.

Utskottets behandling av förslaget resulterade i att Nordiska rådet godkände den ”nya generationen” Nordplusprogram, och därutöver rekommenderade ministerrådet att genomföra det på ett sådant sätt att integrering och samarbete mellan utbildning och näringsliv utvecklas. Därmed kan en nordisk praktikmarknad skapas, som också säkrar att studerande får optimalt stöd till mobilitet, utbyte samt praktik- och studieuppehåll i övriga nordiska länder.

Rörligheten i Norden

Under året har kultur- och utbildningsutskottet även behandlat ett medlemsförslag som tar sikte på att öka möjligheterna till studier eller praktik för unga i Norden. Vid sessionen antog Nordiska rådet en rekommendation om att ministerrådet bör utarbeta en gemensam strategi för att underlätta studier i andra nordiska länder. Som del i strategin bör det upprättas ett program som ger möjlighet till finansiellt stöd för studerande som önskar arbetsträning i andra nordiska länder och ett som erbjuder praktik, bostad och fritidsprogram, och vidare bör informationen om möjligheterna till utbildning och praktikplatser byggas ut.

Ungdomsarbetslöshet

I alla de nordiska länderna har ungdomsarbetslösheten stigit de senaste åren. Samtidigt finns det olikheter som tyder på att länderna kan lära av varandra på detta område. Mot den bakgrunden har näringsutskottet behandlat ett medlemsförslag om en gemensam nordisk insats mot ungdomsarbetslösheten. Som resultat av det rekommenderar Nordiska rådet att ministerrådet utarbetar en gemensam strategi som fokuserar på tre huvudområden: utanförskap och ungdomars möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden, samhällets ansvar för utbildningar som leder till jobb, och tillväxt och företagande för nya jobb.

Segregation

Välfärdsutskottet har under 2011 valt att särskilt arbeta med vad som kan göras för att vända utvecklingen i socialt utsatta (förorts-) områden och för att hindra att sådana uppstår. En särskild arbetsgrupp inom utskottet har diskuterat bl.a. skola och utbildning, språk, inkludering av kvinnor, varierade boendeformer och vikten av föreningsliv och frivilligorganisationer. Arbetet resulterade i en rekommendation med tio punkter. En är att en "integrationsbarometer", ett verktyg för att mäta framsteg eller problem på integrationsområdet, bör utvecklas. Bland andra punkter kan nämnas en hälsoplan med fokus på sociala skillnader och förebyggande åtgärder, analys av sociala stöd- och trygghetssystemens inverkan på deltagande i arbetslivet, en bostadspolitisk översyn för att främja ett varierat bostadsutbud i utsatta områden, och åtgärder för att säkra en positiv språkutveckling innan skolstarten och en inkluderande skola för alla.

One Health – antibiotikaresistens

Den ökande förekomsten av antibiotikaresistenta bakteriestammar, och de risker det medför, har uppmärksammats av medborgar- och konsumentutskottet. Utskottet har samlat en nordisk expertgrupp med uppgift att redovisa problemet och diskutera förslag till åtgärder. Termen "one health" är ett erkännande av att man måste se människors och djurs hälsa och sjukdomar och den miljö vi lever i i ett sammanhang. Det behövs därför ett helhetsperspektiv och tvärvetenskapligt samarbete. Utskottet konstaterar också att de nordiska länderna är föregångare på området, även om en hel del ytterligare behöver göras. På förslag av utskottet har Nordiska rådet rekommenderat att en nordisk handlingsplan ska utarbetas med utgångspunkt i ett sådant helhetsperspektiv. Eftersom antibiotikaresistens sprider sig globalt ska handlingsplanen också vara underlag för att sätta frågan på den internationella dagordningen, t.ex. under Danmarks EU-ordförandeskap våren 2012.

Klimat

Miljö- och naturresursutskottet har under flera år arbetat med klimatfrågorna. Under 2011 har man särskilt ägnat sig åt förberedelserna för FN-konferensen Rio+20, som hålls våren 2012. På utskottets förslag har Nordiska rådet beslutat att de nordiska länderna bör arbeta för att konferensen ska utmyнна i en vision för grön ekonomi som både kan främja fattigdomsbekämpning och arbetet för en bärkraftig utveckling. Rio+20 bör också utveckla en handlingsplan för att främja grön ekonomi baserad på naturens bärkraft och välfungerande ekosystemtjänster.

Även i övrigt har utskottet arbetat för att Norden ska spela en pådrivande roll i det fortsatta arbetet med att minska takten i klimatförändringen både lokalt, nationellt, regionalt och globalt. På utskottets initiativ har Nordiska ministerrådet uppmanats att kartlägga ytterligare åtgärder, som kan genomföras både i Norden och i andra länder, för att begränsa utsläpp av kortlivade

klimatdrivande ämnen. I en annan rekommendation uppmanas ministerrådet att utreda förutsättningarna för att etablera ett nära samarbete mellan Norden och ett begränsat antal andra länder med ambitiösa mål för att reducera de klimatdrivande utsläppen. Tanken är alltså att en grupp länder skulle gå före och visa att det är möjligt att genomföra konkreta åtgärder, och att den gruppen ska vara öppen för att fler länder ansluter sig efter hand.

Energieffektivitet

Att använda energi effektivt är ett sätt att reducera energianvändningen och därmed de utsläpp som påverkar både klimatet och miljön i övrigt. Sedan 2010 arbetar två av Nordiska rådets utskott gemensamt med energifrågor. Under 2011 har man diskuterat om det finns behov för ytterligare nordiska åtgärder för att främja energieffektivitet. Mot bakgrund av det antogs i november en rekommendation till Nordiska ministerrådet att etablera en gemensam handlingsplan som sätter upp ambitiösa och förpliktande mål för energieffektivitet, och att utveckla gemensamma metoder för att mäta utvecklingen. Vidare begär Nordiska rådet en gemensam nordisk insats inom forskning och innovation för att öka energieffektivitet och användningen av förnybar energi i form av t.ex. biogas, solenergi och vågkraft som komplement till vindkraft. Slutligen rekommenderas regeringarna att vidta åtgärder för att elpriserna ska bli mera transparenta för de nordiska konsumenterna – blir prisbildningen tydlig kan konsumenterna lättare använda elenergin effektivt.

Inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen, där alla länder runt Östersjön är representerade, har Nordiska rådet tagit initiativ till en arbetsgrupp om ”grön tillväxt och energieffektivisering” i hela regionen. Arbetsgruppen inledde sitt arbete i december 2011 och kommer att avlämna en första delrapport under sommaren 2012.

Arktis

Utvecklingen i den arktiska regionen är av stort intresse, inte enbart för de arktiska staterna, utan också inom EU och globalt. Både Nordiska rådets presidium och miljö- och naturresursutskottet har under året diskuterat konsekvenserna av klimatförändringar och därmed ökande sjöfart i Arktis, ökande turism och nya möjligheter att utvinna naturresurser. Detta reser frågor om bl.a. militär och civil säkerhet i regionen, om den känsliga arktiska miljön, och om hur urbefolkningarnas livsvillkor påverkas.

I maj 2011 arrangerade Nordiska rådets svenska delegation ett seminarium i riksdagen där såväl delegationens medlemmar som andra riksdagsledamöter kunde ge synpunkter på vilka prioriteringar som borde göras under det svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet 2011–2013, som inleddes senare i maj. Fokus låg på miljöfrågor, befolkningens livsvillkor, forskningsfrågor och näringslivets förutsättningar i regionen.

Nordiska rådets presidium har bl.a. utarbetat ett betänkande över ministerrådets förslag till nytt arktiskt samarbetsprogram. Betänkandet antogs vid sessionen i november. Rådet har välkomnat det avtal om räddning och efter-

sökning som träffats vid Arktiska rådets möte i Nuuk i maj. Inom ramen för det avtalet bör de nordiska länderna, enligt Nordiska rådets rekommendation, stärka det nordiska samarbetet om havsövervakning i Arktis och skapa en nordisk maritim insatsenhet i samarbete mellan de nordiska ländernas kustbevakningar och räddningstjänster. Vidare vill rådet se ett liknande avtal om åtgärder vid utsläpp av miljöfarliga ämnen. Köpenhamnsavtalet från 1971, som är grunden för det nordiska samarbetet om bekämpande av oljeföroreningar och andra skadliga substanser till havs, kan vara utgångspunkt för ett brett internationellt avtal för att bekämpa förorening av de arktiska havsområdena.

Barentssamarbetet

Med anledning av Sveriges ordförandeskap i Barentsrådet 2009–2011 stod riksdagen värd för den femte parlamentariska Barentskonferensen den 18–20 maj 2011 i Luleå. Konferensen öppnades av riksdagens talman Per Westerberg. För arrangemangen stod Nordiska rådets svenska delegation. Den parlamentariska Barentskonferensen hålls vartannat år och samlar medlemmar av de nationella parlamenten i Finland, Norge, Ryssland och Sverige samt representanter för län, fylken och regioner inom Barentsområdet, liksom för urfolken i regionen och relevanta internationella organisationer. Till huvudteman hade valts miljö/hållbar utveckling, industri och handel inklusive urbefolkningars entreprenörskap och utvecklande av infrastruktur.

Då konferensen avslutades antog deltagarna, enligt praxis, en resolution om det fortsatta samarbetet mellan de länder som deltar i Barentssamarbetet. Den innehåller rekommendationer på sammanlagt 23 punkter. Bland dem kan nämnas att deltagarna prioriterar en ekologiskt hållbar ekonomisk utveckling med inriktning inte minst mot urfolks företagande. I sammanhanget understryker man vikten av intensifierat samarbete i regionen när det gäller förnyelsebar energi och energieffektivisering. Deltagarna rekommenderar de nationella parlamenten och berörda myndigheter att stödja åtgärder för att underlätta den gränsöverskridande rörligheten för personer, varor och tjänster, bl.a. genom att förenkla viseringssystemen och tullförfarandena. Man vill se en effektiv ungdomspolitik i regionen, framför allt när det gäller tillgång till modern utbildning och främjande av kreativitet, entreprenörskap och tillträde till arbetsmarknaden. Resolutionen tar vidare upp behovet av moderna transportsystem och annan infrastruktur av hög kvalitet, inklusive bättre förbindelser över gränserna. Både hamnar och transportsystem på land bör utvecklas, samtidigt som man tar hänsyn till miljön och främjar energieffektiva lösningar och höga säkerhetsnormer.

2 Sveriges delegation

Det nordiska samarbetet omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de tre självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Den grundläggande ramen för samarbetet är Helsingforsavtalet från 1962. I Nordiska rådet ingår 87 valda medlemmar samt representanter för de fem nordiska ländernas regeringar och för Färöarnas och Grönlands landsstyren och Ålands landskapsstyrelse. Samtliga har yttrande- och förslagsrätt. Rösträtt tillkommer endast de 87 medlemmar som väljs av respektive folkrepresentation.

I enlighet med Helsingforsavtalet består Nordiska rådets svenska delegation av 20 medlemmar och 20 suppleanter som riksdagen väljer bland sina ledamöter, samt därutöver av de statsråd regeringen utser. De valda medlemmarna och suppleanterna vid utgången av 2011 framgår av *bilaga 1*. Delegationens ordförande har varit Karin Åström (S) och delegationens vice ordförande Cristina Husmark Pehrsson (M). I delegationens arbetsutskott har utöver delegationens ordförande och vice ordförande Hans Wallmark (M), Billy Gustafsson (S), Anita Brodén (FP), Ann-Kristine Johansson (S) ingått som ordinarie medlemmar. Suppleanter i arbetsutskottet har varit Åsa Torstensson (C), Jan Lindholm (MP), Anders Andersson (KD), Marianne Berg (V) och Erik Almqvist (SD). Alla riksdagspartier har således varit representerade såväl i delegationen som i dess arbetsutskott.

Helsingforsavtalet anger att val av medlemmar och suppleanter ska förrättas årligen. Det skedde för riksdagens del i oktober 2011 och medförde endast mindre förändringar i delegationens sammansättning. Två suppleanter har lämnat riksdagen under 2011 och därför ersatts av andra ledamöter. I övrigt har delegationens sammansättning varit densamma hela 2011.

Delegationen har under året hållit sex möten och arbetsutskottet sju möten. Delegationens ordförande och vice ordförande har deltagit i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna.

År 2010 väckte den svenska delegationen ett medlemsförslag om översyn av Helsingforsavtalet. Syftet var att behovet av eventuella ändringar för ett ytterligare fördjupat samarbete skulle belysas. Efter att ha tagit del av remissvar från de nationella delegationerna och de nordiska partigrupperna konstaterade presidiet i sitt betänkande över förslaget att Helsingforsavtalet inte kan anses vara begränsande för det nordiska samarbetet, och inte heller hindrar en vidareutveckling av samarbetet. Diskussionen om medlemsförslaget ledde till att presidiet i stället föreslog en översyn av Nordiska rådets arbetsordning, för att modernisera och effektivisera rådets arbetsformer. Detta förslag antogs av sessionen i november 2010. Därefter tillsattes en arbetsgrupp på tjänstemannanivå för att utarbeta ett underlag för presidiets blivande förslag i ärendet.

Som ett led i översynsarbetet avlämnade delegationen i maj 2011 ett yttrande över arbetsgruppens "halvtidsrapport" (*bilaga 2*) och kunde senare konstatera att de synpunkter som framfördes i yttrandet var relevanta också i förhållande till arbetsgruppens slutrapport, som avlämnades i juni. Översynen har slutförts under 2011. Beslut med anledning av presidiets förslag fattades av sessionen, som hölls den 1–3 november i Köpenhamn.

Under 2010 lämnade delegationen ett remissyttrande till Nordiska rådets presidium med anledning av en anmodan från Västnordiska rådet om att inte använda termen självstyrande områden, utan i stället använda benämningarna stater och länder, alternativt riken och länder. Delegationen underströk i sitt yttrande vikten av en svensk hållning i frågan och önskade därmed avvakta regeringens ställningstagande. Sedan frågan behandlats på ett möte med den nordiska samarbetskommittén (NSK), som inte ansåg att det fanns någon anledning att ändra på den nuvarande ordningen, återkom ärendet i mars 2011 för ställningstagande i Nordiska rådets presidium. Presidiet kom fram till att man inte kunde bifalla Västnordiska rådets anmodan, bl.a. med hänsyn till de juridiska och konstitutionella frågor det kunde resa. Däremot avser Nordiska rådet för sin del gå önskemålet till mötes genom att använda beteckningarna Färöarna, Grönland och Åland, snarare än "självstyrande områden", där så är lämpligt.

Delegationens program 2011

Delegationen beslutade att liksom föregående år utarbeta ett program för delegationens verksamhet 2011, med utgångspunkt i Nordiska rådets ramprogram "Norden i Världen – Världen i Norden" och i linje med det danska ordförandeskapsprogrammet för Nordiska rådet. I programmet angavs ett tiotal prioriterade sakområden för delegationens arbete i Nordiska rådet under 2011, liksom vissa prioriteringar för förankring i riksdagen av det nordiska samarbetet och för information om detta till allmänheten.

Uppföljning och förankring av Nordiska rådets rekommendationer

Svenska delegationens medlemmar har fortsatt att aktivt följa genomförandet av Nordiska rådets rekommendationer och förankringen av de nordiska frågorna i riksdagen. Delegationen har översänt de antagna rekommendationerna till relevanta utskott, utsett särskilt ansvariga medlemmar för varje rekommendation och bl.a. genom dem följt hur respektive rekommendation behandlats. Delegationen har fortsatt arbeta efter principen att medlemmarna efter varje möte med Nordiska rådet lämnar en kort redogörelse för de beslut som fattats och de diskussioner som förts i berörda nationella utskott.

Delegationens medlemmar har under året bl.a. genom motioner, frågor och interpellationer aktualiserat frågor som är av intresse för det nordiska samarbetet. Medlemmar av delegationen har också utnyttjat den möjlighet Helsingforsavtalet ger att ställa frågor till andra nordiska länders regeringar.

Dialog med den nordiska samarbetsministern

Delegationen har fortsatt den nära dialogen med den nordiska samarbetsministern Ewa Björling. Gränshinderarbetet allmänt, och olika konkreta gränshinder, uppmärksammas fortlöpande i denna dialog. Fortsättningen av globaliseringsinitiativet, den samnordiska budgeten och projektverksamheten samt den kommande översynen av den nordiska informationsverksamheten i de baltiska staterna och i nordvästra Ryssland har varit andra samtalsteman under 2011. Mot slutet av året inleddes en diskussion om budgetfrågor och prioriteringar inför Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2013, en diskussion som givetvis fortsätter och intensifieras under 2012.

Seminarium om Arktis den 3 maj

På initiativ av de svenska representanterna i den arktiska parlamentariskommittén arrangerade Nordiska rådets svenska delegation i samarbete med Norden i Fokus ett seminarium i riksdagen den 3 maj 2011. Vid seminariet presenterades regeringens strategi för Arktis och det svenska ordförandeskapsprogrammet för Arktiska rådet. Särskilt fokus lades vid miljöfrågor, befolkningens livsvillkor, forskningsfrågor och näringslivets förutsättningar i regionen. Seminariet gav tillfälle för delegationens medlemmar och andra riksdagsledamöter att ge synpunkter på dessa dokument inför det svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet 2011–2013, som inleddes vid ett möte i Nuuk följande vecka.

Energiseminarium den 19 oktober

Nordiska rådets svenska delegation arrangerade tillsammans med Energinätverket i riksdagen ett seminarium om energifrågor den 19 oktober. Seminariet arrangerades mot bakgrund av den tyngd energifrågorna har på den politiska dagordningen både nationellt, nordiskt och i ett europeiskt perspektiv. Händelserna i Fukushima i Japan våren 2011 har ytterligare aktualiserat frågorna om energiförsörjningen. Både kraftläget inför vintern 2011/2012 och kraftläget i Norden på längre sikt redovisades, liksom Nord Pool Spots roll på elmarknaden i Norden och spotmarknaden i ett bredare perspektiv. Arbetet med förnybar energi och forskning på området lyftes särskilt fram.

Gränshinderkonferens den 30 november

Tillsammans med Gränshinderforum, de nordiska regeringarnas organ för samarbete i frågor om gränshinder, arrangerade Nordiska rådets svenska delegation en heldagskonferens den 30 november. Konferensen ville belysa den outnyttjade potential som finns i ett förstärkt nordiskt samarbete för att avskaffa tillväxthämmande skillnader i ländernas regelverk och hindra att nya gränshinder av olika slag uppstår. Bland inledarna märktes de nordiska samarbetsministrarna Rigmor Aasrud, Norge, och Ewa Björling, Sverige, den finska social- och hälsovårdsministern Paula Risikko och Nordiska rådets gränshinderrapportör Cristina Husmark Pehrsson. Även representanter för

arbetsmarknadens parter och experter från Finlands och Sveriges regeringskanslier medverkade. Konferensen samlade riksdagsledamöter och tjänstemän, gäster från andra nordiska parlament, tjänstemän på departement och myndigheter samt företrädare för berörda intresseorganisationer, totalt ett drygt hundratal utöver inledningstalarna.

Delegationens informationsverksamhet

Nordiska rådets journaliststipendium utdelas årligen och har inrättats för att ge journalister möjlighet att undersöka och rapportera om förhållanden i de nordiska länderna och om det nordiska samarbetet. För stipendierna 2011 var "språkförståelse i Norden" ett prioriterat tema. Stipendiesumman var för Sveriges del DKK 90 000. Inom den ramen beviljades sex svenska journalister stipendier. En av dessa meddelade dock senare att hon på grund av utlandstjänstgöring inte kunde genomföra det planerade projektet och därför måste avstå från stipendiet.

Svenska delegationen har under året fortsatt samarbetet med *Norden i Fokus*, det nordiska informationsfönstret i Stockholm, bl.a. genom samarrangemang i form av frukostmöten och seminarier.

Det nordiska samarbetet har en stark folklig förankring. Frivilligorganisationernas engagemang är en förklaring såväl som en avspeglning av detta förhållande, och delegationens medlemmar och suppleanter har medverkat vid ett flertal olika organisationers arrangemang. *Föreningen Norden* intar en särställning vad gäller frivilligorganisationernas nordiska kontakter. Därför samverkar delegationen i sitt informationsarbete med *Föreningen Norden* genom ett särskilt samarbetsavtal. Delegationen har också nära kontakt med *Föreningen Nordens Ungdomsförbund*.

Hallå Norden är en av Nordiska ministerrådets informationstjänster och finns i alla de nordiska länderna. Syftet är att underlätta såväl privatpersoners som företags mobilitet i Norden. Detta ska ske genom att tillhandahålla information till privatpersoner och företag om villkoren för bl.a. flytt, arbete, studier och etablering av företag i andra nordiska länder, som underlag för deras beslut. Därutöver bidrar *Hallå Norden* till Nordiska rådets och ministerrådets fortsatta arbete med gränshinderfrågor genom att göra sammanställningar över de frågor och klagomål som inkommit.

Övrigt

Nordiska rådets svenska delegation utser representanter i de permanenta kommittéerna för den Arktiska parlamentarikerkonferensen respektive den parlamentariska Östersjökonferensen. Vidare deltar medlemmar av delegationen, direkt eller via Nordiska rådet, i parlamentarikermöten om EU:s nordliga dimension och i parlamentariska kontakter inom Barentsregionen. Därigenom uppnås en samordningseffekt i fråga om riksdagens deltagande och verksamheten i dessa delvis överlappande samarbetsstrukturer i norra Europa.

Deras verksamhet under 2011, och delegationens arbete i dem, redovisas under respektive avsnitt nedan.

Det regionala samarbetet medför också deltagande i, och ibland värdskap för, vissa arrangemang som inte formellt är en del av dessa samarbetsstrukturer. Under 2011 stod nordiska rådets svenska delegation värd för ett studiebesök som ägde rum den 15–17 juni av ett 20-tal ledamöter av regionala parlament i nordvästra Ryssland.

Vidare bör nämnas det forum för unga parlamentariker i nordvästra Ryssland och Norden som börjar ta form. Det första forumet arrangerades i Murmansk 2009, det andra i Kirkenes den 22–24 mars 2010 och det tredje i Arkhangelsk den 21–23 mars 2011. Där deltog Johan Linander (C) och Johan Löfstrand (S) från den svenska riksdagen. Sveriges delegation till Nordiska rådet hade gett dem mandat att framföra en inbjudan till ett fjärde forum i Sverige under 2012, en inbjudan som tacksamt antogs av Arkhangelskmötet. Detta fjärde forum kommer således att arrangeras i riksdagen den 18–20 april 2012, och väntas samla ett 50-tal deltagare.

3 Nordiska rådets 63:e session i Köpenhamn den 1–3 november 2011

Under Nordiska rådets 63:e session valdes, enligt den rotationsordning som tillämpas, en president och en vicepresident från Finland för det följande året. President blev Kimmo Sasi, Samlingspartiet, tidigare bl.a. statsråd i finländska regeringar 1999–2003. Till vicepresident valdes Silvia Modig, Vänssterförbundet, tidigare journalist och invald i Finlands riksdag på våren 2011. Kimmo Sasi efterträdde från 1 januari 2012 Bertel Haarder, Danmark. Haarder hade övertagit posten efter Henrik Dam Kristensen som valts vid Nordiska rådets session 2010, men lämnat rådet i oktober 2011 för att inträda i den nya danska regering som tillträdde efter Folketingsvalet i september. I sitt tacktal vid sessionen nämnde Kimmo Sasi särskilt tre teman som prioriteter under det kommande året: det nordiska varumärket med stark ekonomi och välfärdssamhälle, gränshinder och det arktiska samarbetet.

Vid den 63:e sessionen deltog gäster från bl.a. Baltiska parlamentariska församlingen, Parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), Benelux Interparliamentary Consultative Council (BICC), Europarådet, Europaparlamentet, Ryska statsduman och federationsrådet, Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR) samt Västnordiska rådet.

Nordiskt toppmöte – De öppna nordiska samhällena

Som brukligt inleddes sessionen med en debatt med de nordiska regeringarnas statsministrar. Som tema för toppmötet vid 2011 års session hade Nordiska rådets presidium valt ”De öppna nordiska samhällena”. Bakgrunden var de tragiska händelserna i Oslo och på Utøya i Norge några månader tidigare, som så brutalt illustrerat att det även i Norden finns en politisk extremism som kan leda till vålds- och terrorhandlingar. Syftet med debatten var att diskutera vad de nordiska länderna samfällt kan göra för att möta sådana tendenser och om möjligt identifiera konkreta åtgärder och initiativ.

Finlands statsminister Jyrki Katainen framhöll att det var viktigt att ta upp det öppna nordiska samhället vid Nordiska rådets session och att nordiska politiska ledare för en diskussion om de värderingar som definierar våra samhällen. Vi i Norden baserar inte vår säkerhet eller välfärd på murar och isolation utan på öppna dörrar och gemensamt ansvar, fortsatte han. Vårt val är fortsättningsvis att utveckla den nordiska välfärdsmodellen och slå vakt om dess medborgerliga rättigheter. Statsminister Johanna Sigurdardóttir, Island, påpekade att vi kan välja hur vi reagerar när fara hotar. Hon sade att OECD och andra internationella organisationer hänvisat till hur en mycket ojämn fördelning av inkomster och livskvalitet leder till ökade spänningar i samhället och att det inte får skapas sådana klyftor mellan grupper att de varken har kontakt med varandra eller något gemensamt. Ett öppet och tryggt sam-

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

hälle som bygger på medborgarnas lika värde och lika möjligheter är det bästa sättet att säkra det öppna nordiska samhället, avslutade hon.

Norges statsminister Jens Stoltenberg inledde med att tacka alla närvarande för den våg av sympati, värme och omtanke som strömmat emot Norges folk. I 100 dagar hade man sett att solidaritet och gemenskap i Norden inte var tomma ord. Han sade att bomberna och skotten i Norge den 22:e juli också varit ett angrepp på kärnan i den öppna folkstyrelsen sådan vi i Norden utformat den. Vårt svar på hot om terror och våld måste vara mer demokrati och mer öppenhet – men aldrig naivitet, fortsatte Stoltenberg. Vi ska skydda samhället mot terror, sade han, för ett folk i fruktan utvecklar varken demokrati eller öppenhet. Detta är två sidor av samma sak: tryggheten är fundamental för att alla ska kunna tänka fritt, tala fritt och handla som ett fritt folk. Stoltenberg nämnde tre huvuduppgifter för att klara detta: integrering, deltagande och yttrandefrihet. Den svenske statsministern Fredrik Reinfeldt (M) uttryckte stolthet över det svar Norden gemensamt samlat sig kring: Hot mot våra öppna samhällen ska mötas med mer av öppenhet. Reinfeldt lyfte fram fem områden som viktiga för att den nordiska öppenheten ska stå stark också i framtiden. För det första, vår frihet och vår demokrati. De enskilda människorna måste ha stor frihet att forma sina egna liv i starka rättsstater och med likhet inför lagen, med delaktighet, insyn och möjligheter att påverka politiken och dess institutioner. För det andra, vår förmåga att bygga sammanhållning. För det tredje, tolerans för olikheter. I vårt Norden måste människor kunna leva sida vid sida och forma sina egna liv oavsett bakgrund, religion, hudfärg eller kön. Vi måste bygga inkluderande samhällen där varje människas okränkbara värde respekteras. För det fjärde, vår nyfikenhet på det nya, oavsett om vi talar om kultur, teknik eller vetenskap. För det femte och slutligen, vår förmåga att se världen – Norden utgör en liten del av en stor värld. Fredrik Reinfeldt uttryckte förhoppningen att de värden som fångas i dessa fem delar skulle vägleda diskussionen om vår nordiska öppenhet. Danmarks nya statsminister Helle Thorning-Schmidt pekade på att Norden har starka kulturella band, delar ekonomiska intressen och har starka samhällen som liknar varandra – men att säga detta var för smått för att beskriva de nästan familjemässiga band, det släktskap, vi kände i våra hjärtan när tragedin drabbade Norge den 22 juli. Det var en känsla av att det var *våra* bröder och systor och *våra* barn som drabbades den dagen. Det var en känsla av att inte bara Norge, utan hela den nordiska gemenskapen med vår frihet och vår öppenhet blivit utsatt för angrepp. Egentligen var det vi som var skyldiga norrmännen tack för deras svar på det tragiska som inträffade. De påminde oss om att svaret var att vi står fast vid våra värderingar – värderingar som vuxit fram just av vår gemensamma historia. Helle Thorning-Schmidt knöt an till vad statsminister Reinfeldt sagt – att öppenhet har många olika aspekter. Utöver öppenhet bygger den nordiska modellen kanske först och främst på gemenskap, respekt för andra människors värde och respekt för samtalet. Helle Thorning-Schmidt avslutade med att säga att det är just i kristider som gemenskapen visar vad den är värd.

För den socialdemokratiska gruppen talade Helgi Hjörvar, Island, som påpekade att ett öppet och demokratiskt samhälle inte kommer ur det blå, utan har sitt ursprung i respekt: människor som visar varandra respekt och bygger ett samhälle tillsammans – med likvärdighet och mer likvärdighet. Men på senare år har olikheten ökat även i vår del av världen. Vi måste därför på nytt sätta fokus på arbetet med att öka jämlikheten i våra samhällen och kanske inte minst visa unga människor i Norden den respekten att de alla har möjligheter och en roll på arbetsmarknaden. Mittengruppens Siv Friðleifsdóttir sade att de nordiska länderna bör sträva efter att vara öppna, jämlika och demokratiska i framtiden och säkerställa att alla invånare har möjlighet att delta på lika villkor oberoende av ålder, etnicitet, kön eller andra faktorer. Detta är en konkurrensfördel för framtiden för de nordiska länderna och en avgörande del av våra länders höga nivå av social stabilitet. Tyvärr kan dessa kärnvärden i den nordiska modellen inte tas för givna, sade hon. Vi måste sträva efter att de som tar över, ungdomen, prövar den centrala frågan i detta: Ska vi värna om det som präglar det nordiska välfärdssamhället, ett solidariskt samhälle där man säger en för alla, alla för en, eller tvärtom, *survival of the fittest*: djungelsamhället? Mittengruppen väljer att slå vakt om det solidariska, öppna demokratiska samhället som hittills har präglat Norden. Sinuhe Wallinheimo, Finland, var den konservativa gruppens talesperson. Han sade att det nordiska varumärket var känt runtom i världen för öppenhet, jämlikhet, demokrati, välfärd och ansvarsfull marknadsekonomi. Vi kunde vara stolta över det varumärket. Den gemensamma nordiska samhällsmodellen, välfärdssamhället, bör vidareutvecklas, fortsatte Wallinheimo. Vi ställs inför samma demografiska utmaningar: vår befolkning blir äldre och vi behöver kreativa lösningar för att garantera tillgången till tjänster i fortsättningen. Vi bör tillsammans förnya vår nordiska modell för att bevara den. För detta behöver vi klimatsmarta lösningar, vi behöver mer företagande, vi behöver ett nytt slags sammanhållning. Vi bör våga överge kvartalstänkandet såväl i politiken som i ekonomin och ta långsiktigt ansvar för våra samhällen. Alfheiður Ingadóttir talade för den vänstersocialistiska gröna gruppen. Hon sade att de nordiska länderna är rika för att de bygger på en stark demokrati med respekt för olika synpunkter och för yttrandefriheten. Vår styrka har sin grund i själva samhället, som bygger på jämställdhet, en jämn fördelning genom skattesystemet, där alla bidrar med något för att säkra social rättvisa. Vår reaktion på det som hände på Utøya och i Oslo måste vara att stärka den nordiska modellen med öppenhet, lika värde och demokrati ännu mera, sade hon, och ansåg att vi gått vilse de senaste åren. Diskriminering, girighet och olikhet har ökat. Det måste vi sätta stopp för. Vi måste avskaffa diskriminering av minoritetsgrupper, avskaffa social dumpning och segregering i våra städer, vi måste se till att alla har lika möjligheter oavsett kön, ålder, religion, etniskt ursprung och sexuell läggning. Det är det enda svar vi kan möta extremism och hat med, avslutade hon.

Efter inläggen från statsministrarna och partigruppernas företrädare fortsatte debatten med kortare frågor och kommentarer till statsministrarna. På en

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

fråga från Torfinn Opheim, Norge, om en skatt på finansiella transaktioner svarade statsminister Fredrik Reinfeldt (M) att vi i Sverige försökt finna former för att beskatta banker eller föra dem till rätta – former som är ganska effektiva. Efter att ha nämnt några exempel som han ansåg fungerar nämnde han ett som han inte trodde skulle fungera – den finansiella transaktionsskatten. En sådan hade Sverige på 80-talet, men det den åstadkom var att transaktionerna flyttade någon annanstans. Hans Wallmark (M) sade att en väsentlig del vad gäller öppenheten är arbete och sysselsättning, och då måste vi titta på de olika åtgärder som har vidtagits för att öka förutsättningarna för jobb och sysselsättning. Han vände sig till Norges statsminister, som kommer att ha ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2012, och frågade om det trots politiska skillnader vore möjligt att samlas bakom gemensamma förslag, att gå bortom sina egna politiska fördomar och se vad andra har gjort som har varit bra? Stoltenberg svarade att vi kan lära av varandra, inte bara över nationsgränser utan också över partigränser. Ett skäl för att ha en öppen och demokratisk debatt är just att vi ska bryta argumenten mot varandra och justera också vår egen politik. Det han ville varna för var att tro att vi kan kopiera varandra. Det handlar om att inspirera varandra. Som exempel nämnde Stoltenberg att man i Norge genomfört en pensionsreform som i hög grad inspirerats av den svenska.

Martin Kolberg, Norge, påpekade att det finns en strukturell fråga om öppenheten, som gäller att samhället måste utvecklas på ett sådant sätt att inga grupper faller utanför dvs. saknar den sociala styrka som behövs för att de ska kunna använda samhällets öppenhet. Särskilt pekade han på den fara som ligger i ungdomsarbetslösheten, som gradvis kan leda till att den nya generationen ställs utanför den demokratiska processen och öppenheten. Statsminister Reinfeldt instämde i att detta kunde leda till en känsla av att vara utanför, men vi borde komma ihåg att en sådan känsla också kan ha t.ex. religiös eller ideologisk grund, och det finns många andra sätt att känna sig vid sidan av. Det som hänt på Utøya, och liknande händelser, handlar om en liten grupp människor som känner stort utanförskap och som hamnar i extremistiska uppfattningar, medan ungdomsarbetslöshet är ett bredare samhällsproblem som den som upplever kan tala om med många andra. Även detta är en prövning för våra samhällen, menade Reinfeldt, och sade att det absolut är värt varje ansträngning att sänka trösklar för att ungdomar ska kunna komma in i arbete. Vår slutsats, sade han, är att det som skapar problem är brister i vårt utbildningssystem. På en fråga från Alf Erik Holmelid, Norge, svarade Reinfeldt att det finns instruktioner till departementen om att ständigt tänka på att vi inte bygger hinder mot andra länder, inte heller för företagare. Gränshinderforum hade redovisat att, även om det är otillräckligt, har under det senaste året 13 olika former av gränshinder tagits bort till följd av de ansträngningar som görs. Reinfeldt menade att det att människor rör sig alltmer över våra gränser innebär att fler uppmärksammar gränshinder, vilket i sin tur trycker på för att vi ska bli bättre på att ta bort dem.

Marianne Berg (V) menade att det kunde finnas hinder för ett demokratiskt samhälle som har att göra med gränshinder och nämnde speciellt att danska medborgare som jobbar i Danmark men har flyttat till Sverige mister sin rösträtt i Danmark när man bott i Sverige i två år. Helle Thorning-Schmidt svarade att det i Danmark i flera år har förts en debatt om man skulle kunna rösta där när man bosatt sig i ett annat land, och att den debatten accentuerats sedan Öresundsregionen byggdes ut. Den nya danska regeringen hade emellertid inte någon omedelbar plan på förändringar. Däremot kommer man att ta upp frågan om dubbelt medborgarskap. Karin Åström (S) återvände till frågan om ungdomsarbetslösheten. Hon påpekade att den i Norge ligger betydligt lägre än i resten av de europeiska länderna och frågade Jens Stoltenberg vad man gör där för att komma åt ungdomsarbetslösheten och vilka goda råd han kunde ge andra. Stoltenberg påminde om att han tidigare sagt att vi kan inspirera varandra, men inte kopiera. Men med det sagt pekade han på en ansvarsfull makroekonomisk politik som används till att jämna ut svängningar. Håller man den allmänna sysselsättningsnivån hög är det lättare att hålla nere ungdomsarbetslösheten. Det andra är omfattande åtgärder för att undvika att ungdomar blir arbetslösa – har de varit det en längre period är det väldigt svårt att få dem tillbaka i arbete. Oljeintäkterna är en fördel, men Norge hade upplevt hög arbetslöshet samtidigt med höga oljeintäkter. Ansvar och målmedveten arbetsmarknadspolitik trodde han var nyckeln, oavsett vilket land man talade om. Ann-Kristine Johansson (S), påpekade att det finska ordförandeskapet varit pådrivande för att lyfta fram genusperspektivet i klimatarbetet, och frågade hur Finlands statsminister kunde lyfta fram det i kommande klimatförhandlingar. Jyrki Katainen svarade att statsministrarna diskuterat detta och hade samma uppfattning – att könsperspektivet bör integreras i klimatförändringsfrågan.

En fråga från Kimmo Sasi, Finland, rörde solidaritet för att finansiera finanskrisen i Europa. Kunde man tänka sig att Sverige, Danmark och Norge också skulle delta i de säkerhetsmekanismer som har skapats? Statsminister Stoltenberg svarade att EU inte bett Norge om hjälp eller gåvor. Däremot hade man sett till att den norska pensionsfonden kunde investera i europeiska aktier och obligationer, inklusive i den europeiska räddningsfonden. Han såg detta som investeringar med hög säkerhet och god avkastning som bidrar till att stabilisera den europeiska ekonomin. Helle Thorning-Schmidt sade att inte heller Danmark hade ombetts bidra till den europeiska lånefonden. Men när de mer tekniska diskussionerna om hur lånefonden skulle fungera avslutats fick man bedöma saken. Fredrik Reinfeldt påminde om vad Jens Stoltenberg just sagt – att det i huvudsak var fråga om lån till marknadsmässiga villkor. Den största krishanteringsfonden har de 17 euroländerna hand om. Därutöver har bl.a. Sverige och Danmark bilateralt gått med i lånefaciliteter till länder som haft problem. Det har bl.a. gällt länder som på kort tid både fördubblat och tredubblat sina statsskulder därför att man i realiteten gått in och täckt det egna banksystemets fallissemang.

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.*Norges ordförandeskapsprogram för Nordiska ministerrådet*

Den norske statsministern Jens Stoltenberg presenterade programmet, som har rubriken "Välfärdsstaten i ett nordiskt perspektiv". Temat är alltså utvecklingen av en hållbar välfärdsstat i ett nordiskt perspektiv. Det gäller hållbarhet i många avseenden: miljömässigt, ekonomiskt och socialt. Diskussionen om det nordiska välfärdssamhället handlar om hur man ska klara att förena dessa aspekter, om hur vi genom investeringar i kunskap och innovation ska fortsätta ha konkurrenskraftiga ekonomier, samtidigt som vi har en social hållbarhet med inkludering och jämställdhet. Miljömässig hållbarhet handlar om att vidareutveckla det vi har gjort många år i Nordiska Rådet, nämligen grön tillväxt. Norge vill därutöver fokusera på språk under ordförandeperioden. Den gemensamma språkliga identiteten upprätthåller kulturella band och är en viktig del av den nordiska identiteten. Denna språkliga identitet är satt under tryck, och därför är det viktigt att utveckla den gemensamma språkförståelsen, som en viktig del av det nordiska samarbetet.

Presidiet hade utsett Kimmo Sasi, Finland, till sin talesman i ärendet. Han tackade för ett ambitiöst och omfattande ordförandeskapsprogram och sade att han var tillfreds med att se många av Nordiska rådets rekommendationer avspeglas i programmet. Det var bra att man i programmet understryker att vi ska främja sysselsättningen. Vi kan bevara vår levnadsstandard och välfärd bara om vi utnyttjar alla våra resurser i samhället. Vidare var det viktigt att samarbeta om genomförandet av EU-direktiv, så att inte nya gränshinder skapas. Språkfrågan är en svår utmaning; våra barn lär sig engelska och kan språket flytande. Förståelsen och beredskapen att använda vårt gemensamma skandinaviska språk har minskat. Det kan leda till minskad samhörighet, och det kan vi inte godta. Vi måste då satsa resurser på språkförståelsen och sprida våra kulturprodukter till andra nordiska länder.

Statsminister Stoltenberg bekräftade att Norge lyssnat på och tagit till sig rådets förslag och uppfattningar. Till Åsa Torstensson (C), som sagt att det också var viktigt att lägga vikt på ett mer öppet samhälle, sade han att om man bidrar till att jämna ut sociala skillnader, bidrar till inkludering och jämställdhet, skapar man samtidigt öppnare samhällen. Han svarade Anders Andersson (KD), som tagit upp frågan om en EU-redogörelse, att man på de nordiska statsministermötena ofta diskuterar frågor som ska tas upp i olika EU-institutioner. Men Nordiska rådet borde själv avgöra vilka teman och debatter det ska ta upp, det borde varken Norges ordförandeskap eller statsministrarna bestämma. På en fråga från Simo Rundgren, Finland, om arbetsplatser och utveckling också i glesbygder, svarade Stoltenberg att det visserligen inte var direkt omnämnt i programmet, men när programmet talar om utveckling av näringslivet, om arbetsplatser och arbetsliv är det viktigt att det sker i hela landet. Konkurrenskraft, boende och sysselsättning hänger samman, sade han, och menade att det norska ordförandeskapsprogrammet ger en ram för att behandla dessa frågor.

Reform av det nordiska samarbetet

Under denna rubrik behandlades det presidieförslag som utarbetats på grundval av rapporten från en arbetsgrupp som haft i uppdrag att göra en översyn av Nordiska rådets arbetsordning och arbetsformer. Förslaget presenterades av Bertel Haarder, som blivit vald till rådets president efter att Henrik Dam Kristensen inträtt i den danska regeringen. Haarder sade att presidiet arbetat grundligt under det gångna året med att gå igenom frågor som: Kan Nordiska rådet bli en mer effektiv och aktuell röst när vi bara möts en gång om året? Hur säkrar vi transparens och förankring av den nordiska politiken? Är samarbetet med ministerrådet tillräckligt effektivt för att främja goda resultat? Vem ska Nordiska rådet samarbeta med på det europeiska och internationella planet? Bertel Haarder menade att presidiets förslag var det bästa svaret på dessa och liknande frågor. Förslagen skulle skapa ny dynamik i samarbetet och främja politiska markeringar, politiska diskussioner och politiska initiativ snarare än att samarbetet avpolitiserades, vilket det funnits tendenser till. Bland annat föreslogs att Nordiska rådet utöver de ordinarie sessionerna varje år skulle hålla en "minisession" i syfte att vara mer aktuella och halvera tiden för ärendebehandling. Vidare föreslogs att ministerrådet skulle "ge sin första syn" på rådets rekommendationer inom fyra månader och att rådet och ministerrådet skulle kunna mötas fyra gånger om året för att diskutera rekommendationerna. Nådde man inte enighet om rekommendationerna skulle man via direkta förhandlingar mellan parterna kunna inleda en slags förlikningsprocedur eller mäkling efter mönster från EU-systemet, sade Haarder vidare. Presidieförslaget innehöll också delförslag om bättre förankring av rådets förslag och om att göra dem mer synliga för medborgarna, bl.a. genom att i arbetsordningen införa möjligheten att medborgare eller organisationer kan uppvakta något av Nordiska rådets utskott i ett ärende.

Cristina Husmark Pehrsson (M), som talade för den konservativa gruppen, sade att Nordiska rådet behövde bli vassare, mer fokuserat och effektivare. Hon menade att det nu liggande förslaget stannade på halva vägen och att en bredare översyn av Nordiska rådets verksamhet och inriktning behövdes. Många av delförslagen välkomnades av den konservativa gruppen – de som rörde öppenhet, kommunikation och förankring, liksom det som sades i förslaget om Norden och omvärlden. Däremot yrkade den konservativa gruppen återremiss på förslaget om två årliga sessioner med hänvisning till att många frågor om det behövde gås igenom ytterligare. Även om man instämde i att samarbetet med Nordiska ministerrådet måste ske effektivare och snabbare ansåg gruppen att detta i första hand borde ske genom dialog med Nordiska ministerrådet snarare än genom de beslut presidieförslaget innehöll. Den konservativa gruppen yrkade därför avslag på de punkter i förslaget som berörde ministerrådet och yrkade på att plenarförsamlingen i stället skulle uppdraga åt rådsdirektören att vid nästa presidiemöte återkomma i frågan om hur en sådan dialog med ministerrådet kan ske. Vidare hade den konservativa gruppen ett tilläggsyrkande till presidieförslaget, nämligen att plenarförsamlingen skulle uppdraga åt rådsdirektören att till kommande presidiemöte åter-

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

komma med förslag på hur ett arbete med ett vassare, fokuserat och effektivare Nordiska rådet, inklusive frågan om utskottens struktur, kan inledas.

I den fortsatta debatten klargjorde Marit Feldt-Ranta, som talade för den socialdemokratiska gruppen, att de stödde presidieförslaget och avvisade den konservativa gruppens yrkanden. Hon sade att den socialdemokratiska gruppens målsättningar med reformen var att öka Nordiska rådets politiska tyngd, påskynda processerna och öka öppenheten, och att förslaget innehåller flera element som gör att de målsättningarna beaktas. Även den vänstersocialistiska gröna gruppens talesperson Alfheiður Ingadóttir stödde presidieförslaget.

I de omröstningar som följde vann presidiets förslag med 47 ja-röster mot 15 respektive 16 röster för den konservativa gruppens yrkanden. Presidiets samlade förslag ställdes sedan mot den konservativa gruppens tilläggsförslag. Presidiets förslag stöddes av 43 röstberättigade medlemmar, medan den konservativa gruppens yrkande fick 20 röster (ingen röstande avstod).

Generaldebatt och debatt om budgeten för det nordiska samarbetet 2012

Generaldebatten inleddes med att ministerrådets ordförande Alexander Stubb, Finland, kort presenterade samarbetsministrarnas redogörelse för verksamheten under 2011. Han lyfte särskilt fram ”det gröna Norden”. Huvudtemat för Finlands ordförandeskap hade varit hanteringen av klimatförändringen. Mycket av det konkreta klimatarbetet förs framåt i det s.k. globaliseringsinitiativet. Under året hade hållits en internationell konferens i Åbo om hållbar utveckling och lokala s.k. best practices inom Östersjöområdet, samt vidare en Nordic Climate Festival på det nya Aaltouniversitetet med 90 inbjudna studerande från olika nordiska universitet. Ett annat viktigt verksamhetsområde under 2011 rörde gränshinder. Öppenhet, människornas valfrihet och den fria rörligheten hör till grundpelarna i den nordiska gemenskapen, underströk Stubb. Han nämnde att man under 2011 hade lyckats avskaffa 13 hinder, och att man arbetade aktivt med ca 40 övriga hinder. Ordförandeskapet hade även satsat på kommunikation – synlighet och kommunikativ växelverkan.

Under den efterföljande debatten framförde Anders Andersson (KD) på mittengruppens vägnar uppskattning för det aktiva finländska ordförandeskapet och framförde att det vore värdefullt med konkreta åtgärder för att få fram ett systematiskt och proaktivt nordiskt EU-samarbete. Det borde finnas en gemensam nordisk EU-agenda, med gemensamma målsättningar och mer systematik.

Beträffande förslaget till budget för 2012 sade Alexander Stubb att det inrebar en fortsatt stark insats på nordiska prioriteringar vad gäller kunnsande, välmående, ett konkurrenskraftigt och hållbart Norden. Fördelningen mellan sektorerna var i stort sett oförändrad, med undantag av en ökning för att stärka det nordiska genurscentret NordGens verksamhetsgrund, såsom också Nordiska rådet önskat. Stubb nämnde särskilt att arbetet med det s.k. globaliseringsinitiativet fortsätter på samma nivå 2012 med nya insatser för att främja grön tillväxt. Han uttryckte också uppskattning över den dialog om

budgeten som förts med Nordiska rådet och som han menade inneburit en god och konstruktiv växelverkan. Per Kristian Foss, Norge, som varit ordförande för budgetgruppen inom Nordiska rådets presidium, instämde i att samarbetet varit gott och redogjorde för huvudpunkterna i presidiets betänkande över budgetförslaget. Han nämnde att man med samarbetsministern enats om att inte införa tvååriga budgeteringssystem, men att Nordiska rådet däremot önskar ett perspektiv över två år för att kunna delta i en dialog om vad de medel som gradvis frigörs när olika program löper ut skulle kunna användas till. Foss, liksom senare Helgi Hjörvar, Island, nämnde frågan om de nordiska kontoren i de tre baltiska staterna. Alexander Stubb hänvisade till den genomgång av detta som skulle göras under 2012. Han instämde i stort med Åsa Torstenson (C), som varit inne på att man i alla sektorer skulle ha med frågan om att stärka det öppna nordiska samhället. En formulering om detta skulle finnas med, och man kunde under det kommande året fundera på hur den närmare uppläggningsen ska se ut. Som svar på en fråga från Jan Lindholm (MP) sade han att NordGen varit en succé, men att det inte betydde att man kunde lägga fast en summa för lång tid framåt, utan att det först behövs en tydligare utvärdering av NordGen.

Debatt om utrikes- och försvarspolitiskt samarbete i Norden

Under rubriken ”Norden och omvärlden” debatterades främst utrikes- och försvarsministrarnas respektive redogörelser, och vidare behandlades ett antal presidie- och ministerrådsförslag som rörde förhållandena till olika regioner i Nordens omvärld. Finlands utrikesminister Erkki Tuomioja presenterade utrikesministrarnas redogörelse. Försvarsministrarnas redogörelse skulle ha presenterats av den svenske försvarsministern Sten Tolgfors, men på grund av sjukdom övertogs det uppdraget av utrikesminister Carl Bildt.

Erkki Tuomioja inledde med att säga att han var glad över att framträda i Nordiska rådet i en ny roll – han hade för mindre än ett halvår sedan lämnat presidiet för att inträda i Finlands nya regering. Den nordiska samhörigheten hade manifesterats i en stark vilja att förstärka det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet, framhöll han, och nämnde den nordiska solidaritetsförklaring som antagits av utrikesministrarna i april 2011. Den utgår ifrån ett brett säkerhetsbegrepp och skulle följas upp med exempelvis samarbete gällande informationssäkerhet. Tuomioja nämnde vidare ambassadsarbetet och det ramavtal som färdigställts 2011 om principerna för stationeringen av en diplomat i ett annat lands representation. Det nordisk-baltiska samarbetet vidareutvecklas, t.ex. är avsikten att hålla en gemensam nordisk-baltisk kärnsäkerhetsövning under 2013. För att skapa en stabil, attraktiv och konkurrenskraftig region är nordiskt och nordisk-baltiskt samagerande också när det gäller Östersjön av stor vikt. EU:s Östersjöstrategi är här ett betydande framsteg. Det är också angeläget, underströk Tuomioja, att involvera Ryssland i samarbetet, och han pekade på Barentssamarbetet och Nordliga dimensionen som viktiga forum. Ett annat centralt område är det arktiska samarbetet, där de nordiska ländernas överordnade syn på utvecklingen är i hög grad sam-

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

stämning. Vi arbetar för bibehållandet av regionens stabilitet och en hållbar utveckling och vill gärna stärka Arktiska rådets verksamhet och främja samarbetet med alla aktörer som har legitima intressen i området, framhöll han. Han nämnde Nordiska ministerrådets arktiska samarbetsprogram som förbättrats under det finska ordförandeskapet och som behandlades vid sessionen. Förutom det regionala samarbetet lyfte Tuomioja fram vikten av att de nordiska länderna möts med andra landgrupper och kontinenter och agerar gemensamt inom t.ex. FN. Statsministrarna hade arbetat vidare med globaliseringen, som Nordiska rådet varit först att göra till ett prioriteringsområde i det nordiska samarbetet, och även utrikesministrarna var redo att intensifiera sitt samarbete kring detta tema.

Presidiets talesperson Christina Gestrin framhöll i sitt inlägg att det tidigare varit nästan tabu att tala om utrikes- och säkerhetspolitik i ett nordiskt sammanhang, men att det i dag känns både naturligt och viktigt att tala om ett aktivt nordiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete. Nordiska rådet hade under de senaste åren tagit del av och följt upp utredningar och rapporter om ett fördjupat samarbete i Östersjöregionen, Barentssamarbete och samarbete i den arktiska regionen. Nordens betydelse som region har ökat. Nästa logiska steg, sade Gestrin, var att göra samarbetet mer formaliserat och se till att säkerhets- och utrikespolitiken får ett eget nordiskt ministerråd. Genom en bättre samordning i internationella frågor mellan våra länder får vi en ännu större sammanlagd genomslagskraft. Efter inlägg av de danska och norska utrikesministrarna nämnde Hans Wallmark (M) att vi nu firar 20 år av diplomatiska återupprättade relationer med Baltikum och sade att det Baltikum vi förr såg och reagerade mot finns i nutidens Vitryssland. Han ansåg det utmärkt att utrikesministrarna betonat FN. Nordens agerande, som länder eller i nordiska kombinationer i internationella konflikter, har baserats på FN-resolutioner. Avslutningsvis sade Hans Wallmark att vi inte ska glömma värden som pluralism, öppenhet, rättsstat och mediefrihet. Där kan vi som nordiska stater alltid vara en röst, oavsett om vi pratar om Nordafrika, Syrien, Baltikum eller Vitryssland. Aadu Must, gäst från Baltiska församlingen, gjorde ett inlägg där han också nämnde att vi 2011 firar 20-årsjubileet av att de baltiska länderna återvann sin självständighet och att hjälpen från de nordiska länderna i den processen är ett mycket viktigt kapitel i de baltiska staternas historia. I debatten ställdes också frågor till utrikesministrarna om bl.a. de olika ståndpunkter Sveriges respektive Norges regeringar intagit till Palestinas försök att få en position på FN-nivå, om utnyttjandet av Nordiska Investeringsbankens resurser för att förverkliga Helcoms plan för ett renare Östersjön, om de nordiska ländernas olika slutsatser om deltagande i Libyeninsatsen, om Arktis och Stoltenbergrapporten.

I den försvarspolitiska redogörelsen framhölls att det nordiska försvarssamarbetet fördjupats betydligt på senare år. Som exempel nämndes den nordiska stridsgruppen NBG-08 och -11 och gemensamma insatser som i Afghanistan. Åtagandet att fördjupa samarbetet är långsiktigt, och ambitionen är att det också ska ge lägre kostnader genom t.ex. gemensam utveckling och

anskaffning av försvarsmateriel eller gemensam utbildning och övning. För det svenska ordförandeskapet 2011 i det nordiska försvarssamarbetet var det ett år av konsolidering och framåtblickande, med säkerhetspolitisk diskussion, insatser samt fördjupat och effektivt samarbete i fokus. Den säkerhetspolitiska dialogen med fokus på vårt närområde och internationella respektive regionala organisationer har fortsatt, liksom förstärkningen av samarbetet när det gäller olika insatser. De nordiska länderna har även tillsammans med de baltiska bistått konflikttrabbade stater och övergångsländer, och har sedan tidigare ett etablerat samarbete och erfarenhetsutbyte med de baltiska länderna.

Presidiets talesman Bendiks Arnesen, Norge, underströk betydelsen av den nordiska solidaritetsförklaringen, som undertecknats av regeringarna i april 2011, och sade att de nordiska länderna därmed genomfört det förslag i Stoltenbergrapporten som ansetts vara det svåraste. Han sade att det är fullt möjligt att etablera ett försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete som alla nordiska länder vinner på och som kan vidareutvecklas kontinuerligt med utgångspunkt i gemensamma intressen och värden för länderna. I det sammanhanget är Stoltenbergrapporten viktig och har satt ut en kurs med konkreta åtgärder. Det finns i dag både önskemål och ett betydande behov av ett tätare nordiskt samarbete på det säkerhetspolitiska området, avslutade Arnesen. På en fråga av Jan Lindholm (MP) om huruvida det nordiska försvarssamarbetet fokuserar på att samordna tekniska lösningar för att minska sårbarheten hänvisade Carl Bildt till exemplet med de viktiga it-säkerhetsfrågorna, där man ville göra mer mellan de nordiska länderna men också vidare, internationellt. Även samarbetet när det gäller kraftförsörjning och elförsörjning, som för övrigt höll på att utsträckas också till de baltiska länderna, hade betydelse i sammanhanget. Bildt pekade också på det operativa samarbetet mellan flygvapnen om övervakning av Östersjön och på att även Sverige och Finland anslutit sig till det gemensamma luftövervakningssystemet inom Natoområdet. Hans Wallmark (M) tog upp frågan om möjlighet för de baltiska staterna att delta i en eventuell ny nordisk stridsgrupp 2014 och om det i övriga nordiska länder fanns intresse för att Sverige skulle ta ett ramansvar för en sådan stridsgrupp 2014.

I sin presentation av redogörelsen för Nordiska ministerrådets Östersjö-samarbete hänvisade den norska samarbetsministern Rigmor Aasrud till att detta redan berörts i debatten om utrikesministrarnas redogörelse och framhöll att det är en viktig del också av Nordiska ministerrådets arbete. Riktlinjerna för detta godkänns av Nordiska rådet. Det överordnade målet är att stärka det politiska samarbetet och bidra till att utnyttja regionens potential. De olika ministerråden genomför en rad aktiviteter och samarbetsprojekt med länderna i Östersjöregionen och samarbetar nära med Östersjörådet och Barentsrådet. Även EU är en viktig samarbetspartner. Nordiska ministerrådets samarbete i Östersjöregionen har tre viktiga fokusområden: Fortsatt utveckling av det politiska samarbetet med de baltiska staterna, främst vad gäller utbildning, forskning, kultur och lagstiftning. Deltagande i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi, där teman som genforskning, skogsforskning, veterinär

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

beredskap, energi och transporter är prioriterade. Samarbete med Nordväst-ryssland, där bekämpning av människohandel, bekämpning av korruption, kommun- och journalistsamarbete och utveckling av samarbete mellan frivilligorganisationer är huvudteman tillsammans med hälsorelaterade projekt. I debatten uttryckte en rad talare allmänt stöd för inriktningen av arbetet. Flera tog upp frågan om överfiskning i Östersjön. Kvoterna för vissa arter har varit för stora, framhölls det, och dessutom hade mycket olagligt fiske observerats. De nordiska länderna måste göra något åt frågan och övervinna kortsiktig girighet så att fångsterna kan hållas på en hållbar nivå.

Nordiska rådets rapportör för Nordliga dimensionen och nordvästra Ryssland, Karin Åström (S), föredrog presidiets förslag till riktlinjer för Nordiska rådets samarbete med det ryska parlamentet och de regionala parlamenten i nordvästra Ryssland. Presidiet ville förankra ett både bredare och djupare samarbete i plenarförsamlingen. Erfarenheterna hittills är goda och samarbetet har alla förutsättningar att fortsätta utvecklas positivt, sade hon. Nästa steg bör vara att mer än hittills fokusera på politiska sakområden, t.ex. något av de fyra partnerskapen i Nordliga dimensionen. Att etablera kontakter och nätverk för unga parlamentariker framhölls som särskilt viktigt. Det övergripande målet för samarbetet är att bidra till en fredlig och demokratisk utveckling i hela regionen, en utveckling som har ekonomiska, miljömässiga, sociala, kulturella och inte minst mänskliga aspekter. På motsvarande sätt presenterade Bertel Haarder, Danmark, presidiets förslag till EU-strategi för Nordiska rådet. Han nämnde att det gjorts gemensamma nordiska markeringar i EU om t.ex. Östersjöstrategin och fiskeripolitiken. Presidiets förslag var att stärka och vidareutveckla den nordiska rösten i EU. Både som Europaparlamentariker och som Europaminister hade Haarder upplevt vilken styrka ett gemensamt nordiskt handlande och ömsesidigt stöd kan ge. Det gäller också att sörja för genomförandet av EU-beslut inte skapar nya gränshinder, så som diskuterats under den punkten på sessionens dagordning. Till sist nämnde Haarder mit-tengruppens förslag om en årlig EU-redogörelse med syfte att identifiera områden där vi kan stödja varandra och som har särskild nordisk relevans. Han tog fasta på statsminister Stoltenbergs uttalande tidigare under dagen att Nordiska rådet självt bestämmer vilka redogörelser man vill ha från regeringarna.

De nordiska samarbetsministrarnas frågetimme

Såsom oftast var samarbetsministrarnas frågetimme en uppskattad del av sessionen. De fick, var för sig eller tillsammans med sina nordiska kollegor, svara på ett flertal frågor. Phia Andersson (S) tog med samarbetsministrarnas ordförande Alexander Stubb, Finland, upp frågan om ett nordiskt pantsystem för flaskor och burkar. Hans Wallmark (M) ställde en fråga till den danske samarbetsministern om den danska regeringens bidrag till finansieringen av Øresund direkt, som är en service till arbetssökande och andra för att underlätta integrationen i Øresundsområdet. Anders Andersson (KD) frågade den norska samarbetsministern om behovet av att tillsammans utveckla en gemen-

sam integrationsbarometer för de nordiska länderna, för att mäta framgångarna och se var bekymren finns när det gäller integrationsarbetet i ett öppet nordiskt samhälle. Ann-Kristine Johansson (S) frågade om Nordiska rådet kunde förvänta sig en konkret uppföljning av några av de 13 förslagen i Stoltenbergrapporten under Norges ordförandeskapet i ministerrådet. Jan Lindholm (MP) ställde en fråga, också till Norges samarbetsminister, om möjligheten att med en snabbtågsförbindelse med ett antal lämpliga hållplatser mellan Oslo och Stockholm på lång sikt erbjuda förutsättningar för exklusiva boendemiljöer i de båda länderna.

Till Sveriges samarbetsminister Ewa Björling (M) ställdes frågor om att förlänga tiden för genomförande av EU:s svaveldirektiv, om uppföljningen av hennes kritiska uttalanden om norska särregler och tullsatser och den protektionistiska norska jordbrukspolitiken, om hur Sverige planerat att transportera malmen från de nya gruvor som planeras i Pajala till världsmarknaden, om rätt till sociala rättigheter för isländska studenter som studerar i Sverige, och om det vore möjligt att få till stånd ett samnordiskt avtal i samband med sjukvårdskassor motsvarande det som redan finns i samband med arbetslöshetsunderstöd.

Andra frågor som togs upp med samarbetsministrarna var skydd för studerande under sjukdomstid då de är bosatta i ett annat nordiskt land, reglering av finansmarknaden och transaktionskatt, arbetet med att bygga ett skoltsamemuseum, rätt för alla döva barn i de nordiska länderna att lära sig teckenspråk, utvisning från Danmark av nordiska medborgare som behöver socialhjälp, kampen mot människohandel och trafficking, nordiskt register för personal inom vård- och hälsosektorn, och möjlighet för äldre att flytta mellan de nordiska länderna för att komma närmare sina anhöriga.

Sakdebatterna

Under rubrikerna Globalisering och gränshinder, Social- och hälsopolitik i Norden, Miljöpolitik i Norden samt Kultur, forskning och utbildning debatterades ett stort antal betänkanden över medlems- och ministerrådsförslag, liksom redogörelser för ministerrådets verksamhet på olika områden. Rådets utskott och partigrupper hade som brukligt utsett talespersoner för de olika förslagen bland sina medlemmar. Cristina Husmark Pehrsson talade i egenkap av presidietts rapportör i gränshinderfrågor. Hon påpekade i sitt inlägg att gränshinder kostar – för den enskilde, för arbetsgivare och för Norden. Hon uppmanade till uppmärksamhet på EU-direktiv redan när de arbetas fram, och att man inte väntar tills de kommer upp i de nationella parlamenten. Där gäller det att tänka nordiskt i lagstiftningen, och detsamma gäller utredningar, där man måste titta i ett nordiskt perspektiv och skriva in det i direktiven. Hon sade att det var bra att 13 gränshinder blivit lösta under 2011 – men att det finns många att arbeta vidare med. Från den svenska delegationen deltog också Hans Wallmark (M), Ann-Kristine Johansson (S), Marianne Berg (V) och samarbetsminister Ewa Björling (M) i debatten om gränshinder. Som talesperson för välfärdsutskottet presenterade Elisabeth Björnsdotter Rahm

egenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

(M) ett utskottsförslag i tio punkter som skulle bidra till att förhindra ghettoisering och utanförskap. Utskottet vill inte att våra medmänniskor känner hopplöshet, inte ser någon framtid, upplever bestående arbetslöshet eller har dålig skolgång, sade hon. Vi måste därför göra betydande insatser för att motverka negativ utveckling för människorna i socialt utsatta områden. Vi är alla beroende av en väl fungerande nordisk välfärdsmodell som bygger på en stark solidaritet mellan olika sociala grupper och generationer i länderna. Anders Andersson (KD) gjorde ett inlägg på vägnar av mittengruppen som han avslutade med att ge gruppens fulla stöd till de tio punkterna, som han såg som en viktig del i det samlade arbetet för ett öppet, demokratiskt Norden. Anders Andersson (KD) deltog även i debatten om att utveckla ett mått på livskvalitet, som komplement till BNI-begreppet. I diskussionen om ett förslag om att motverka antibiotikaresistens ställde Jan Lindholm (MP) frågan om hur sårbar en struktur med allt större medicinska enheter är med tanke på de multiresistenta bakterierna och med tanke på att vi saknar verktyg för att hantera dem. I samband med ministerrådets redogörelse om insatser mot människohandel framhöll Marianne Berg (V) behovet av kompetensutveckling när det gäller att möta dessa människor i kris. Hon ansåg vidare att med tanke på risken för deras liv borde kvinnor som vittnar i rättsaker mot brottslingar som utnyttjat dem inte sändas tillbaka till de länder de kommit ifrån.

Debatterna finns återgivna i sin helhet i det tryckta protokollet och på www.norden.org.

Nordiska rådets priser

I samband med sessionen delades Nordiska rådets fyra priser (musikpris, litteraturpris, filmpris och natur- och miljöpris) för 2011 ut vid en ceremoni i Köpenhamn.

Temat för Nordiska rådets musikpris 2011 var ”En enskild musiker (instrumentalist eller vokalist), som har åstadkommit förnyelse inom musiken med improvisation som bärande inslag, och vars insats är medskapande och viktig för formen, klangen och sammanhanget i det musikaliska uttrycket”. Priset tilldelades den svenske saxofonisten och kompositören Mats Gustafsson. Bedömningskommitténs motivering var att ”Mats Gustafsson har under drygt två decennier varit ett av de stora namnen inom improvisationsmusiken. Med sitt nyskapande saxofonspel spränger han konstant ramarna för de musikaliska genrer vi har behov att tilldela musik som vi inte har mött förut. Han inte bara förnyar saxofonspelet, han återupptäcker det och skapar nya världar av musik mellan tonerna och bortom bruset.”

Nordiska rådets filmpris 2011 gavs för den svenska filmen *Svinalängorna*, och delades av regissören och manusförfattaren Pernilla August, Lolita Ray, som var medförfattare till filmmanuskriptet, och producenterna Helena Danielsson och Ralf Karlsson. ”Filmen är ett hårt slående, komplext drama, rått och finstämt på samma gång; mörkt, men samtidigt fyllt av livets ljus”, skrev bedömningskommittén i sin motivering.

Nordiska rådets litteraturpris ges för ett skönlitterärt verk som skrivits på ett av de nordiska språken. 2011 års litteraturpris tilldelades den isländske författaren Gyrðir Eliasson för novellsamlingen Milli Trjáanna (Bland träden) ”för en stilistiskt högstående ordkonst som skildrar inre och yttre hot i dialog med världslitteraturen”.

Natur- och miljöpriset ges till en nordisk organisation, ett företag eller en person, som på ett föredömligt sätt har lyckats integrera respekten för natur och miljö i sin verksamhet eller i sin gärning eller som på ett annat sätt har gjort en extraordinär insats för naturen och miljön. Nordiska rådets natur- och miljöpris 2011 belönade hållbar turism. Priset gick till Scandic Hotels. I motiveringen skrev bedömningskommittén för natur- och miljöpriset att ”Scandic Hotels har varit föregångare i arbetet med att reducera sin miljöbelastning. Scandics långvariga miljöarbete och omfattande verksamhet har gett återverkningar hos leverantörer, hotellgäster och miljövänlig hotelldrift som sådan, och därmed gett miljöeffekter långt utanför sin egen verksamhet.”

4 Presidiet

Nordiska rådets presidium består av en president, en vice president och högst elva andra valda medlemmar som utses av plenarförsamlingen. Enligt den arbetsordning som gällde under 2011 bör varje land och partigrupp vara representerade i presidiet. Den reviderade arbetsordning som antogs vid 2011 års session, och som trädde i kraft vid årsskiftet 2011/12 anger i stället att varje land och partigrupp *ska* vara representerade (kursiverat här). Denna ändring hade ingen praktisk betydelse vid valet av presidium vid sessionen 2011, men kan få det framöver.

Presidiet bereder övergripande politiska frågor, den allmänna inriktningen och utvecklingen av rådets verksamhet samt ansvarar för att verksamheten samordnas med verksamheten i de nationella parlamenten och med andra internationella organisationer. Vidare behandlar presidiet budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Presidiet är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad, och kan då fatta beslut i dess ställe.

Sommaren 2011 utlyste regeringen i Danmark val till Folketinget, som ägde rum i september. Det medförde att den danska delegationen inte var representerad vid Nordiska rådets septembermöten. Efter valet inträdde Henrik Dam Kristensen i den nya danska regeringen, och han måste därför avgå som president för Nordiska rådet. Bertel Haarder fyllnadsvälades inför sessionen den 1–3 november till president för återstoden av 2011. Även valet till Finlands riksdag, som hölls våren 2011 medförde förändringar i presidiets sammansättning fr.o.m. junimötet.

Under 2011 var Cristina Husmark Pehrsson (M), Åsa Torstensson (C) och Karin Åström (S) svenska medlemmar av presidiet. De omvaldes vid sessionen 2011, och kommer således att ingå i presidiet även 2012.

Samarbetet 2011

Nordiska rådet har antagit ett långsiktigt ramprogram för sin verksamhet, ”Norden i världen – Världen i Norden”. Inom den ramen presenterade rådets nyvalde president Henrik Dam Kristensen i januari 2011 Danmarks ordförandeprogram för det året. I programmet fanns tre huvudprioriteringar. En var att verka för en snabbare beslutsprocess i det nordiska samarbetet, så att Nordiska rådet skulle kunna göra sin röst hörd i den politiska debatten och så att rådets initiativ skulle kunna få snabbare genomslag i ministerrådets verksamhet, inklusive i budgeten för det nordiska samarbetet. En annan huvudprioritet var att förstärka Nordens röst i EU och andra internationella forum. Beträffande EU skulle detta gälla såväl att utarbeta gemensamma nordiska ståndpunkter på relevanta sakområden som att samarbeta om genomförandet av nya EU-direktiv för att undvika att nya gränshinder uppstår inom Norden. Det tredje huvudområdet som nämndes var att skapa en samlad strategi för

Arktis, mot bakgrund av de nya utmaningar som följer med klimatförändringarna. Samtidigt som sjösäkerhet och miljöfrågor får ökad aktualitet gäller det enligt ordförandeprogrammet att skapa möjlighet för en hållbar utveckling i Arktis.

Detta program fick ett positivt mottagande, både i Nordiska rådet självt och i andra sammanhang. De mål och åtgärder som framförts har till stor del präglat inte minst presidietts arbete under 2011. Ordförandeprogrammen är dock inte uttömmande, utan självfallet har arbetet fortsatt även på andra områden inom presidietts ansvarsområde.

Ett led i att stärka kontakterna med EU var att presidietts sommarmöte i juni hölls i Bryssel. Utöver möten när nordiska representationer i Bryssel informerade samt presidietts möte hölls också ett uppskattat möte med nordiska medlemmar av Europaparlamentet. Presidiet har under året utarbetat en EU-strategi för Nordiska rådet, som antogs vid sessionen (*internt beslut 3/2011*). Presidiet behandlade i december 2011 ett medlemsförslag från mit-tengruppen om en årlig EU-redogörelse från Nordiska ministerrådet. Förslaget mottogs positivt, och en framställning i ärendet kan väntas tidigt 2012.

Samarbetet med olika aktörer i Nordens närområden har varit ett högt prioriterat område, som vuxit i omfattning på senare år och utvecklats ytterligare under 2011. Samarbetet bedrivs både bilateralt med parlament i Nordens grannländer och i form av aktivt deltagande i de regionala parlamentariska samsarbetsstrukturer som finns. Östersjösamarbetet har som tidigare hög prioritet, med särskilt fokus på arbetet för att rädda Östersjöns miljö. Detsamma gäller samarbetet i de nordligaste områdena i Arktis och Barentsregionen, med tyngdpunkt på klimatfrågorna, men också på näringslivsutveckling, ett hållbart utnyttjande av naturresurser, hälsa, levnadsvillkor och kulturutbyte. Arbetet med EU:s Östersjöstrategi och samarbetet inom Nordliga dimensionen har följts.

Gränshinderfrågorna står alltid högt på dagordningen för det nordiska samarbetet. Att bevara öppenheten och rörligheten mellan de nordiska länderna, att avskaffa kvarstående gränshinder inom Norden och hindra att nya uppkommer är i viss mening samarbetets kärna. Ska den nordiska gemenskapen bestå och fördjupas måste det vara möjligt för både människor och företag att röra sig, bosätta sig, arbeta och etablera sig tvärs över gränserna. Det är viktigt att inte nya eller ändrade regler, vare sig dessa beslutas nationellt eller på EU-nivå, utformas eller genomförs så, att gränshinder uppstår. Konkreta fall av gränshinder har uppmärksammats vid utskottsmöten och i form av frågor till nordiska regeringar. I september 2011 ställde sig presidiet bakom ett initiativ om att anordna samtidiga debatter i de nordiska parlamenten om gränshinderfrågorna, och talmännen har senare överenskommit att sådana ska äga rum i april 2012.

Nordiskt utrikes- och säkerhetssamarbete

Under 2011 har presidiet fortsatt att uppmärksamma genomförandet av olika förslag i rapporten ”Nordisk samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik”

som framlagts av den tidigare norske försvars- och utrikesministern Thorvald Stoltenberg på uppdrag av de nordiska utrikesministrarna. Rapporten innehåller konkreta förslag till ett utökat nordiskt samarbete, dels för att stärka den nordiska säkerheten, dels för att Norden ska kunna bidra på ett effektivt sätt till internationell krishantering. Presidiet har konstaterat att flera av förslagen ligger i linje med Nordiska rådets påbörjade arbete inom området civil säkerhet och krishantering. Vid sessionen 2010 ställde sig plenarförsamlingen bakom presidiets betänkande om samhällssäkerhet, där de nordiska regeringarna bl.a. uppmanas att påskynda uppföljningen av Stoltenbergrapporten (*rekommendation 13/2010*). Ett centralt förslag i rapporten gäller en nordisk solidaritetsförklaring, och presidiet har under året kunnat välkomna att utrikesministrarna enades om en sådan i april 2011.

I augusti 2010 gavs en s.k. visemannsrapport om det nordisk-baltiska (NB8) samarbetet ut. Bakom rapporten stod den tidigare lettiska utrikesministern Valdis Birkavs och den dåvarande danske försvarsministern Søren Gade. Den uppmärksammades i samband med behandlingen av betänkandet om samhällssäkerhet, och rekommendationen innehåller en uppmaning till regeringarna att också beakta förslagen i denna rapport. Presidiet har för sin del följt upp detta i samband med diskussioner med företrädare för Baltiska församlingen, senast i december 2011.

Även om flera viktiga steg tagits i uppföljningen av de båda rapporterna menar presidiet att det finns behov av ytterligare åtgärder, och vid sessionen 2011 beslutade man därför att upprätthålla rekommendationen.

Vidare har presidiet under året behandlat två medlemsförslag med bäring på det säkerhetspolitiska samarbetet. I ett av dem föreslog två medlemmar av mittengruppen att Norden skulle göras till en kärnvapenfri zon. Presidiet ansåg det inte meningsfullt att åter aktualisera denna fråga. Däremot tog presidiet fasta på möjligheten till nordiskt samarbete för att bidra till en minskning i Europa av kortdistansmissiler m.m. som kan bära kärnvapen, liksom till en minskning av militära transporter av kärnvapen i det arktiska området, eventuellt med sikte på att göra det kärnvapenfritt. Presidiet beslutade den 31 mars 2011 om en framställning med denna innebörd (*framställning nr 2/2011*). I det andra förslaget, från den vänstersocialistiska gröna gruppen, föreslogs att ett nordiskt freds- och mäklingsinstitut skulle upprättas. Som ett led i behandlingen hölls ett seminarium med titeln ”Nordens roll som fredsskapare och konfliktlösare” i mars 2011. En av de slutsatser presidiet drog var att det knappast fanns behov av en ny institution på området, men däremot att förstärka nätverket av redan befintliga fredsinstitut. Nordiska rådet rekommenderade därför ministerrådet att arrangera ett ”Nordiskt forum” i detta syfte, med deltagande av existerande fredsinstitut, organisationer och politiker (*framställning nr 3/2011*).

Erkki Tuomioja, Finland, fortsatte sitt uppdrag som rapportör för samarbetet inom säkerhets-, utrikes- och försvarspolitik, särskilt uppföljningen av Stoltenbergrapporten. Strax före presidiets junimöte utnämndes Tuomioja till utrikesminister i den nya regering som bildades efter parlamentsvalet i Fin-

land, och lämnade därför rapportörsuppdraget och presidiet. Posten förblev vakant till efter 2011 års session, men därefter har presidiet utsett Bendiks Arnesen, Norge, till ny säkerhetspolitisk rapportör.

Samarbete med Ryssland

Presidiet har lagt vikt vid att fortsätta att utveckla Nordiska rådets samarbete med parlament i Ryssland, särskilt parlamenten i de regioner i nordvästra Ryssland som ligger nära Norden. I december 2010 utsågs Karin Åström till presidets rapportör för Nordliga dimensionen och nordvästra Ryssland, ett uppdrag som i december 2011 förnyades till att gälla även 2012.

I februari 2011 arrangerades ett andra Parlamentariskt forum inom ramen för Nordliga dimensionen i Tromsø, Norge. Riksdagen har inte möjlighet att vara representerad direkt, eftersom Nordliga dimensionen är ett samarbete mellan EU och dess partnerländer i norr – Island, Norge och Ryssland. Nordiska rådet, inklusive dess svenska medlemmar, deltog aktivt i forumet. Vid avslutningen antog deltagarna ett uttalande.

För att stärka kontakterna och nätverken mellan unga parlamentariker i Norden och nordvästra Ryssland anordnas numera årligen Forum för unga politiker. Som nämnts ovan (avsnitt 2) hölls ett sådant i Arkangelsk, Ryssland, i mars 2011, och under 2012 är Nordiska rådet genom den svenska delegationen värd för ett liknande forum. I samma anda arrangeras årliga rundabordsamtal mellan Nordiska rådet och de regionala ryska parlament som ingår i Parliamentary Association of North-West Russia (PANWR). Ett sådant hölls i april 2011 i Murmansk, Ryssland, på temat energi och energisäkerhet, och det följande kommer att äga rum i Helsingfors under våren 2012. Vidare anordnas varje år studiebesök i något nordiskt land för en grupp från PANWR, och omvänt i någon region i nordvästra Ryssland för en grupp från Nordiska rådet.

Kontakter och samarbete med ryska parlamentariker försiggår även inom ramen för de regionala parlamentariska samarbetsstrukturerna i Arktis-, Barents- och Östersjöområdena, vilka behandlas i avsnitt 6–8 nedan.

Under 2011 har presidiet arbetat fram ett förslag till riktlinjer för Nordiska rådets samarbete under perioden 2012–2015 med Statsduman och Federationsrådet i Ryssland, samt med de regionala parlamenten i nordvästra Ryssland. Förslaget behandlades och antogs vid sessionen i november (*internt beslut 2/2011*). En utgångspunkt är att än mer än hittills åstadkomma diskussioner om ett möjligt samarbete på olika sakområden och att därvid engagera Nordiska rådets utskott. Med utgångspunkt i de antagna riktlinjerna har presidets rapportör inlett ett arbete med detta och avser att presentera ett discussionsunderlag vid presidets möte i mars 2012.

Vitryssland

Under åren 2007–2010 arrangerade Nordiska rådet tillsammans med Baltiska församlingen rundabordsamtal med politiker från parlamentet i Minsk och från oppositionspartier utanför parlamentet. Teman för dessa möten har varit

klimat och miljö, energifrågor och frågor med anledning av den ekonomiska krisen. Inledningsvis hölls mötena i Vilnius i Litauen, men i mars 2010 kunde ett rundabordssamtal för första gången genomföras i Minsk.

Som en ytterligare fördjupning av dialogen med vitryska politiker planerades ett studiebesök i Norge och Sverige i mars 2011, liknande dem som Nordiska rådet sedan 2009 genomfört med parlamentariker från västra Ryssland. I besöket skulle, på motsvarande sätt som vid rundabordssamtalen, såväl parlamentsledamöter som representanter för oppositionspartier utanför det vitryska parlamentet delta. Presidiet hade medvetet valt tidpunkten så att studiebesöket skulle kunna uppskjutas om presidentvalet i december 2010 skulle medföra markanta steg tillbaka i auktoritär riktning. Så blev tyvärr fallet, och presidiet beslutade därför i januari 2011 att tills vidare skjuta upp besöket. Nordiska rådets president har med hänvisning till den politiska situationen efter valet meddelat det vitryska parlamentet detta.

Presidiet har vidare rekommenderat Nordiska rådets representanter i den parlamentariska Östersjökonferensen att inta motsvarande hållning. Mot den bakgrunden avböjde Östersjökonferensens ordförande en inbjudan att besöka Vitryssland under 2011, och diskussionen om observatörsstatus för det vitryska parlamentet har avbrutits tills vidare.

Vid flera tillfällen under 2011 har presidiet diskuterat den politiska situationen i Vitryssland, men tvingats konstatera att den inte utvecklats till det bättre och att det därför inte är möjligt att återuppta kontakterna med medlemmar av det vitryska parlamentet. Däremot har representanter för Nordiska rådet vid olika tillfällen under 2011 mött företrädare för oppositionspartier som inte är representerade i det vitryska parlamentet.

Vid sessionen hösten 2009 antogs en rekommendation om att etablera ett nordiskt informationskontor i Minsk (*rekommendation nr 15/2009*) liknande de informationskontor som under 1990-talet upprättats i de tre baltiska länderna och i nordvästra Ryssland, och som varit betydelsefulla för att utveckla kontakter och samarbete med Norden. Presidiet menade i sitt betänkande att ett kontor kunde få stor betydelse för att främja dialogen med och mellan oppositionen och de etablerade myndigheterna i Vitryssland och på så sätt gynna den demokratiska utvecklingen. Plenarförsamlingen beslutade vid sessionen i november 2010 att upprätthålla rekommendationen. I sitt meddelande inför sessionen 2011 anförde Nordiska ministerrådet bl.a. att det för närvarande inte vore meningsfullt att etablera ett nordiskt informationskontor i Minsk. Presidiet instämde i att detta inte var möjligt i nuläget, men anförde att situationen i Vitryssland skulle kunna ändras och ville därför inte utesluta möjligheten att öppna ett nordiskt kontor i Minsk. Rekommendationen upprätthölls därför.

Norden och Arktis

Den arktiska regionen är högt prioriterad på den nordiska dagordningen. Utvecklingen av denna region är av stort intresse, inte enbart för de arktiska staterna utan också inom EU och globalt. Inte minst gäller det effekten av

klimatförändringar. Den ökande sjöfarten i Arktis, tekniska landvinningar vad gäller möjligheterna att utvinna naturresurser, förvaltning av fiskeresurser, den geopolitiska utvecklingen i regionen m.m. ger anledning till ett intensifierat samarbete på en rad områden. Presidiet har diskuterat olika aspekter av dessa frågor under 2011 och bl.a. utarbetat ett betänkande över ministerrådets förslag till nytt arktiskt samarbetsprogram. Betänkandet antogs vid sessionen i november (*rekommendation 7/2011*). Även presidiets betänkande över ministerrådsförslaget om riktlinjer för samarbete med Nordens grannar i väst – främst Kanada – rör i första hand arktiska frågor, och godkändes vid sessionen (*rekommendation 8/2011*). Vidare har presidiet beslutat om Arktis som tema för Nordiska rådets extra session i mars 2012.

Planer och budget för det nordiska samarbetet 2012

Budgeten för det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet har 2011 uppgått till 934,716 miljoner danska kronor.

Ministerrådet beslutar om budgetramen och ska enligt Helsingforsavtalet, om det inte finns synnerliga skäl, genomföra de förslag till ändringar inom den ram som Nordiska rådet rekommenderar.

Presidiet har som tidigare utsett en särskild arbetsgrupp inom sig, med uppgift att förbereda behandlingen av ministerrådsförslaget om kommande års budget. Till arbetsgruppen utses en representant för var och en av rådets fyra partigrupper. Utgångspunkten är att dessa fyra också ska komma från olika länder, men den eller de nationella delegationer som inte blir representerade via någon partigrupp har möjlighet att utse en representant. Från svensk sida har Åsa Torstensson (C), som representant för mittengruppen i Nordiska rådet, ingått i budgetgruppen under 2011.

Presidiet har understrukit att det är viktigt att budgeten är tydlig och att politiska prioriteringar dels kan få snabbt genomslag, dels kan utläsas på ett enkelt sätt i budgeten. I sitt betänkande över förslaget till budget för det nordiska samarbetet 2012 påpekar presidiet att det är svårt att omprioritera mellan sektorerna eller att frigöra större belopp för nya satsningar efter det att de nordiska samarbetsministrarna beslutat om inriktningen på sekretariatets budgetförslag för ett visst år. Därför angav presidiet i sitt betänkande över förslaget till budget för 2012 även vissa politiska prioriteter för 2013. Plenarförsamlingen antog betänkandet, och det förväntas att de prioriteringar som angetts kommer att avspeglas i det kommande budgetförslaget för det nordiska samarbetet 2013.

Beträffande budgeten för 2012 leddes dialogen mellan Nordiska ministerrådet och presidiets budgetgrupp till att Nordiska rådet efter diskussion och vissa mindre justeringar kunde tillstyrka ministerrådets budgetförslag för 2012 (*rekommendation nr 5/2011*). Den samlade budgetramen för 2012 uppgår till 961,472 miljoner danska kronor, vilket efter pris- och valutaomräkning innebär en oförändrad nivå i förhållande till 2011.

Översyn av Nordiska rådets arbetsordning

Den svenska delegationen föreslog i januari 2010 att en översyn av Helsingforsavtalet skulle inledas, så att resultatet skulle kunna behandlas i samband med avtalets 50-årsjubileum 2012. Syftet var att överväga om avtalet, som senast reviderades 1996, behövde anpassas för att det nordiska samarbetet skulle kunna möta de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär och ta hänsyn till de nya förutsättningar och prioriteringar för det nordiska samarbetet som vuxit fram de senaste 15 åren. Det nordiska samarbetet måste kunna utvecklas så att det stärker integrationen mellan de nordiska länderna och samtidigt främjar vårt inflytande i EU och internationellt, anfördes det i medlemsförslaget. Efter remissbehandling av förslaget drog presidiet slutsatsen att Helsingforsavtalet i dess nuvarande lydelse är tillräckligt flexibelt för att inte hindra samarbete på nya områden eller i nya former. Presidiet beslutade därför att inte rekommendera någon översyn av Helsingforsavtalet.

Däremot kunde det enligt presidiet vara lämpligt med en översyn av rådets arbetsordning, både i syfte att på vissa punkter förtydliga den och i syfte att anpassa den till nya arbetsformer som för övrigt delvis redan vuxit fram. En arbetsgrupp på tjänstemannanivå tillsattes i december 2010, och inledde sitt arbete i början av 2011.

Arbetsgruppen presenterade sina preliminära överväganden i en "halvtidsrapport" till presidiets möte i mars. Man hade koncentrerat sig på att diskutera rådets arbetsformer, snarare än arbetsordningen som sådan. Rapporten innehöll avsnitt om kontinuitet i rådets ledning, om utskottens roll, och om förankring av arbetet. Vidare diskuterades Nordiska rådets roll i EU och bredare internationella sammanhang, kommunikation i nya former och rådets samarbete med Nordiska ministerrådet. Presidiet höll en första diskussion vid marsmötet.

På grundval av den, och mot bakgrund av skriftliga synpunkter som inkommit från bl.a. den svenska delegationen (som nämnts under avsnitt 2, se bilaga 2) utarbetade arbetsgruppen sin slutrapport till presidiets möte i juni. Den innehöll inga större förändringar jämfört med "halvtidsrapporten", även om en del av de preliminära förslagen modifierats. I en bilaga till slutrapporten fanns förslag till en reviderad arbetsordning, där främst tekniska och redaktionella ändringar gjorts. Efter diskussion i presidiet vid junimötet fick rådssekretariatet i uppgift att utarbeta ett utkast till presidieförslag i stort sett i enlighet med arbetsgruppens förslag samt att inarbeta de synpunkter som framförts vid presidiemötet.

Efter ytterligare behandling i september antog presidiet sitt förslag, som behandlades vid Nordiska rådets session den 1–3 november 2011. Som framgått ovan (avsnitt 3) rådde oenighet om vissa delar av förslaget, som dock stöddes av en klar majoritet av de närvarande medlemmarna (*internt beslut 1/2011*).

I samband med sessionen höll presidiet separata möten med de nordiska ländernas statsministrar, med utrikesministrarna och med samarbetsministrarna, där man diskuterade frågor som var aktuella på respektive sakområde.

Samarbetet 2012

Vid sessionen den 1–3 november valdes Kimmo Sasi, Finland, till president för Nordiska rådet under 2012. Han har efter diskussion i presidiet angett vissa prioriteringar för rådets arbete det kommande året. Verksamheten inom ramen för det s.k. Globaliseringsinitiativet, som lanserades 2007, har visat på vikten av förnyade insatser för att avskaffa olika gränshinder inom Norden. Det behövs tydliga politiska signaler om detta, och kanske nya rutiner, i berörda departement och myndigheter. Risken för nya gränshinder vid genomförandet av EU/EES-direktiv i de nordiska länderna behöver uppmärksammas mer. Ett annat huvudtema blir försvar av välfärden – för övrigt ett näraliggande tema för Norges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet, som är ”Välfärdssamhället i ett nordiskt perspektiv”. Ett väl fungerande välfärdssystem måste baseras på en livskraftig ekonomi. Samtidigt är t.ex. bra skolor och effektiv hälso- och sjukvård viktigt för att få fram de resurser näringslivet behöver. Om medborgarna slipper uppleva ekonomisk osäkerhet bidrar det till flexibilitet och entreprenörskap. För det tredje blir de arktiska frågorna än viktigare. Gemensamma åtgärder behövs för att bidra till att minska klimatförändringarna, anpassa oss till de som ändå kommer att ske och uppmärksamma urbefolkningarnas behov. Särskilda insatser kan behövas för ny teknologi och produktutveckling. Under 2012 kommer frågor om transport och logistik över gränserna i det arktiska området att diskuteras särskilt.

Utöver initiativ i dessa frågor kommer presidiet att fortsätta arbetet på det säkerhetspolitiska området, inklusive att gå vidare med att förverkliga olika förslag i Stoltenberg rapporten och i NB8-rapporten om ökat baltisk-nordiskt samarbete. För det måste diskussionerna med bl.a. Baltiska församlingen fördjupas. Även med Ryssland ska samarbetet fortsätta att utvecklas. Nordiska ministerrådet har inlett en översyn av sin verksamhet i Baltikum och nordvästra Ryssland. I december 2011 utsåg presidiet Åsa Torstensson (C) till rapportör för NB8, och sedan tidigare har Karin Åström (S) utsetts till presidiets rapportör vad gäller Nordliga dimensionen och kontakter med nordvästra Ryssland.

Presidiet vill öka sin uppmärksamhet på nordiskt samarbete i EU och i internationella organisationer där beslut som är viktiga för de nordiska länderna tas. Globaliseringen och klimatfrågorna är områden som kommer att stå centralt i det sammanhanget.

Som nämnts har presidiet beslutat att en extra session ska hållas i Reykjavik i mars 2012 och att Arktis ska vara tema för den. Presidiet väntas också ägna stor uppmärksamhet åt jubileumsåret 2012 – det är 60 år sedan Nordiska rådet bildades, 50 år sedan Helsingforsavtalet undertecknades och 50 år sedan Nordiska rådets litteraturpris delades ut för första gången.

5 Utskotten och kontrollkommittén

Kultur- och utbildningsutskottet

Kultur- och utbildningsutskottet ansvarar för frågor som rör kultur, undervisning, utbildning och forskning. Framför allt arbetar utskottet med frågor som rör allmän kultur och konst i Norden och internationellt, ett mångkulturellt och multietniskt Norden, film och medier, språk, idrott, föreningarna Norden och den frivilliga sektorn, barn- och ungdomskultur, grund- och sekundärskola, den nordiska utbildningsmarknaden, folkkupplysning och vuxenundervisning, livslångt lärande och forskning. Svenska medlemmar i utskottet under året har varit Peter Johnsson (S) och Göran Montan (M).

Samarbetet 2011

Utskottet har under 2011 till stor del arbetat med kreativitet, innovation och entreprenörskap i skolorna, ungas arbetsliv och kompetenser, rörlighet inom utbildning och praktik i Norden, den nordiska språkgemenskapen, public service och upphovsrättsliga frågor.

Vid utskottets möte i Stockholm i mars beslutade man att tillsätta interna arbetsgrupper inom utskottet: arbetsgruppen för forsknings- och utbildningspolitik (Göran Montan medlem) och arbetsgruppen för kultur- och mediepolitik (Peter Johnsson medlem). Vid utskottets sommarmöte beslutades att, tillsammans med Nordiska rådets näringsutskott, etablera ett underutskott för den s.k. kunskapstriangeln – forskning, utbildning och innovation (Göran Montan medlem). Ett första möte mellan de två utskotten och Nordiska ministerrådets högnivågrupp för översyn av det nordiska samarbetet inom forskning och innovation hölls i september 2011.

Utskottet anordnade tillsammans med närings- och välfärdsutskotten ett internt seminarium om ungdomsarbetslöshet i samband med Nordiska rådets möten i Stockholm i mars 2011 (se vidare näringsutskottets avsnitt nedan).

Under 2011 var det 40 år sedan det nordiska kulturavtalet undertecknades (15 mars 1971). Utskottet samarbetade med ministerrådets ämbetsmannakommitté för kultur, som avsatt 100 000 svenska kronor för jubileet. Från utskottets budget avsattes 10 000 danska kronor. Nordens institut i Finland (Nifin) stod för koordineringen av denna markering, i samarbete med utskottet. Ett seminarium med anledning av kulturavtalets 40-årsfirande ägde rum i oktober i biblioteket Svarta Diamanten i Köpenhamn.

Till utskottets möte i januari i Esbo inbjöds den finska undervisningsministern Henna Virkkunen som informerade om ministerrådets strategi för utbildnings- och forskningsområdet under åren 2011–2013 (*MR-U Strategi 2011–2013 – Kunskap för grön tillväxt och välfärd*). Undervisningsministern informerade vidare om Finlands

ordförandeskapsprogram för 2011, med särskilt fokus på utbildning och forskning i Norden, globaliseringsarbetet, klimat och miljö och att profilera Norden som ett föregångsområde inom dessa teman. Det konstaterades att dataspelsprogrammet (Computerspillprogrammet), som lanserades den 1 januari 2006 och som finansierats under en sexårsperiod fram till 2012, varit en framgångsrik satsning. I budgeten för 2012 tillförs programmet finansiering t.o.m. 2015. Ministerrådet har varit huvudfinansierare av Computerspillprogrammet, som syftar till att stimulera dataspelsbranschen i de nordiska länderna, men ett samarbete har inletts med Nordiska film- och tv-fonden, som delfinansierat projektet. Ytterligare marknadsföring av programmet, analyser av spelbranschen och diskussioner om programsatsningen från 2016 står nu på ministerrådets diskussionsagenda.

Vid sessionen i Köpenhamn höll utskottet samrådsmöte med Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K) där från svensk sida kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (M) medverkade. Vid mötet diskuterades synliggörandet av nordisk barn- och ungdomskultur och -litteratur, kulturreformen, det nordiska konferensprojektet om kulturpolitik som identitetspolitik, mediepolitik, nationell och nordisk förankring beträffande kulturpolitiken samt den kommande handlingsplanen för kultursamarbetet under åren 2013–2016. Utskottet uttryckte önskemål om att få medverka i en direkt dialog med ministerrådet i arbetet med denna handlingsplan. Nordiska kulturfonden initierade och finansierade 2001–2003 en nordisk språkundersökning, och utskottet framförde synpunkten att tio år senare kan vara en lämplig tidpunkt för att påbörja en ny, uppföljande, språkundersökning.

I samband med sitt möte i Stockholm i mars inbjöd utskottet från det finska undervisnings- och kulturministeriet och Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet Riitta Kaivosoja, överdirektör i Kultur-, ungdoms- och idrottsavdelningen, samt Anna-Maija Martinen, kulturråd och ordförande i ämbetsmannakommittén för kultur 2011. Ett samtal med utskottet ägde rum om prioriterade frågor på kulturområdet för ministerrådets budget 2012. Framför allt den nordiska kulturfestivalen och det nordiska dataspelsprogrammet (Computerspillprogrammet) lyftes fram. Det finska ordförandeskapet påpekade att dataspelsprogrammet varit mycket framgångsrikt med stort nordiskt mervärde.

I inspelen till Nordiska rådets budgetsgrupps arbete med ministerrådets budget för 2012 lyfte utskottet fram följande prioriteringar inom kultursamarbetet:

- Kultur och kreativitet i skolan.
- Dataspel – vidareutveckling av det nordiska computerspillprogrammet.
- Uppföljning av forskningen kring avhoppssproblematiken.
- Etablering av en fast koordineringsfunktion för den nordiska kulturfestivalen (*se även nedan*).

De tre första punkterna har tidigare varit prioriterade frågor inom utskottet och under 2012 kommer utskottet att arbeta vidare med frågorna.

En nordisk kulturkanal

Upphovsrätt på internet har varit ett återkommande tema under året. Utskottet arbetade under 2011 vidare med förslaget om upphovsrätt på internet och en nordisk kulturkanal, ArteNorden (*rekommendation 12/2010*), framför allt med fokus på möjligheten att sprida nordisk kultur via internet till samtliga fem länder. Förebilden är den tvåspråkiga fransk-tyska tv-kanalen Arte, som sedan 1992 funnits i Tyskland och Frankrike. Frågor i fokus under 2011 har varit digitalisering av radio, upphovsrätt samt produkt- och piratverksamhet. Under 2011 engagerades en extern konsulent, Stein-Roger Bull, som genomförde en uppföljning av ArteNorden med public service-företagen i de fem nordiska länderna.

Projektledaren lade fram förslag till en eventuell ny strategi, som skulle innebära utnyttjande av ny teknologi och möjlighet till utbyte av nordiska kulturprogram via internet. Det föreslogs i rapporten att Nordiska rådet skulle bevilja medel till en marknadsundersökning i de nordiska länderna och att Nordiska rådet skulle ta upp frågan om hur programrättigheter kan lösas för att lättare kunna distribuera program mellan de nordiska länderna. Utskottet tog under året initiativ till en marknadsundersökning om intresset för tillgång till nordisk kultur (film, tv, musik etc.), förmedlat genom olika typer av medier. Nordiska ministerrådet beslutade att avsätta 200 000 danska kronor till en sådan undersökning, och utskottets arbetsgrupp för kultur- och mediepolitik kommer under 2012 att arbeta vidare med genomförandet av den. En samnordisk kanal på internet ses som en ny möjlighet att se ett större utbud av europeisk och nordisk film, dokumentärer och kulturnyheter.

En nordisk kulturfestival

En Nordisk kulturfestival genomfördes i samband med rådets session i Stockholm 2009, i samarbete med Nordens hus på Färöarna, Norden i Fokus och Kulturhuset i Stockholm. Evenemanget ansågs vara mycket lyckat och utskottet har därför arbetat vidare med formerna för hur en återkommande nordisk kulturfestival skulle kunna etableras och finansieras. I utskottets förslag (*A1487/kultur*) som lades fram vid sessionen i Reykjavik 2010 med rekommendation till Nordiska ministerrådet (*framställning 5/2010*) framförde utskottet att festivalen skulle ingå i ministerrådets budget som en självständig budgetpost, samt att ett koordinationssekretariat för festivalen bör upprättas. Vidare föreslog utskottet att det årligen genomförs en kulturfestival i anslutning till Nordiska rådets session. Under 2011 har utskottet arbetat vidare med denna fråga. I arbetet med Nordiska ministerrådets budget för 2012 framförde utskottet bl.a. synpunkten att kulturfestivalen bör tas med i budgeten och ingå som en självständig och återkommande aktivitet med tillhörande budgetpost fr.o.m. 2012 i en period om minst tre år. Efter en sådan försöksperiod skulle festivalen i fortsättningen kunna finansieras med nationella medel och av sponsorer.

Utskottet beslutade att under 2012 utreda en nordisk kulturfestival, som ett bidrag till beslutsunderlaget som avgör om en återkommande festival ska

etableras. Nordiska rådets presidium föreslog i sitt betänkande till Nordiska ministerrådets budget 2012 att kulturfestivalen beviljas 1,5 miljoner danska kronor under 2012, men även att ministerrådet i dialog med Nordiska rådet utreder möjligheterna för att utarbeta en strategi för Nordiska kulturfestivalen för 2012–2015 som säkrar en årlig kulturfestival av hög kvalitet och fastställer de nordiska huvudstäderna som kulturmetropoler.

Mobilitet inom utbildning, forskning och arbetsliv

I utskottet behandlades under året medlemsförslaget om rörligheten i Norden (*A 1527/kultur*), som den socialdemokratiska gruppen lagt fram. Förslaget godkändes av utskottet, som föreslog att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utarbeta en gemensam strategi för att göra det lättare för alla unga som önskar studera i ett annat nordiskt land att röra sig över gränserna, upprätta ett program i Nordplus för finansiellt stöd till studerande som önskar arbetsträning i ett annat nordiskt land, upprätta ett program i Nordjobb som erbjuder praktik, bostad och fritidsprogram i de nordiska länderna för nordiska studerande samt sprida information om möjligheterna till olika typer av utbildningar och praktikplatser i de nordiska länderna. Utskottet föreslog också att förutsättningarna för att införa ett s.k. mobilitets-studielån utreds, som gör det möjligt för ungdomar att tillbringa en del av sin studie- och utbildningstid i ett annat nordiskt land. Förslaget antogs vid sessionen i Köpenhamn (*rekommendation 26/2011*).

Vid sessionen i Köpenhamn behandlades och antogs även Nordiska ministerrådets (ministerrådet för forskning och utbildning, MR-U) förslag om nästa generation Nordplus (*B 271/kultur*), som föreslås starta under 2012, utifrån en utvärdering av Nordplus som genomförts av Nordiska institutet för studier av innovation, forskning och utbildning (NIFU). Ministerrådet för forskning och utbildning (MR-U) är ägare av Nordplus ramprogram och Nordiska språk- och kulturprogrammet inom Nordplus som antagits för programperioden 2008–2011. En relativt omfattande förändring av Nordplusprogrammet genomfördes 2008 och därför ansåg utskottet att det inte har funnits behov av omfattande förändringar av struktur och organisering då programmet fungerat väl. De baltiska ländernas studerande har bl.a. fått möjlighet att söka till språkprogrammet på samma sätt som nordiska sökande. Ministerrådsförslaget B271/kultur om nästa generation Nordplusprogram, som föreslås starta 2012, tog dock bl.a. upp behovet av att förenkla programmets ambitioner och prioriteringar, liksom administrativa rutiner och behovet av bättre profilering och synliggörande av Nordplus. Förslaget godkändes av kultur- och utbildningsutskottet, med tillägget att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att i anslutning till Nordplusprogrammet arbeta för att utveckla integrering och samarbete mellan utbildning och förvärvsliv för att därmed skapa en gemensam nordisk praktikmarknad som säkrar att studerande i Norden får optimalt stöd när det gäller mobilitet, utbyte och praktik- och studieuppehåll. Vidare bör programmet utformas så att friluftsak-

tiviteter i undervisningen för barn och unga tillgodoses och stöttas i möjligaste mån, när medel finns (*rekommendation 25/2011*).

PISA-undersökningen har varit i fokus för utskottets arbete under året. Utskottet menar att kreativitet, innovation och PISA-tester ska ingå som ett moment i skolan för att främja kreativa färdigheter och en mera kreativ inläring. Till januarimötet 2011 inbjöds Marit Kjærnsli, forskare vid Institutet för lärarutbildning och skolforskning i Norge och universitetsforskare och speciallärare Heidi Harju-Luukkainen, Finland, för att presentera de nordiska resultaten i PISA-undersökningen 2009, som offentliggjordes i december 2010. I anslutning till utskottets möte i Oslo i september genomfördes också ett studiebesök på PISA-kontoret vid universitetet i Oslo. Som en uppföljning av detta arrangerade utskottet ett PISA-seminarium i samband med Nordiska rådets möten i Oslo i januari 2012, med tema entreprenörskap och innovation i utbildningar, där Niels Egelund från Nordiska ministerrådets expertgrupp presenterade den helt nya PISA-rapporten ”PISA – Northern Lights IV”.

Baserat på en rekommendation från Nordiska rådet som initierats av kultur- och utbildningsutskottet har ett nordiskt samarbetsprojekt om små hantverksyrken startats. Det finansieras av Rådgivningsgruppen för nordiskt skolsamarbete (NSS) under Nordiska ministerrådet. I anslutning till utskottets möte i Oslo i september genomfördes en utfrågning om små hantverksyrken kopplat till detta projekt, som syftar till att tillvarata de små hantverksyrkena och stärka samarbetet mellan de nordiska länderna vad gäller utbildning i dem. Det är numera en politiskt prioriterad fråga, och att stärka kvaliteten och stabiliteten i utbildningsutbudet mellan de nordiska länderna har lyfts fram som väsentligt. Utskottet uttryckte stort intresse för det arbete som igångsatts och för projektets slutrapport som väntades under november 2011 – ”Spor i Norden” – som kan komma att bli en utgångspunkt för utskottets vidare uppföljning i detta ärende.

Utskottet höll samrådsmöte vid sessionen i Köpenhamn med undervisnings- och forskningsministrarna (MR-U), där utbildningsminister Jan Björklund (FP) medverkade från svensk sida. Vid mötet diskuterades globaliseringsinitiativet, den nuvarande satsningen och en eventuell framtida satsning efter 2012, Nordplus, forskningssamarbetet (översyn av forskningspolitiken), avhoppsprblematiken och ungdomsarbetslöshet.

Reformering av kultursamarbetet

Utskottet behandlade under året ministerrådsförslaget om sammanslagning av de två institutionerna Kulturkontakt Nord (KKN) och Nordens institut i Finland (Nifin) från den 1 januari 2012 (*B 274/kultur*). Utskottet hänvisade till att reformen av det nordiska kultursamarbetet haft som målsättning att göra det mera flexibelt, dynamiskt och öppet för nya aktörer och samsarbetsformer och till att en mera smidig och effektiv förvaltning av resurserna kan möjliggöras genom sammanslagningen. Utskottet efterlyste samtidigt en ny uppdatering inför sessionen 2012 från ministerrådet om erfarenheterna av sammanslagningen samt de eventuella vinster den gett för administrationen och förvalt-

ningen av ministerrådets kultur- och konstprogram. Förslaget antogs vid sessionen i Köpenhamn, och Nordiska rådet rekommenderade därmed Nordiska ministerrådet att genomföra sammanslagningen med hänsynstagande till de synpunkter som framförts i utskottets betänkande (*rekommendation 24/2011*).

Samarbetet 2012

Vid Nordiska rådets session i Köpenhamn 2011 beslutade plenarförsamlingen om nya arbetsformer för Nordiska rådet, vilket bl.a. medför att forskningsområdet flyttas från kultur- och utbildningsutskottet till näringsutskottet fr.o.m. 2012.

Under 2012 planerar kultur- och utbildningsutskottet att arbeta med följande frågor: Modernisering av det nordiska kulturavtalet från 1971 genom ett nytt nordiskt forskningsprojekt, språksamarbetet för barn och ungdomar (uppföljning av Nordiska kulturfondens nordiska språkundersökning 2001–2003), ökad tillgänglighet till nordisk kultur via nya medier och ny teknologi (kartläggning och analys av behovet), språk-, utbildnings- och forskningssamarbete i Arktis, kreativitet och entreprenörskap i utbildningar för unga samt ungdomsarbetslöshet i Norden i relation till EU samt nordvästra Ryssland och Baltikum.

Sommarmötet 2012 förläggs i Berlin. Fokus för sommarmötet är att studera nordiskt kultursamarbete utanför Norden och att studera myndigheters och ambassaders betydelse för samarbetet. De nordiska ambassaderna har etablerat flera gemensamma projekt i Berlin och samarbetar inom kulturområdet. Utöver det finns projekt som stöds av Kulturkontakt Nord och/eller Nordisk kulturfond – Nordwind, en nordisk kulturfestival som äger rum i Berlin vartannat år.

Utskottet har beslutat att i samband med Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg i september 2012 anordna en nordisk konferens på temat identitetsuppfattning i Norden och kulturpolitik som identitetspolitik. Konferensen togs även upp som en prioriterad punkt under samrådsmötet med kulturministrarna vid sessionen i Köpenhamn i november 2011, och ministrarna gav då sitt godkännande till att samarbeta med utskottet kring detta. Temat anses viktigt i det nordiska samarbetet generellt, och tanken är att projektet ska bidra till att ge inspel till Nordiska ministerrådets handlingsplan för det nordiska kultursamarbetet under 2014–2015 och till en eventuell revision av det nordiska kulturavtalet från 1971, t.ex. genom att skapa ett nytt och ambitiöst globaliseringsavsnitt.

Utskottet kommer också att arbeta med utvecklandet av språksamarbetet i Norden. Vid Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg i september 2012 kommer det nordiska samarbetet genom Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet bli ett s.k. fokusområde. Detta kommer att vara av speciellt intresse under 2012, då Nordiska rådet fyller 60 år och Helsingforsavtalet 50 år och det är 50 år sedan det första litteraturpriset delades ut.

Ett system för hur rådets rekommendationer följs upp ska utarbetas. Vid utskottets sommarmöte på Åland 2011 diskuterades också att utskottet efter varje session kommer att identifiera och prioritera en fråga som översänds till samtliga nationella parlament och regeringar, och som utskottets medlemmar därefter följer upp i sina respektive nationella parlament. På så sätt kommer frågan att sättas i fokus samtidigt i samtliga nordiska länder.

Medborgar- och konsumentutskottet

Medborgar- och konsumentutskottet behandlar frågor som rör mänskliga rättigheter, migration, demokrati, jämställdhet, konsumentfrågor och livsmedelssäkerhet. Utskottet arbetar också med frågor som rör organiserad brottslighet, befolkningsfrågor samt invandrings- och flyktingfrågor.

Svenska medlemmar har under året varit Marianne Berg (V), Isabella Jernbeck (M), Maria Stenberg (S) och Hans Wallmark (M).

Samarbetet 2011

Under 2011 har arbetet i utskottet till stor del präglats av konsumentfrågor samt integrations- och migrationsfrågor. På det konsumentpolitiska området arbetade utskottet fram två förslag på temat "One Health", som rör bekämpning av antibiotikaresistens hos människor och djur. Detta är ett allvarligt och växande problem, både nordiskt och globalt. Tanken har varit att införliva de nordiska erfarenheterna av sådan bekämpning i programmet för det danska EU-ordförandeskapet under det första halvåret 2012. En av många gränshindersfrågor som diskuterats flitigt under året har varit de avgifter som de nordiska bankerna kräver för penningtransaktioner över gränserna i Norden. Utskottet menar att avgifterna måste samordnas för att på bästa sätt underlätta för konsumenterna. Vidare välkomnar medborgar- och konsumentutskottet att en ny passus blivit inkluderad under rättslikhet som gör att redogörelser för motsvarande lagstiftning i de andra nordiska länderna nu bör ingå i nya lagförslag (*rekommendation nr 6/2010*). Utskottet betonar vikten av ett nära nordiskt lagsamarbete och ser en påtaglig nordisk nytta av samverkan kring genomförande av EU/EES-lagstiftning. Vad gäller integration och migration har utvisningen av nordiska medborgare från danskt håll väckt starka reaktioner i utskottet. Ärendet om dubbelt medborgarskap i Norden har debatterats under 2011. Sverige och Finland har redan infört möjlighet till detta. Utskottet anser att det är något som varje land i första hand måste fatta beslut om självt. En gemensam inställning gällande dubbelt medborgarskap är emellertid att Norge och Danmark bör se på Sverige och Finland för analys och inspiration.

Bankavgifter

Det har visat sig finnas stora skillnader i avgifternas storlek hos bankerna i de nordiska länderna. Utskottet menar att det är orimligt att bankerna kräver

administrativa avgifter för transaktioner över de nordiska gränserna eftersom det hämmar mobiliteten och straffar personer som bor och arbetar i olika nordiska länder. Uppfattningen är att harmonisering behövs och att de nordiska bankerna i framtiden bör ha en samnordisk avgift. Därför väckte utskottet 2010 ett förslag riktat till de nordiska regeringarna om *avskaffande av avgifter i förbindelse med gränsöverskridande betalningar* i syfte att införa nationell lagstiftning som hindrar banker och finansiella institut att kräva avgifter i samband med privata pengaöverföringar mellan de nordiska länderna. Utskottet har upprätthållit rekommendationen eftersom man inte var nöjd med svaret från de nordiska regeringarna. Utskottet avvaktar med andra ord ett nytt meddelande från regeringarna. På utskottets möte vid rådets 63:e session i Köpenhamn 2011 beslutades att ett brev skulle skickas till berörda banker med uppmaningen att avskaffa denna typ av gränshinder.

One Health

Begreppet *Hållbar hälsa* – ”*One Health*” ur ett nordiskt perspektiv har sitt ursprung i ett allt bredare erkännande av att sjukdom och hälsa hos människor och djur är sammanflätade i en ödesgemenskap. Det blir alltmer tydligt att det finns behov av att läkare och veterinärer samarbetar för att motverka en global antibiotikaresistens. Norden har sedan länge haft bra traditioner inom livsmedelssäkerhet, beredskap inför smittsamma sjukdomar och restriktiv användning av antibiotika. De nordiska erfarenheterna på området bör samordnas, så att de nordiska länderna i större utsträckning kan lära av varandra. En samordning och ett varumärkesbyggande av dessa erfarenheter och kunskaper kan bidra till att öka Nordens konkurrensförmåga och sätta fokus på frågan på global nivå. Utskottet arbetade under året fram två förslag på temat *One Health*, dels ett förslag om att en expertkonferens skulle hållas på temat och att en handlingsplan som de nordiska länderna i framtiden kan förhålla sig till skulle utvecklas, dels ett förslag om att införliva strategin även på EU-nivå. Dessa förslag antogs under Nordiska rådets 63:e session i Köpenhamn (*rekommendation nr 12/2011*, respektive *rekommendation nr 13/2011*). Under sessionen hölls en konferens om temat *One Health*, där en nordisk modell för hållbar hälsa presenterades av en expertarbetsgrupp som jobbat med frågan under året. Tanken är att införliva modellen och de nordiska erfarenheterna kring *One Health* i det danska EU-ordförandeskapsprogrammet.

Pant och retursystem

Mot bakgrund av att Nordiska ministerrådets Gränshindersforum uppmärksammade behovet av ett nordiskt system med återvinning av burkar och PET-flaskor tillsattes en utredning som presenterades 2010. Medborgar- och konsumentutskottet fick därefter, tillsammans med miljö- och naturresursutskottet och näringsutskottet, ansvaret för frågan och väckte samma år ett utskottsförslag som syftade till ett gemensamt nordiskt pant- och retursystem. I betänkandet över förslaget, som utmynnade i två olika rekommendationer, framhölls att ett nordiskt system ska bygga på de redan existerande nationella

systemen, som därmed ska samordnas på ett realistiskt sätt. Ett gemensamt pant- och retursystem ska i längden lösa både gränshinderproblem och problem med taxfreeförsäljningen på färjor samt gränshandeln med grannländerna. En lyckad nordisk modell ska även kunna bidra till att främja bredare europeiska och internationella lösningar med betydlig vinst för såväl miljö som konsumenter. Utskottets mening var att det är viktigt med en samordning av pantsystemen så att man kan lämna sina flaskor och burkar i vilken pantautomat som helst i Norden. Utskottet konstaterade att det i Nordiska ministerrådets meddelanden över rekommendationerna saknades ett konsumentpolitiskt perspektiv och att en vidare syn i behandlingen av detta ärende vore önskvärt. Man betonade också att de nordiska länderna inom detta område inte bör ha en avvaktande hållning, utan tvärtom bör vara ledande inom EU och betydligt mer aktiva än vad som hittills varit fallet. Utskottet beslutade därför att upprätthålla rekommendationerna.

Lånemarknaden för unga vuxna

Under de senaste två åren har en dramatisk ökning skett i Norge när det gäller betalningsanmärkningar och inkassokrav hos unga människor (18–25 år). Detta kan tyda på att bättre kontroll och tydligare regler krävs för lånemarknaden. Det har i och med mobiltelefonins utveckling blivit allt lättare att ta snabba lån, men det finns likväl inga konkreta rutiner för att upplysa ungdomar om vilka villkor som gäller beträffande lån via mobiltelefon. Den socialdemokratiska gruppen utarbetade under året ett förslag om ett *nordiskt initiativ för bättre kontroll av den nordiska lånemarknaden*. Med anledning av förslaget bjöd medborgar- och konsumentutskottet in representanter från det norska Barn-, jämställdhets- och inkluderingsdepartementet och Norges Inkassobyråers Förening till möte för att informera sig om situationen på detta område. Det framkom bl.a. att unga människor generellt har dålig kunskap om lån- och kreditmarknaden och heller inte förstår inkassobyråernas vokabulär. Det konstaterades att ungdomar behöver både information och utbildning för att bättre förstå lånemarknaden, och skolans betydelse underströks i detta sammanhang. Utskottet diskuterade förslaget och beslutade att man ville arbeta vidare med frågan i ett bredare, nordiskt perspektiv i syfte att få ett bättre underlag. Ett projekt har därför igångsatts där attityder till låntagande hos ungdomar i Norden kartläggs.

Utvisning av nordiska medborgare

Mot bakgrund av information från Hallå Norden om att nordiska medborgare utvisats från Danmark utarbetade medborgar- och konsumentutskottet 2010 ett förslag där Danmarks regering rekommenderades att upphöra med sin praxis att sända hem nordiska medborgare som behöver social hjälp, samt att tolka och använda sig av artikel 7 i den nordiska konventionen från 1994 på samma sätt som de andra nordiska länderna. Detta enligt principen att alla medborgare i Norden ska tillförsäkras samma rättigheter. I förslaget begärde utskottet också att den danska regeringen skulle redogöra muntligt för sin

praxis att sända hem nordiska medborgare. Under Nordiska rådets 63:e session i Köpenhamn hade den nyttillträdde danska berörda ministern, justitieminister Morten Bodskov (S), bjudits in till diskussion med utskottet. Justitieministerns deltagande under utskottsmötet ledde till att en uppdaterad version av förslaget kunde göras, då den tredje att-satsen angående en muntlig redogörelse från den danska regeringen vid föregående session kunde avskrivas. Minister Bodskov välkomnade en konstruktiv dialog, men slog fast att den danska praxisen står på en solid grund. Någon ändring förväntas därför inte från den nya danska regeringen. Utskottet betonade den politiska dimensionen och att Danmark avviker från gemensam praxis.

Dubbelt medborgarskap

Medborgar- och konsumentutskottet har diskuterat dubbelt medborgarskap under tre av sina möten 2011. Föreningen Nordens Förbunds (FNF) brev om dubbelt medborgarskap till den danska respektive norska regeringen presenterades på utskottets marsmöte som hölls i Stockholm. FNF anser att frågan om dubbelt medborgarskap handlar om integration och likabehandling. Lika rösträtt och möjlighet att ställa upp i parlamentsval samt tillgänglighet på arbetsmarknaden är ett sätt att säkra medborgarnas demokratiska tillgång till samhället. FNF uppmanade medborgar- och konsumentutskottet att diskutera frågan om dubbelt medborgarskap, varefter utskottet vid höstmötet i Oslo beslutade att sända ett brev till de danska och norska regeringarna angående detta. Sverige och Finland har redan infört dubbelt medborgarskap och den nya danska regeringen har nu uttalat att man är öppen för dubbelt medborgarskap. Utskottet anser att detta är glädjande, men konstaterar likväl att det är viktigt att följa upp hur det utvecklas konkret i Danmark. Norge är nu det nordiska land som har en restriktiv hållning i frågan och det har under året diskuterats hur utskottet på bästa sätt kan påverka den norska regeringen.

Jämställdhetsfrågor

Ministerrådet för jämställdhet beslutade 2011 att lägga ned *Nordiska institutet för kunskap om kön* (NIKK) som institution vid årsskiftet 2011/2012, och i stället omstrukturera det till ett samarbetsorgan förankrat på Nordforsk för en period på tills vidare tre år. I medborgar- och konsumentutskottets betänkande över ministerrådsförslaget betonas vikten av att följa denna omstruktureringsprocess noga för att säkra kvalitativa, framtida jämställdhetsinsatser och utskottet anser vidare att en fortsatt nära dialog med Nordiska ministerrådet i detta ärende är önskvärd (*rekommendation nr17/2011*).

Vid sessionen 2011 beslutades på medborgar- och konsumentutskottets förslag att upprätthålla två rekommendationer från 2010 om *nordiskt jämställdhetspolitiskt samarbete* respektive *en utvidgning av innehållet i jämställdhetssamarbetet i Nordiska ministerrådet*. Rörande den förstnämnda rekommendationen välkomnade utskottet att Nordiska ministerrådet i sitt meddelande bl.a. gärna såg en närmare dialog med Nordiska rådet och att rådet blev mer involverat i de arrangemang som genomförs i det nordiska

samarbetsprogrammet kring jämställdhet. Utskottet ansåg dock att rekommendationen som sådan inte blivit besvarad och valde därför att inte avskriva rekommendationen. Angående den andra rekommendationen om utarbetande av en mångfaldspolitik på jämställdhetsområdet framgick av ministerrådets meddelande att det redan i dag genomförs aktiviteter på detta område och att t.ex. Nordens Välfärdscenter (NVC) arbetar aktivt med att främja likabehandling och inkludering av utsatta och svaga grupper i samhället. Medborgar- och konsumentutskottet ansåg dock att en fortsatt diskussion om införandet av ett mångfaldsperspektiv inom det nordiska samarbetet är angelägen och beslutade därför att avvakta ett nytt meddelande från ministerrådet.

Utskottets sommarmöte 2011 förlades till Färöarna där teman var självstyre, självständighet och jämställdhetsfrågor. Även demografi, immigration, konsumentfrågor och Nordliga Atlantsamarbetsorganisationen (NORA) belystes. Utskottet var över lag positivt till studieresan och gladdes över det relativt stora genomslag som jämställdhetsfrågan fick i den lokala pressen.

Samarbetet 2012

Under 2012 kommer utskottet att arbeta vidare med problematiken rörande unga människors situation på lånemarknaden. Utskottet kommer i samband med januarimötet att anordna ett seminarium som ska behandla Sveriges och Finlands erfarenheter av dubbelt medborgarskap. Inför sommarmötet som kommer att hållas på Åland i juni planeras att diskutera kring självstyre och självständighet på Åland, samt aktuella gränshindersfrågor. Även migrations- och integrationsfrågor och nordiska konsumenters rättigheter står fortsatt på utskottets agenda. Demokrati och öppna nordiska samhällen samt gränshindersfrågor ur ett medborgarperspektiv är andra teman som utskottet planerar att arbeta med under 2012.

Miljö- och naturresursutskottet

Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott ansvarar för ärenden som rör miljö och natur, jord- och skogsbruk, fiske, hållbar utveckling samt energi. Utskottet arbetar särskilt med att bibehålla och utveckla miljömedvetandet i Norden. Den nordiska miljöskyddskonventionen anger att de nordiska länderna ska informera varandra om beslut som kan medföra gränsöverskridande miljöpåverkan.

Svenska medlemmar har under året varit Erik Almqvist (SD), Anita Brodén (FP), Ann-Kristine Johansson (S), ordförande, Jan Lindholm (MP) och Cecilie Tenfjord-Toftby (M).

Samarbetet 2011

Huvudfrågor har under året varit uppföljning av revisionen av EU:s fiske- och jordbrukspolitik, genomförandet av HELCOM:s Östersjöhandlingsplan (BSAP), NordGens framtid, samt EU:s Östersjöstrategi. Utskottet har särskilt

arbetat med frågan om vilka konsekvenser den ökade tillgängligheten till Arktis får för den känsliga miljön. Vidare har utskottet fortsatt att arbeta med klimatfrågan i avsikt att stärka det nordiska engagemanget och de nordiska åtagandena. I likhet med tidigare år har utskottet sambehandlat ett antal förslag med näringsutskottet. I samband med Nordiska rådets session mötte utskottet som vanligt de nordiska miljöministrarna för en dialog om aktuella frågor.

Matspill

Mot bakgrund av ett medlemsförslag som den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet väckt har utskottet behandlat frågan om ett nordiskt samarbete för att reducera matspill med hänvisning till den förlust av naturresurser, den ökade miljöbelastningen och det ökade utsläppen av koldioxid som detta innebär. Förslaget framhäver behovet av undersökningar och analyser för att kunna kartlägga orsakerna till det omfattande matspillet och att det nordiska samarbetet här kunde spela en viktig roll genom att utveckla innovativa lösningar som kan utgöra en exportpotential till länder med motsvarande problem.

I medlemsförslaget efterlyses att Nordiska ministerrådet skapar ett forum för dialog inom områdena livsmedelsproduktion och hantering av matavfall och att en undersökning genomförs om en koordinerad nordisk insats för att stimulera att matavfall tas till vara i olika processer. Förslagsställarna önskar också att erfarenhetsutbyte, undersökningar och analyser genomförs samt att en samnordisk strategi utarbetas för att reducera mängden matavfall och därmed också utsläppen av klimatgaser. Denna bör inarbetas i nordiska strategier på energi- och miljöpolitikens områden.

Utskottet ställde sig bakom intentionerna i medlemsförslaget och konstaterade att ministerrådet aktualiserat hanteringen av matavfall under året, bl.a. har en analys gjorts av omfattningen av matavfall i butiker och hos grossister. Utskottet rekommenderade därför Nordiska ministerrådet att vidareföra redan existerande och igångsätta ytterligare åtgärder för att analysera orsakerna och konsekvenserna av matavfall, att utarbeta rekommendationer om hur matavfall kan reduceras och matrester utnyttjas samt att integrera arbetet med matavfall i de relevanta handlingsplaner och -program som finns inom olika ministerråd samt att samarbeta om dessa (*rekommendation nr 16*).

Arktis

Miljö- och naturresursutskottet har under året fortsatt att arbeta med frågan om vilka konsekvenser den ökade tillgängligheten till den arktiska regionen, med ökad fartygstrafik, turism och utvinning av naturresurser, får för den känsliga arktiska miljön. Under utskottets sommarmöte i Ilulissat, Grönland, informerade utskottet sig om förutsättningarna för att genomföra en räddningsinsats. Utskottet konstaterade att det på grund av de enorma havsområdena det handlar om, de extrema väderförhållandena som kan uppstå och de små och isolerade arktiska samhällena inte är självklart att en räddningsoper-

ation lyckas och att det därför är av yttersta vikt att förebyggande insatser görs. Utskottet välkomnade det avtal om räddning och eftersökning som träffats vid Arktiska rådets möte i Nuuk i maj och välkomnade också att arbete igångsatts för att få till stånd ett liknande avtal vid utsläpp av miljöfarliga ämnen.

De nordiska ländernas regeringar rekommenderas att stärka det nordiska samarbetet om havsövervakning i Arktis inom ramen för Nuukavtalet som beslutats av Arktiska rådet, samt att inom ramen för Nuukavtalets intentioner etablera en nordisk maritim insatsenhet i Arktis som byggs upp inom ramen för de nordiska ländernas kustbevakningar och räddningstjänster.

Den nationella och nordiska koordineringen av det pågående arbetet inom IMO om en "Polar Code" bör förbättras så att de nordiska länderna talar med en röst och regeringarna ska ställa motsvarande krav i sina nationella regelverk när innehållet i en kommande obligatorisk IMO "Polar Code" finns på plats.

De nordiska ländernas regeringar bör arbeta för en rekommendation om att större passagerarfartyg ska segla parvis i de delar av de arktiska farvattnen där detta kan öka sjösäkerheten.

De nordiska ländernas regeringar uppmanas också att använda erfarenheterna från Köpenhamnsavtalet av 1971, som är grunden för det nordiska samarbetet om bekämpande av oljeföreningar och andra skadliga substanser till havs, för att få till stånd ett brett internationellt avtal för att bekämpa förorening av de arktiska havsområdena.

Avslutningsvis rekommenderas de nordiska länderna att utreda hur de nordiska länderna kan finansiera de växande utgifterna för att bygga ut övervaknings- och räddningskapacitet i de arktiska havsområdena (*rekommendation nr 18*).

Klimat

Mot bakgrund av att FN planerar en konferens om bärkraftig utveckling i Rio de Janeiro i maj 2012, 20 år efter Riokonferensen 1992, väckte miljö- och naturresursutskottet ett utskottsförslag i syfte att främja det fortsatta nordiska engagemanget i frågan. I förslaget uttalar utskottet stöd till ambitionen att Rio + 20 ska utmytna i en vision för grön ekonomi som både kan främja fattigdomsbekämpning och arbetet för en bärkraftig utveckling. Vidare uttalar utskottet stöd för ambitionen att Rio + 20 ska utveckla en handlingsplan för att främja grön ekonomi baserad på naturens bärkraft och välfungerande ekosystemtjänster.

Utskottet understryker vikten av den globala utmaningen att skaffa mat till jordens växande befolkning beaktas, att de enskilda nordiska länderna ska bidra aktivt till de förberedande mötena, samt att det i Nordiska ministerrådets budget 2012 bör avsättas medel för att finansiera relevanta nordiska aktiviteter. Avslutningsvis anser utskottet att konferensens huvudteman bör debatteras i de nordiska parlamenten i god tid före konferensen och aviserar ett initiativ i den riktningen vid en senare tidpunkt (*framställning nr 4*).

Utskottet har fortsatt sitt arbete för att Norden ska spela en pådrivande roll i det fortsatta arbetet med att minska takten i den människoskapade klimatförändringen både lokalt, nationellt, regionalt och globalt. Utskottet har därför väckt två förslag som resulterat i rekommendationer till Nordiska ministerrådet och till de nordiska ländernas regeringar.

Nordiska ministerrådet uppmanas att kartlägga ytterligare åtgärder – som kan genomföras både i Norden och i andra länder – som kan begränsa utsläpp av kortlivade klimatdrivande ämnen och att utveckla en nordisk handlingsplan för att främja insatser på detta område, även i utvecklingsländer.

Vidare uppmanas ministerrådet att utreda förutsättningarna för att etablera ett nära samarbete mellan Norden och ett begränsat antal länder med ambitiösa mål för att reducera de klimatdrivande utsläppen – ett samarbete som är öppet för ett bredare deltagande – samt att genomföra en konferens för att belysa vilka politiska instrument som har visat sig mest effektiva för att reducera utsläpp av klimatdrivande gaser i de nordiska länderna (*rekommendation nr 19*).

De nordiska länderna rekommenderas att stärka finansministrarnas roll i klimatarbetet, att de nordiska stats-, utrikes- och finansministrarna regelbundet sätter klimatfrågan på dagordningen vid sina nordiska möten och att en samlad nordisk position används för att främja att klimatfrågan kommer på dagordningen vid motsvarande ministermöten i andra internationella forum som EU, OECD, FN osv.

Vidare uppmanas regeringarna att arbeta för att upprätta en internationell fond för att finansiera teknologiutveckling med riskkapital. En sådan fond ska kunna dra till sig kapital även från andra källor som t.ex. privata investerare och filantropiska organisationer.

Regeringarna uppmanas också att främja informationsförmedling till utvecklingsländer om energi- och klimatlösningar som även inkluderar insatser för att reducera utsläppet av sot (*rekommendation nr 20*).

Fiskekonflikt

Under året har utskottet vid ett flertal tillfällen diskuterat konflikten om makrillfisket mellan EU, Norge, Färöarna och Island. Temperaturökningen i havet har förändrat fiskens utbredningsområde så att en större andel av makrillbeståndet nu finns inom färöiska och isländska fiskezoner än tidigare. Norge och EU ingick i december ett avtal om fångstkvoter, medan Island och Färöarna ensidigt har tilldelat sig kvoter. Detta innebär att makrillfångsten 2011 förväntas överstiga den nivå som det internationella havsforskningsrådet (Ices) rekommenderar och kan leda till en minskning av bestånden. På längre sikt är en sådan utveckling inte biologiskt hållbar och kan hota det framtida fisket.

Utskottet gjorde ett uttalande efter sin första behandling av frågan i januari där parterna i konflikten uppmanades att snarast sätta sig vid förhandlingsbordet. Uttalandet sändes till de nordiska ländernas ministrar med ansvar för fiskefrågor, EU-kommissionen och ordföranden för Europaparlamentets

utskott med ansvar för fiskefrågor. Ytterligare ett uttalande till Nordiska ministerrådet om att de nordiska ländernas regeringar och ministerrådet skulle prioritera arbetet med att finna en lösning på konflikten gjordes under utskottets sommarmöte i juni.

Vid utskottets septembermöte väcktes ett utskottsförslag där Nordiska ministerrådet rekommenderas att prioritera arbetet med att snarast möjligt hitta en lösning på den pågående konflikten om makrillfisket i Nordatlanten, att stärka det vetenskapliga grundlaget om makrillbeståndens storlek och utbredning samt att utveckla förslag till förvaltningsplaner som främjar ett bärkraftigt nyttjande av de pelagiska fiskebestånden i Nordatlanten och därmed reducerar risken för konflikter (*rekommendation nr 21*).

EU:s jordbrukspolitik

Näringsutskottet har tillsammans med miljö- och naturresursutskottet utarbetat ett gemensamt uttalande från Nordiska rådet om EU:s jordbrukspolitik. I uttalandet lyfter utskotten fram vikten av att se över stödformerna, säkra bärkraftighet och livsmedelssäkerhet samt behovet av ökade insatser inom forskning och utveckling. Medlemmarna i den konservativa gruppen samt den vänstersocialistiska gröna gruppens representant i näringsutskottet ställde sig inte bakom uttalandet.

Förnybar energi

Miljö- och naturresursutskottet har under året slutfört det gemensamma arbetet med näringsutskottet om gemensam produktion av alternativ och förnybar energi. Utskottets rapportör har varit Anita Brodén (FP). Behandlingen av frågan återfinns under avsnittet om näringsutskottets verksamhet.

Samarbetet 2012

Miljö- och Naturutskottet kommer under 2012 att fortsätta att följa upp frågan om klimatet, miljöutmaningarna i Östersjön och Arktis, livsmedelsproduktionen, möjligheterna och utmaningarna med nanoteknologin, rovdjursförvaltningen samt transport- och energipolitiken i samarbete med näringsutskottet.

I januari arrangerar utskottet ett seminarium i Oslo under rubriken "Nordiskt ledarskap i det globala klimatarbetet".

Näringsutskottet

Näringsutskottet hanterar bl.a. ramvillkoren för ekonomi, produktion och handel, inklusive fri rörlighet på marknaden och arbetsmarknaden i Norden. Utskottet arbetar även med frågor som rör gränshinder på näringspolitikområdet, regionalpolitik, energifrågor, globalisering samt arbetsmiljö och infrastrukturfrågor.

Svenska medlemmar har under året varit Jessica Polfjärd (M), ordförande, och Billy Gustafsson (S).

Samarbetet 2011

Under året har näringsutskottet fortsatt med det sektorsövergripande arbetet i samarbete med andra utskott inom rådet. Prioriterade områden har varit innovation och forskning, hållbar energi, infrastruktur och transportpolitik, ungdomsarbetslöshet, globalisering samt regionalpolitik i Norden. Andra områden som utskottet fokuserat på har varit EU-frågor, t.ex. Östersjöstrategin, entreprenörskap samt gränshinder inom näringspolitikområdet.

Näringsutskottets sammarmöte ägde rum i Växjö med särskilt fokus på entreprenörskap och tillväxt.

Energifrågor

Näringsutskottet och miljö- och naturresursutskottet har sedan 2010 arbetat med energifrågor i form av ett gemensamt rapportörskap. Näringsutskottets rapportör har varit Ole Vagn Christiansen (S), Danmark, och miljö- och naturresursutskottets representant har varit Anita Brodén (FP). Mot bakgrund av rapportörernas arbete antogs vid sessionen 2010 en rekommendation om harmonisering av de nordiska stödordningarna för produktion av förnybar energi (*rekommendation nr 21/2010*). Utskottet beslutade att förlänga och utvidga rapportörernas mandat till 2011. Rapportörernas arbete under året har tagit utgångspunkt i EU:s plan för energiinfrastruktur ur ett nordiskt perspektiv samt i frågan om det finns behov för ytterligare nordiska åtgärder för att främja energieffektivitet.

Mot bakgrund av rapportörernas arbete antogs en rekommendation till Nordiska ministerrådet att utveckla gemensamma metoder för att mäta utvecklingen av energieffektivitet inom ramen för en gemensam handlingsplan som sätter upp ambitiösa och förpliktande mål för energieffektivitet samt följer upp hur dessa mål kan uppnås. Vidare rekommenderas ministerrådet att utreda på vilket sätt nordiskt näringsliv i största möjliga grad kan använda sig av de möjligheter som skapas genom utbyggnaden av ett Nordsjönätverk och utvecklingen av ett paneuropeiskt elnät samt att stärka en gemensam nordisk insats inom forskning och innovation för att öka energieffektivitet och användningen av förnybar energi i form av t.ex. biogas, solenergi och vågkraft som komplement till vindkraft (*rekommendation nr 23/2011*).

Vidare antogs mot bakgrund av rapportörernas arbete en rekommendation till de nordiska ländernas regeringar att stärka den nordiska nätkapaciteten till det europeiska elnätet, att understödja utvecklingen av ett Nordsjönätverk som knyter samman ländernas elnät med vindkraftsparkerna i Nordsjön samt att utveckla och genomföra åtgärder som motverkar att elpriserna i Norden stiger kraftigt vid kalla vintrar. Slutligen rekommenderas regeringarna att vidta åtgärder för att elpriserna ska bli mera tydliga för de nordiska konsumenterna (*rekommendation nr 22/2011*).

Ungdomsarbetslöshet

Mot bakgrund av ett medlemsförslag väckt av den socialdemokratiska gruppen i Nordiska rådet har frågan om en gemensam nordisk insats mot ungdomsarbetslöshet behandlats av utskottet. Förslagsställarna efterlyser en sammordisk strategi för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och för att få arbetsmarknaderna att utvecklas så att man kan klara de utmaningar som globaliseringen för med sig. Vidare föreslås att det införs en ungdomsgaranti för arbete eller utbildning för alla unga under 25 år i alla de nordiska länder som inte redan infört en sådan garanti.

Efter utskottets första behandling av medlemsförslaget inbjöds kultur- och utbildningsutskottet och välfärdsutskottet till ett gemensamt möte för att diskutera utbildningsväsendets roll för de ungas möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden och förhindra utslagning.

Utskottet instämde vid sin behandling av förslaget i förslagsställarnas uppfattning att det är en av de viktigaste och högst prioriterade utmaningarna för de nordiska länderna att komma tillrätta med ungdomsarbetslösheten. Däremot kunde utskottet inte ställa sig bakom en ungdomsgaranti för arbete eller utbildning för alla unga under 25 år. Utskottet pekar i sitt betänkande på fem nyckelområden som kan bidra till att komma till rätta med arbetslösheten, framför allt bland ungdomar. Ett tätare nordiskt samarbete genom ett större och bredare erfarenhetsutbyte kan bidra till att skapa nationell nytta genom

- en arbetsmarknad där unga människor kan komma in och avancera
- mer individuell hjälp till den som söker jobb
- incitament för att utbilda sig
- matchning av de ungas kompetens för jobben
- att skapa nya jobb genom att det blir enklare att starta och driva företag.

Mot bakgrund av det arbete som pågår inom Nordiska ministerrådet föreslog utskottet att ministerrådet utarbetar en gemensam strategi för att möta ungdomsarbetslösheten i de nordiska länderna med fokus på tre huvudområden: utanförskap, utbildningsområdet samt tillväxt och företagande samt att ministerrådet följer upp strategin med effektanalyser av de insatser som gjorts (*rekommendation nr 10*).

Infrastruktur

Nordiska rådet antog redan år 2008 en rekommendation till de nordiska regeringarna om att utarbeta en gemensam nordisk handlingsplan för klimatvänlig transportpolitik (*rekommendation nr 17/2008*). I ministerrådets meddelande om rekommendationen hänvisas till att Nordiska ministerrådet kommer att fokusera på energieffektivisering inom fiskerisektorn och projekt under globaliseringsinitiativet Energi och Transport. Näringsutskottet liksom miljö- och naturresursutskottet ställde sig i betänkandet över meddelandet frågande till att det enbart hänvisas till projekt som initierats i Nordiska ministerrådets regi då rådets rekommendation tar sin utgångspunkt i att de nordiska länderna gemensamt bör arbeta fram en handlingsplan för hur man gemensamt kan

bidra till en minskning av miljöfarliga utsläpp inom transportsektorn. Utskotten ställer sig positiva till de initiativ som ministerrådet har satt i gång, men anser att det skulle underlätta nationella insatser om det fanns en nordisk handlingsplan som fokuserar på de utmaningar som med fördel kan lösas gemensamt, och beklagar att det inte finns några pågående initiativ vad gäller energieffektivisering inom tågtransportsektorn.

Representanter för de båda utskotten deltog i det nordisk-baltiska transportministermötet i Reykjavik i augusti. Vid mötet framkom att ministrarna generellt var negativa till att skapa en gemensam handlingsplan eftersom man ansåg att det informella NB8-samarbetet var ett forum för erfarenhetsutbyte och att infrastrukturfrågor är mer relevanta att resa bilateralt och med EU, samt inom Nordliga dimensionens partnerskap för transportsamarbete. Vidare anförde ministrarna att det skulle vara svårt att följa upp en handlingsplan eftersom det inte finns gemensamma nordiska medel för transportsamarbete.

Utskotten har redan tidigare påpekat att detta kunde bli en konsekvens av att det formella nordiska samarbetet inom transport och infrastruktur upphörde i samband med strukturreformen av Nordiska ministerrådet 2005 då ministerrådet för transportfrågor lades ned. Utskotten har i tidigare betänkanden pekat på vikten av att omvärdera detta beslut då det förhindrar ett utökad samarbete för att förändra och förbättra transporterna och infrastrukturen gemensamt i de nordiska länderna. Utskotten avskrev rekommendationen med motiveringen att det var mer ändamålsenligt att återkomma med ett mer stringent och spetsigt förslag. Utskotten anser att det finns ett stort behov av gemensamma nordiska insatser och en nordisk handlingsplan inom det transportpolitiska området.

Näringsutskottet har tillsammans med miljö- och naturresursutskottet arbetat med frågan om sjöfartssäkerheten i Arktis. Behandlingen av frågan har redovisats under avsnittet om miljö- och naturresursutskottet.

EU:s jordbrukspolitik

Näringsutskottet har tillsammans med Miljö- och naturresursutskottet utarbetat ett gemensamt uttalande från Nordiska rådet om EU:s jordbrukspolitik. I uttalandet lyfter utskotten fram vikten av att se över stödformerna, säkra bärkraftighet och livsmedelssäkerhet samt behovet av ökade insatser inom forskning och utveckling. Medlemmarna i den konservativa gruppen samt den vänstersocialistiska gröna gruppens representant i näringsutskottet ställde sig inte bakom uttalandet.

Kunskapstriangeln

Näringsutskottet och kultur- och utbildningsutskottet etablerade under året ett gemensamt underutskott för den s.k. kunskapstriangeln – utbildning, forskning och innovation. Ett första möte mellan de båda utskotten och Nordiska ministerrådets högnivågrupp för översyn av det nordiska samarbetet inom forskning och innovation arrangerades i september. Näringsutskottets uppfattning är att en av arbetsuppgifterna för underutskottet bör vara att se när-

mare på vilka resultat som uppnåtts med de medel som tillförts inom det nordiska forsknings- och innovationssamarbetet och att bevaka kommersialiseringen och hur mycket företagande och handel detta gett upphov till.

Utländska arbetstagare i Norge

Näringsutskottet har i likhet med medborgar- och konsumentutskottet och välfärdsutskottet lämnat inspel till Nordiska rådets yttrande över en remiss från det norska finansdepartementet om ändringar i reglerna om bosättningsregistrering av utländska arbetstagare i Norge.

Samarbetet 2012

I enlighet med den av plenarförsamlingen antagna nya arbetsordningen kommer näringsutskottets arbetsområde fr.o.m. 2012 att omfatta även forskningsområdet som hittills funnits inom kultur- och utbildningsutskottets ansvarsområde.

Utöver innovations- och forskningsfrågorna kommer näringsutskottet att prioritera frågor om gränshinder för näringslivet och fortsätta att följa upp frågorna om infrastruktur, transport och sjöfart samt energifrågorna. Vidare kommer utskottet att fokusera på frågor om grön tillväxt och teknologi samt det kunskapsbaserade näringslivet.

Välfärdsutskottet

Välfärdsutskottet hanterar frågor som berör välfärd, sjukvård, hälso- och socialpolitik, bostäder och byggande. Andra områden som behandlas i utskottet är handikappsfrågor, familj, barn- och ungdomsfrågor samt narkotika och alkohol.

Svenska medlemmar har under året varit Christer Adelsbo (S), Anders Karlsson (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Anders Andersson (KD).

Samarbetet 2011

Välfärdsutskottet valde 2011 att närmare studera de bostadsområden i de nordiska länderna som har stora sociala problem och hur man kan motverka segregering, arbetslöshet och social utslagning. Utskottets ambition var att fokusera på hur dessa bostadsområden uppstår, vem som ansvarar för boendemiljön och hur människor som bor i dessa områden mår fysiskt och psykiskt. Man hade för avsikt att under året träffa kommunpolitiker, socialarbetare, polis och intresseorganisationer för att få en så heltäckande bild som möjligt av dessa frågor. Utskottet arbetade också vidare med gränshindersproblematiken på social- och hälsoområdet, ungdomsarbetslösheten i de nordiska länderna, sjukvårdsfrågor, psykiatrivården för barn och unga i Norden samt äldres psykiska hälsa. Utskottet uppmärksammade och följde även de nordiska statsministrarnas globaliseringsinitiativ på relevanta områden.

Huvudtema 2011

De nordiska länderna har väl utvecklade välfärdsmodeller som bygger på solidaritet och respekt mellan människor, oavsett härkomst, ålder eller religionstillhörighet. Det finns dock stora grupper av människor i våra nordiska samhällen som av olika anledningar riskerar att hamna i ett permanent utanförskap. I oktober 2010 gav den dåvarande danska regeringen ut rapporten ”Ghettoen tilbage til samfundet: Et opgør med parallelsamfund i Danmark”. Med utgångspunkt från rapporten beslutade välfärdsutskottet att huvudtemat för 2011 skulle vara ”Hur kan vi motverka ghettoisering i nordiska bostadsområden”. Även om det, inte minst från de svenska medlemmarna, uttrycktes starka reaktioner i utskottet mot att använda termen *ghetto* i stället för t.ex. *socialt utsatta områden*, ansåg utskottet att detta var både viktiga och utmanande frågor att arbeta med. Det överordnade syftet var att komma fram till konkreta förslag till åtgärder som kan förbättra livssituationen för människor som bor i dessa områden.

Utskottet besökte under året Rinkeby och Rosengård i Sverige samt Gellerupparken och Mjølnerparken i Danmark i syfte att på plats få värdefull information från ansvariga kommunpolitiker, representanter för skolväsendet, polisen, socialförvaltningen, Arbetsförmedlingen, boende samt lokala frivilligorganisationer och näringsidkare. Utskottet bjöd även in till diskussioner med ansvariga nordiska ministrar och sakkunniga på området, däribland Finlands hälso- och omsorgsminister Paula Risikko, Sveriges integrationsminister Erik Ullenhag samt statssekreterare Henriette Westhrin, Norge.

Med hänvisning till frågornas bredd och komplexitet utsåg välfärdsutskottet en arbetsgrupp med mandat att utarbeta underlag till ett utskottsförslag som kunde presenteras på Nordiska rådets 63:e session i Köpenhamn. Från den svenska delegationen ingick Christer Adelsbo (S) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) i arbetsgruppen. Utifrån de möten och diskussioner utskottet hade under året fokuserades arbetet på frågor som rörde skola och utbildning, arbetsmarknad, integration, språkets betydelse, kvinnors inkludering i samhället, varierade boendeformer samt vikten av ett aktivt föreningsliv och engagerade frivilligorganisationer. Utskottets arbete resulterade i ett förslag innehållande tio punkter där man rekommenderar Nordiska ministerrådet att bl.a. utveckla en integrationsbarometer i Norden, att utveckla en nordisk hälsoplan med fokus på sociala skillnader inom hälsoområdet, att ta initiativ till en konferens som analyserar sociala stöd- och trygghetsordningars effekt på deltagande i samhälls- och arbetsliv, att kartlägga den nordiska bostadspolitikerna med särskilt fokus på konkreta åtgärder för att främja varierade boendeformer i socialt utsatta områden samt att igångsätta åtgärder för att säkra en positiv språkutveckling i god tid före skolstarten (*rekommendation nr 9/2011*).

Hälso- och socialfrågor

Välfärdsutskottet behandlade under året ett medlemsförslag om ryggmärkskador (RMS). Förslaget lades fram av den isländska delegationen hösten

2010 och berörde då huvudsakligen utarbetandet av en nordisk rapport med förslag på hur såväl forskningen som behandlingsformerna av ryggmärgsskador kunde förbättras. Det framgick i förslaget att runt 1 000 personer i Norden får ryggmärgsskador varje år och att ett aktivt nordiskt samarbete på detta område skulle kunna ge de som drabbas en effektivare behandling, samtidigt som det skulle leda till betydande ekonomiska besparingar för de nordiska länderna. Utskottet konstaterade i sitt betänkande att det redan finns en lång tradition av nordiskt samarbete på detta område, men att det skulle vara mycket positivt om detta samarbete kunde samordnas och utvecklas än mer genom initiativ av Nordiska rådet. Utskottet var också ense om att fortbildning och ett utökat nordiskt kompetensutbyte inom denna sektor skulle innebära fördelar för både individ och samhälle. Under arbetet med betänkandet fick utskottet ta del av ytterligare relevant information som motiverade en något bredare rekommendation än den som föreslagits inledningsvis. Detta medförde att det ursprungliga medlemsförslaget, A 1520/välfärd, gjordes om till ett utskottsförslag, A 1524/välfärd, i vilket man även rekommenderar ministerrådet att etablera en nordisk studie om arbetsaktivitet för ryggmärgsskadade personer samt att stärka arbetet med etableringen av ett gemensamt nordiskt kvalitetsregister för ryggmärgsskadade (*rekommendation nr 14/2011*).

När det gäller Nordiska ministerrådets budget för 2012 framförde välfärdsutskottet önskemål om att de nordiska hälso- och socialministrarna skulle ha en budgetmässig prioritering av sällsynta diagnoser och högspecialiserad behandling, ett område som utskottet ansåg viktigt att titta närmare på, inte minst med anledning av att *patienträttighetsdirektivet; behandling över landsgränserna* blev godkänt av EU i januari 2011. När det gällde inspel till regeringarnas globaliseringsinitiativ valde utskottet att fortsätta att prioritera följande områden: hiv/aids och multiresistent tuberkulos, ungas situation på arbetsmarknaden samt äldres psykiska hälsa.

Utskottet inbjöd även Gard Titlestad, avdelningschef på Nordiska ministerrådet, för en orientering om ministerrådets planerade aktiviteter på hälso- och socialområdet. Han informerade utskottet om både pågående och kommande aktiviteter och projekt inom denna sektor och betonade vikten av långsiktighet i de olika satsningarna. Det framgick att en stor del av budgeten för 2012 skulle gå till sektorerna hälsa och välfärd, inom vilka ett antal projekt redan hade initierats, bl.a. välfärdsmodellen och globaliseringen, sunt och aktivt åldrande, psykisk hälsa, handikappsamarbete, inkludering av utsatta grupper på arbetsmarknaden samt hälsofrämjande och förebyggande av livsstilsrelaterade sjukdomar.

Mittengruppen i Nordiska rådet lade i början av året fram ett medlemsförslag om att undersöka möjligheterna att bevara och stärka Nordisk Alkohol- och Narkotikatidskrift. I förslaget understryks att alkohol- och narkotikarelaterade skador är ett allvarligt problem i samtliga nordiska länder och att forskning och rapportering på detta område fyller en viktig funktion. Nordiskt Center för Alkohol- och Drogforskning (NAD) som ger ut tidskriften är sedan

2009 en del av Nordens Välfärdscenter (NVC). I medlemsförslaget sägs att det är angeläget att den omorganisation som skett inom det sociala området inte innebär något hinder för NAD:s fortsatta arbete. Välfärdsutskottet behandlade under året förslaget och delade förslagsställarnas synpunkter, men såg samtidigt svårigheter att konkret påverka detta inom ramen för ministerrådets budget. Utskottet uppmanade i stället NAD att ha en tätare dialog med både nordiska och nationella organisationer för att därigenom kunna fortsätta och utveckla sitt arbete. I övrigt hänvisade utskottet till NVC:s möjligheter att omdisponera medel och göra egna budgetprioriteringar.

Mot bakgrund av den demografiska utvecklingen, med en alltmer åldrande befolkning i de nordiska länderna och de utmaningar detta innebär, tittade välfärdsutskottet under året närmare på en samarbetsgrupp, Task Force for Health, som etablerades mellan de baltiska länderna hösten 2010. Målet med gruppen var att inom hälso- och sjukvårdsområdet såväl finna ekonomiska fördelar som förbättra kvaliteten på vården genom samverkan mellan de tre länderna. Utskottets medlem Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) deltog under året i ett möte med Baltiska församlingen för att få information om inom vilka områden de baltiska länderna hade inlett ett samarbete. Bland dessa områden fanns ett gemensamt system för statlig inhandling av medicin och medicinsk utrustning, gemensam läkemedelsutskrivning och flera gemensamma medicinska center med specialistkompetens. Välfärdsutskottet arbetar vidare med att undersöka vad Norden kan lära av det baltiska exemplet och vad som kan utvecklas inom det redan befintliga nordiska samarbetet på detta område.

Välfärdsutskottet blev under året anmodat av medborgar- och konsumentutskottet att inkomma med synpunkter på ett medlemsförslag om One Health – multiresistens hos människor och djur. Välfärdsutskottet noterade i sitt svar att det från experter på området understrukits att antibiotikaresistens globalt ökar dramatiskt och att det finns ett stort behov av att främja forskningsbaserade strategier för att kunna hindra denna utveckling. Utskottet ansåg också att detta är en komplex problemställning som berör flera sektorer och att det är positivt om aktuella aktörer såsom läkar- och veterinärföreningar kan utveckla ett tätare samarbete på detta område. Vidare betonade utskottet de risker som är förknippade med en överanvändning av antibiotika och vikten av att få ut information om detta till befolkningen.

Ungdomsarbetslöshet

Välfärdsutskottet arrangerade i mars tillsammans med näringsutskottet och kultur- och utbildningsutskottet ett seminarium i riksdagen om ungdomsarbetslöshet i Norden. På seminariet deltog bland andra Tone Mørk, direktör på NVC, professor Lisbeth Lundahl, Umeå universitet och Mats Söderberg, utredare på SKL. Under seminariet konstaterades att ungdomsarbetslösheten är en av de viktigaste utmaningarna i de nordiska länderna och att följderna, både socialt och ekonomiskt, blir mycket allvarliga vid långvarig arbetslöshet. Det framkom att mindre än 5 procent av de tillgängliga jobben kräver någon särskild kompetens, vilket gör det än viktigare att tillvarata ungdomars olika

förmågor, såväl teoretiska som praktiska. Det poängterades också från flera av deltagarna att det finns en stor efterfrågan på t.ex. ingenjörer, tekniker, hantverkare och inom sjukvårdssektorn, men att många ungdomar väljer utbildningar som inte matchar efterfrågan på arbetsmarknaden.

Välfärdsutskottet ombads under året av näringsutskottet att inkomma med inspel till ett medlemsförslag om en samnordisk insats mot ungdomsarbetslöshet. Välfärdsutskottet hänvisade till sitt huvudtema 2009 då man grundligt belyste frågan om ett inkluderande och hållbart arbetsliv i Norden och där man bl.a. fokuserade arbetet på unga arbetslösa och utanförskap. Utskottet uttalade utöver detta att det skulle vara av stort värde att de nordiska länderna i samarbete utvecklar nordiska indikatorer för ett bärkraftigt arbetsliv, i linje med dem som existerar inom miljöområdet och att detta arbete kunde göras inom ramen för globaliseringsarbetet för hälsa och välfärd. Ytterligare frågeställningar att lyfta fram kunde enligt utskottet vara varför ungdomsarbetslösheten alltför är hög i Norden, hur systemet med *ungdomsgarantin* har fungerat i de olika nordiska länderna och hur samarbetet mellan unga arbetslösa och näringslivet och den offentliga sektorn fungerar.

Livsmedelsfrågor

Den socialdemokratiska gruppen presenterade under året ett medlemsförslag om revidering av Nordiska ministerrådets program *Ny Nordisk Mat – inkludering av Mat till Många* som pågår fram till 2014. I förslaget sägs att programmet fått stor uppmärksamhet och bidragit till ökad kunskap om hälsosam mat och nordisk matkultur, men att det behöver nå bredare grupper av befolkningen för att säkra programmets målsättning med att nå ut till privata och offentliga institutioner som producerar mat till många människor. Välfärdsutskottet ställde sig i sitt betänkande positivt till förslaget och underströk vikten av nyttig och näringsrik mat i storproducerande sammanhang och att god matkultur har en mycket positiv effekt på människors livskvalitet. Utskottet menade också att ett utvidgat kvalitetsbegrepp kunde innefatta även ekologi, hälsa, lokal matproduktion och råvarornas kvalitet i ministerrådets program. I förslagets rekommendation uppmanas Nordiska ministerrådet bl.a. att genomföra en strategi för *Ny Nordisk Mat till Många* med fokus på sund, vällsmakande och miljöriktig mat som är behovsanpassad till mottagare i privata och offentliga institutioner som serverar mat till många och att i strategin även inkludera en plan för att reducera matavfall i denna sektor (*rekommendation nr 15/2011*).

Samarbetet 2012

Välfärdsutskottet beslutade för ett antal år sedan att man varje år skulle välja ett huvudtema att fokusera arbetet på. Anledningen till detta var utskottets ambition att mer grundligt sätta sig in i problematiken kring ett utvalt område och att därigenom utarbeta ett så genomarbetat utskottsförslag som möjligt. Till sitt huvudtema för 2012 valde välfärdsutskottet *Nordisk alkohol- och tobakspolitik ur ett folkhälsoperspektiv* med särskilt fokus på unga och med

inriktning på socialt ansvar, marknadsföring och attityder. Med hänvisning till temat beslutade utskottet att förlägga sitt sommarmöte 2012 till Bryssel och Genève för att bl.a. studera EU:s alkohol- och tobakspolitik och besöka WHO som bland annat lagt fram en strategi i syfte att reducera alkoholmissbruket i världen. Utskottet kommer också att titta närmare på vad de ökande adhd-diagnoserna av barn och unga i Norden beror på och vad den allt generösare medicineringen kan få för konsekvenser. Gränshindersfrågor på hälso- och socialområdet, social bostadspolitik, den nordiska välfärdsmodellen och demografins utmaningar, patientsäkerhet, äldres hälsa samt ungdomsarbetslöshet är områden som utskottet kommer att arbeta vidare med.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras via Nordiska ministerrådets budget, inklusive de nordiska institutionerna, och svarar för annan granskning av det nordiska samarbetet som plenarförsamlingen beslutar om. Kontrollkommittén kan avge utlåtanden i frågor som rör tolkning av Helsingforsavtalet, andra avtal om nordiskt samarbete och rådets arbetsordning.

Varje land ska ha en representant i kontrollkommittén. Plenarförsamlingen har därutöver lagt vikt vid att samtliga partigrupper ska vara representerade, vilket varit fallet under 2011. Kontrollkommittén består av en ordförande, en vice ordförande samt fem medlemmar. Till skillnad från vad som gäller för övriga rådsorgan ska, enligt den nya arbetsordning som trädde i kraft 1 januari 2012, var och en av dessa ha en personlig ersättare. Svenska medlemmar under 2011 har varit Billy Gustafsson (S) och Anders Andersson (KD).

Kontrollkommitténs ledamöter är även ledamöter av utskott i Nordiska rådet. (En ledamot av presidiet kan däremot inte vara ledamot även av kontrollkommittén.) Av det skälet hålls kommitténs möten som regel i anslutning till, men inte samtidigt med, Nordiska rådets presidie- och utskottsmöten. Under 2011 har kontrollkommittén hållit fem möten.

Kontrollkommitténs verksamhet 2011

Kontrollkommittén har vissa fasta uppgifter, som att granska danska Rigsrevisionens berättelser om redovisningen och verksamheten av Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper. Därutöver kan kontrollkommittén på begäran av andra rådsorgan eller på eget initiativ genomföra särskilda granskningsuppgifter.

I flera år har formerna för styrning av projektverksamheten vid Nordiska ministerrådet varit föremål för granskning av kontrollkommittén. Kommittén har under 2011 konstaterat att en rad åtgärder – nya arbetsrutiner, utbildning av medarbetare, uppbyggnad av en databas – vidtagits för att förbättra projektstyrningen, och har därmed kunnat betrakta denna uppgift som slutförd.

En huvudpunkt i granskningsarbetet 2011 har varit igångsättandet av ett projekt för att utvärdera uppföljningen och effekterna av Nordiska rådets rekommendationer. Under perioden 2005–2009 antog Nordiska rådet sammanlagt 137 rekommendationer, varav 101 var resultatet av medlems- eller utskottsförslag. Av dessa har 25 slumpvis valts ut för granskning, och en oberoende konsult har anlåtats för att samla in och analysera uppgifter om genomförandet av rekommendationerna. Konsultrapporten överlämnades till kontrollkommittén vid årsskiftet 2011/2012. Den kommer att diskuteras under det kommande året, med sikte på att presentera slutsatser och eventuella förslag vid den ordinarie sessionen hösten 2012.

Kontrollkommittén har också inlett en systematisk genomgång av de nordiska institutionerna. Kommittén har inte resurser till egentliga utvärderingar av institutionerna, och det är heller inte ambitionen. Snarare är avsikten att få en överblick över helheten av institutionernas verksamhet, och intryck av var och en av dem, inte minst i förhållande till begreppet ”nordisk nytta”. I samband med institutionsbesöken görs observationer som kan resultera i att kontrollkommittén ber om fördjupade svar på vissa frågor, föreslår en mer grundlig utvärdering etc. Under året har kommittén besökt Nordregio, Nordens Välfärdscenter, Nordiska kulturfonden, NordGen och Nordiska Film- och tv-fonden. Denna besöksverksamhet avses fortsätta under 2012.

Vidare granskar kontrollkommittén oberoende utvärderingsrapporter om nordiska institutioner och aktiviteter och kan eventuellt uttala sig om dessa. Under 2011 är rapporter om NOPEF och Nordisk Innovation är exempel på sådana.

Den danska Rigsrevisionens berättelser över Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper togs i vanlig ordning upp under året, i samband med septembermötet i Oslo. Kontrollkommittén noterade att Rigsrevisionen i sin rapport om Nordiska ministerrådets räkenskaper för 2010 inte framfört några väsentliga anmärkningar men att däremot tre av de nordiska institutionerna fått anmärkningar som ger anledning till uppföljning. Likaså konstaterade kontrollkommittén att Rigsrevisionen hade få anmärkningar på Nordiska rådets räkenskaper för 2010. Inte heller Rigsrevisionens rapport till Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet om revisionen av Nordiska kulturfondens verksamhet för 2010 innehåller några allvarliga anmärkningar. Dock uppmanas kulturfonden att utveckla sitt system för att dokumentera resultaten av de olika projekt som beviljats stöd.

Kontrollkommitténs verksamhet 2012

Kontrollkommittén har som nämnts ett antal årligen återkommande uppgifter. Kommittén har beslutat att därutöver följa upp de granskningsuppgifter som inleddes under 2011, främst den om genomförandet och effekten av Nordiska rådets rekommendationer. Vidare avser kommittén att fortsätta sitt program för systematiska besök av de nordiska institutionerna och följa upp de observationer som görs i det sammanhanget.

Kommittén har vänt sig till presidiet, utskotten och delegationerna för att inhämta eventuella kommentarer om möjliga granskningsuppgifter för 2012. Ett antal idéer till sådana har inkommit. Emellertid har kontrollkommittén prioriterat att slutföra de pågående uppgifterna på ett grundligt sätt och därför återkomma till frågan om nya granskningsuppgifter senare under 2012.

6 Den parlamentariska Östersjökonferensen

Det parlamentariska Östersjösamarbetet äger rum inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC). Samarbetet syftar till att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen, på såväl nationell som regional nivå, och till att påverka utvecklingen av det samarbete som bedrivs av regeringarna genom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Syftet med det parlamentariska samarbetet är vidare att uppmärksamma och driva frågor av betydelse för Östersjöregionen samt att stödja olika initiativ som främjar en miljömässigt och socialt hållbar utveckling i regionen. På längre sikt finns ambitionen att utvidga visionen om ett gränslöst Norden till att omfatta hela Östersjöregionen.

Den parlamentariska Östersjökonferensen

Den parlamentariska Östersjökonferensen arrangerades för första gången 1991 och äger rum en gång per år, vanligen i slutet av augusti. Till konferensen inbjuds elva nationella parlament, elva regionala parlament och fem internationella organisationer samt ett antal frivilligorganisationer. Konferensen behandlar viktiga problemställningar i Östersjöområdet, som miljö, energi, arbetsmarknad, hälsa, välfärd och sjösäkerhet. Samarbetet tjänar som ett viktigt forum för kontakter mellan Ryssland och EU:s medlemsstater i regionen, och bidrar till ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande mellan parlamentariker från samtliga Östersjöländer.

I den parlamentariska Östersjökonferensen deltar riksdagen med en delegation som består av upp till fem ledamöter. Riksdagen beslutar för varje mandatperiod hur delegationen ska vara sammansatt. Innevarande mandatperiod, liksom föregående, är den partipolitiska fördelningen tre för alliansen och två för oppositionen. De fem ledamöterna utses inför varje konferens av partigrupperna.

Permanent kommittén

Den permanenta kommittén är konferensens fasta politiska organ. Kommittén har som främsta uppgift att i samarbete med värdlandet förbereda den årliga konferensen och att förbereda och följa upp den parlamentariska Östersjökonferensens resolutioner. Den permanenta kommittén samarbetar med Östersjöstaternas råd (CBSS), regeringarnas organ för samarbetet mellan Östersjöländerna, och har även kontakter med andra relevanta organisationer som är verksamma i regionen. Vidare svarar den permanenta kommittén för konferensens finansiering och administration. Nordiska rådet har hittills svarat för konferensens sekretariatsfunktion.

Kommittén har t.o.m. den 20:e konferensen 2011 bestått av tio parlamentariker: två från Nordiska rådet, en från Europaparlamentet, en från Baltiska Församlingen, två från Tyskland, en från Polen, två från Ryssland och en från

den kommande konferensens värdland. Kommittén möts cirka fyra gånger per år. Flera av den permanenta kommitténs möten har ägt rum i form av en ”utvidgad permanent kommitté”, där samtliga deltagande länders parlament är representerade. Under 2011 har den svenska riksdagens representant i den utvidgade kommittén varit Hans Wallmark (M), med Maria Stenberg (S) som suppleant.

På svenskt initiativ uppdrog konferensen 2010 åt den permanenta kommittén att genomföra en i huvudsak teknisk översyn av den parlamentariska Östersjökonferensens arbetsordning. I det förslag som lades fram till 2011 års konferens fanns emellertid även en viktig substantiell förändring: att den permanenta kommittén fortsättningsvis skulle vara sammansatt så som den utvidgade kommittén.

Den utvidgade permanenta kommittén hade etablerats för att ge de parlament som inte hade plats i den permanenta kommittén bättre insyn och större engagemang i arbetet mellan de årliga konferenserna. Detta blev också resultatet. Samtidigt ansågs det efter hand otympligt med två olika sammansättningar av den permanenta kommittén, särskilt som dagordningarna och arbetsuppgifterna i övrigt var i stort sett desamma oavsett i vilket av de båda formaten kommittén möttes. Förslaget till ny arbetsordning antogs vid 2011 års konferens och innebär alltså att riksdagen framöver alltid är tillförsäkrad en plats i den permanenta kommittén.

Konferensen i Helsingfors 2011

Den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen ägde rum i Helsingfors den 29–31 augusti 2011 – denna jubileumkonferens hölls liksom den första konferensen 1991 i Finlands riksdag. Omkring 200 parlamentariker, experter och företrädare för olika organisationer deltog. Konferensen öppnades av talmanen i Finlands riksdag, Eero Heinäluoma.

Från riksdagen deltog Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Johan Linander (C), Irene Oskarsson (KD), Maria Stenberg (S) och Hans Wallmark (M). Därutöver deltog Anita Brodén (FP) och Åsa Torstensson (C) som representanter för Nordiska rådet.

Konferensen hölls i form av fyra sessioner som tog upp det aktuella samarbetet i Östersjöregionen, maritima frågor, civil säkerhet samt grön tillväxt, energi och klimatfrågor. Med anledning av jubileet hölls också en avslutande, femte, session i form av en paneldebatt om framtidsfrågor för det parlamentariska samarbetet i Östersjöområdet. Konferensen avslutades som brukligt med att deltagarna antog en resolution (*bilaga 3*).

Vid konferensen valdes Valentina Pivnenko, Ryssland, till ordförande och Laine Randjärv, Estland, till vice ordförande för BSPC fram till nästa konferens, som hålls i S:t Petersburg den 26–28 augusti 2012.

Östersjökonferensens arbetsgrupper

I den resolution som antogs vid 2009 års konferens, i Nyborg, Danmark, beslöt BSPC att en för Östersjöländerna gemensam arbetsgrupp för integrerad

havspolitik skulle tillsättas. Från Sveriges riksdag deltog riksdagsledamoten Börje Vestlund (S). (Fram till riksdagsvalen 2010 deltog även Lisbeth Grönfeldt Bergman [M], som representant för Nordiska rådet.)

Nyborgskonferensen beslutade också att en gemensam arbetsgrupp för civil säkerhet med särskild inriktning på trafficking skulle tillsättas. Riksdagsledamoten Johan Linander (C) har varit riksdagens representant i arbetsgruppen, och för Nordiska rådets medborgar- och konsumentutskott har Maria Stenberg (S) deltagit.

Efter att ha lämnat delrapporter vid konferensen i Mariehamn i augusti 2010, avslutade de båda arbetsgrupperna sitt arbete under 2011. Deras slutrapporter behandlades under var sin session vid den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen i Helsingfors. Den permanenta kommittén ansåg att Östersjökonferensen även fortsättningsvis borde följa de frågor arbetsgrupperna behandlat och utsåg därför vid sitt möte i november 2011 två rapportörer för temat integrerad havspolitik och två för temat civil säkerhet. En av de båda sistnämnda rapportörerna är Johan Linander (C).

Den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen beslutade också att tillsätta en ny arbetsgrupp på temat ”grön tillväxt inklusive energieffektivitet”; man beslutade också om mandat för den arbetsgruppen. Den avses arbeta fram till den 22:a Östersjökonferensen sommaren 2013 och avge en delrapport till 2012 års konferens. Den permanenta kommittén utsåg i november riksdagsledamoten Cecilie Tenfjord-Toftby (M), som representerar Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott, till ordförande för arbetsgruppen. Den höll sitt konstituerande möte i Stockholm den 12 december 2011.

7 Den Arktiska parlamentarikerkonferensen

Sedan starten har miljöfrågor och effekterna av klimatförändringarna varit i fokus för det arktiska parlamentarikersamarbetet. Under senare år har samarbetet även fokuserat på den civila säkerheten i regionen, befolkningens hälsotillstånd och ett bärkraftigt utnyttjande av naturresurserna. Den nära samverkan mellan den politiska och den vetenskapliga dimensionen innebär att forsknings- och utbildningsfrågor får stor uppmärksamhet. Ursprungsbefolkningarna i regionen deltar i samarbetet i egenskap av ”permanent participants”. Det ökande intresset för den arktiska regionen i både de nationella parlamenten och Europaparlamentet har återspeglats i arbetet inom ramen för det arktiska parlamentarikersamarbetet.

Den Arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR)

Den första konferensen hölls 1993 i Reykjavik. Den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR, Conference of Parliamentarians of the Arctic Region) utgörs av delegationer utsedda av parlamenten i Danmark, Finland, Island, Kanada, Norge, Ryssland, Sverige och USA samt Europaparlamentet och av representanter för ursprungsbefolkningarna i regionen. Konferensen äger rum vartannat år. Den nionde arktiska parlamentarikerkonferensen arrangerades i Bryssel den 13–15 september 2010. Riksdagen har ingen permanent arktisk delegation utan utser för varje konferens en delegation bestående av fem ledamöter enligt den partipolitiska fördelning som fastslås av riksdagsstyrelsen för varje mandatperiod (för närvarande tre ledamöter för alliansen och två för oppositionen).

Den permanenta arktiska parlamentarikerkommittén (SCPAR)

Den arktiska parlamentariska samarbetskommittén (SCPAR, Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region) bildades 1994 och är det organ som upprätthåller arbetet och verkställer besluten mellan konferenserna samt förbereder nästa konferens. I egenskap av observatör i Arktiska rådet följer kommittén dess arbete på nära håll. I kommitténs möten deltar även representanter för ursprungsbefolkningarna och observatörer. Svensk medlem i den arktiska parlamentarikerkommittén är Ann-Kristine Johansson (S), och svensk suppleant är Anita Brodén (FP).

Den permanenta kommittén har hållit tre möten under året. Kommittén har fortsatt att fokusera på frågor om befolkningens livsvillkor, hållbart utnyttjande av naturresurserna i regionen, utbildnings- och forskningsfrågor samt ländernas och EU:s politik för den arktiska regionen.

Kommittén har under året särskilt arbetat med frågan om det ökande internationella intresset för regionen och hur Arktiska rådets roll som huvudaktör i frågor som rör regionen kan stärkas. Kommittén kommer att presentera förslag till rekommendationer om hur Arktiska rådets roll kan stärkas, för beslut

vid den tionde arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR) i Akureyri i september 2012.

Ordförandeskapet för kommittén är personligt och inte nationellt. Från svenskt håll har frågan om att ordförandeskapet skulle rotera mellan länderna aktualiserats. Frågan har beretts inom kommittén. Enighet har inte uppnåtts om att genomföra en sådan rotation av ordförandeskapet. I stället har en kompromiss uppnåtts om att sträva efter att ordförandeskapet ska rotera mellan medlemmarna, om möjligt vartannat år.

Ordförandeskapet i Arktiska rådet, regeringssidans samarbetsorgan, är tvåårigt. Den 12 maj övertog Sverige ordförandeskapet från Danmark för perioden 2011–2013. De svenska representanterna i kommittén har fört en dialog med det blivande svenska ordförandeskapet under arbetet med ordförandeskapsprogrammet. Mot bakgrund av denna dialog arrangerade Nordiska rådets svenska delegation ett seminarium i riksdagen den 3 maj där den svenska strategin för Arktis och programmet för det svenska ordförandeskapet presenterades. Under seminariet lyftes miljöfrågorna, befolkningens livsvillkor, forskningen och näringslivets förutsättningar i regionen särskilt fram.

Tionde arktiska parlamentarikerkonferensen

Nästa arktiska parlamentarikerkonferens äger rum i Akureyri, Island, den 5–7 september 2012. Teman för konferensen kommer att vara förvaltningen av Arktis och Arktiska rådets roll, näringslivsutvecklingen i regionen samt samspillet mellan forskning, myndigheter och befolkning i regionen.

8 Det parlamentariska Barentssamarbetet

Den s.k. Kirkenesdeklarationen utgör basen för det multilaterala samarbetet i Barentsregionen och undertecknades 1993 vid en utrikesministerkonferens i Kirkenes av Danmark, Finland, Island, Norge, Ryska federationen, Sverige och EU-kommissionen. Deklarationen ledde till bildandet av Barentsrådet (Barents-Euro Arctic Council, BEAC), regeringssidans samarbetsorgan. Samtidigt undertecknade landshövdingar, guvernörer och representanter för urfolk i regionen ett protokoll som etablerade Barents regionråd. Sammanlagt 13 fylken, län och provinser ingår i regionrådet, däribland Norrbottens och Västerbottens län i Sverige. Ordförandeskapet i Barentsrådet roterar vartannat år mellan Finland, Norge, Ryssland och Sverige.

Det parlamentariska nätverket är just ett nätverk och har därför inga stadgar, styrelse eller kommitté. Barentsnätverket består av aktiva politiker i regionen och möts i stället informellt för att diskutera aktuella samarbetsfrågor i Barentsområdet. Mot bakgrund av Sveriges ordförandeskap i Barentsrådet inbjöd t.ex. riksdagens representanter vid det parlamentarikerforum om Nordliga dimensionen som hölls i Tromsø i februari 2011 sina kolleger från Barentsområdet till ett informellt möte för att diskutera vilka specifika Barentsfrågor man kunde föra fram i debatten.

Den femte parlamentariska Barentskonferensen i Luleå

Det norska Stortinget arrangerade i samarbete med Nordiska rådet den första parlamentarikerkonferensen i Alta i Norge 1999. Senare har en praxis vuxit fram som innebär att parlamentet i det land som innehar ordförandeskapet för Barentsrådet arrangerar en parlamentarisk Barentskonferens under landets ordförandeskapsperiod. Eftersom det inte finns någon formell struktur för det parlamentariska Barentssamarbetet mellan själva konferenserna faller förberedelsearbetet för de parlamentariska Barentskonferenserna på värdlandets parlament, för de nordiska ländernas del i praktiken på dess delegation till Nordiska rådet.

Mot denna bakgrund stod riksdagen, med anledning av Sveriges ordförandeskap i Barentsrådet 2009–2011, värd för den femte parlamentariska Barentskonferensen som hölls den 18–20 maj 2011 i Kulturens hus i Luleå. (Den fjärde parlamentariska Barentskonferensen ägde rum i Syktyvkar, Ryssland, i maj 2009 under det dåvarande ryska ordförandeskapet).

Den parlamentariska Barentskonferensen i Luleå riktade sig till medlemmar av de nationella parlamenten och till representanter för län, fylken och regioner inom Barentsområdet, till urfolksorganisationer och relevanta organisationer på parlamentariker- och regeringssidan.

Deltagarna bestod av företrädare för de nationella parlamenten i Norge, Ryssland och Sverige samt företrädare för åtta regionala parlamentariska organisationer från de norra regionerna i dessa stater och för Nordiska rådet,

Parlamentariska Östersjökonferensen, Arktiska parlamentarikerkonferensen, Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR) och Samiska Parlamentariska Rådet. Vidare deltog inbjudna gäster och experter från relevanta statliga och icke statliga myndigheter. Huvudfrågor var miljö/hållbar utveckling, industri och handel inklusive urbefolkningars entreprenörskap och utvecklande av infrastruktur.

Konferensen öppnades av riksdagens talman Per Westerberg den 19 maj. Statsrådet Ewa Björling inledningstalade som representant för det svenska ordförandeskapet för Barentsrådet. Karin Åström (S), ordförande för Nordiska rådets svenska delegation, ledde konferensen.

Vid sidan av det ordinarie programmet anordnades frivilliga studiebesök för inbjudna till SSAB och Teknikens hus i Luleå. En utflykt företogs också till Gammelstads kyrkstad där en mottagning ägde rum för gästerna under värdskap av Per-Ola Eriksson, Norrbottens läns landshövding.

En resolution om samarbetet mellan länderna i Norden och Ryssland antogs vid Barentskonferensen i Luleå, enligt praxis, och kommer att ligga till grund för det fortsatta parlamentarikersamarbetet i Barentsregionen. Resolutionen gav bl.a. stöd åt ekologiskt hållbar ekonomisk utveckling med inriktning inte minst mot urfolks företagande och underströk vikten av att genomföra och följa upp det svenska ordförandeskapets program 2009–2011. Programmet fokuserade på en omställning till ekoeffektiv ekonomisk utveckling och intensifierade samarbeten om förnybar energi och energieffektivisering.

Deltagarna i konferensen enades också om att rekommendera de nationella parlamenten och de regionala parlamentariska församlingarna samt de nationella, regionala och lokala myndigheterna att stödja åtgärder som syftar till att fortsätta ansträngningarna att underlätta den gränsöverskridande rörligheten för personer, varor och tjänster, bl.a. genom att förenkla viseringssystemen och tullförfarandena.

Resolutionen gav också bl.a. stöd till utvecklandet av en effektiv ungdomspolitik på alla områden av Barentssamarbetet, framför allt när det gäller tillgången till modern utbildning som innebär främjande av kreativitet, nyskapande och entreprenörskap och tillträde till arbetsmarknaden.

En särskild rapport från den femte parlamentariska Barentskonferensen, med resolutionen som bilaga, har utarbetats och finns i engelsk-, rysk- och svenskspråkiga versioner.

Sverige övertog ordförandeskapet i Barentsrådet efter Ryssland vid ett ministermöte i Murmansk den 15 oktober 2009, och överlämnade det till Norge den 12 oktober 2011 i samband med Barentsrådets ordinarie ministermöte, som ägde rum i LKAB:s besöksgruva i Kiruna. Samtidigt övertog Norrbottens län ordförandeskapet för regionrådet efter Troms fylke i Norge. Utrikesminister Bildt överlämnade i Kiruna klubban till sin norske kollega utrikesminister Støre. På ministernivå deltog dessutom utrikesministrarna Lavrov och Tuomioja vid mötet, medan Danmark och Island representerades på statssekreterarnivå och EU-kommissionen på ambassadörsnivå. Ordföranden för Nordiska rådets svenska delegation, Karin Åström, som lett den parlamenta-

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap. 8 DET PARLAMENTARISKA BARENTSSAMARBETET

riska Barentskonferensen, var inbjuden till ministermötet och kunde i ett anförande presentera parlamentarikernas diskussion och de slutsatser man enats om.

Nästa parlamentariska Barentskonferens – den sjätte i ordningen – äger rum 2013 i Norge under värdskap av Stortinget.

BILAGA 1

Nordiska rådets svenska delegation

Medlemmar	Utskott
Cristina Husmark Pehrsson (M)	presidiet
Karin Åström (S)	presidiet
Hans Wallmark (M)	medborgar- och konsumentutskottet
Billy Gustafsson (S)	näringsutskottet, Kontrollkommittén
Jessica Polfjärd (M)	näringsutskottet
Ann-Kristine Johansson (S)	miljö- och naturresursutskottet
Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)	välfärdsutskottet
Anders Karlsson (S)	välfärdsutskottet
Anita Brodén (FP)	miljö- och naturresursutskottet
Peter Johnsson (S)	kultur- och utbildningsutskottet
Åsa Torstensson (C)	presidiet
Maria Stenberg (S)	medborgar- och konsumentutskottet
Isabella Jernbeck (M)	medborgar- och konsumentutskottet
Christer Adelsbo (S)	välfärdsutskottet
Anders Andersson (KD)	välfärdsutskottet, Kontrollkommittén
Erik Almqvist (SD)	miljö- och naturresursutskottet
Jan Lindholm (MP)	miljö- och naturresursutskottet
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)	miljö- och naturresursutskottet
Marianne Berg (V)	medborgar- och konsumentutskottet
Göran Montan (M)	kultur- och utbildningsutskottet

Suppleanter

Anna Kinberg Batra (M)

Jan-Olof Larsson (S)

Cecilia Widegren (M)

Kerstin Haglö (S)

Katarina Brännström (M)

Peter Jeppsson (S)

Johan Forssell (M)

Phia Andersson (S)

Christer Winbäck (FP)

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)

Johan Linander (C)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Staffan Anger (M)

Håkan Juholt (S)

Penilla Gunther (KD)

Mattias Karlsson (SD)

Agneta Börjesson (MP)

Lars Hjalmered (M)

Lars Ohly (V)

Ulf Berg (M)

BILAGA 2

Yttrande över Midtvejsrapporten ”Et Moderne Nordisk Råd – ny timing i Norden!”

Den arbetsgrupp som tillsatts med uppgift att se över nordiska rådets arbetsordning presenterade vid Presidiets möte den 31 mars 2011 en ”midtvejsrapport” om sitt arbete så långt. Presidiet beslutade att såväl partigrupperna som delegationerna och enskilda ledamöter skulle ges tillfälle att lämna synpunkter till arbetsgruppen som underlag för dess arbete med att färdigställa sin slutliga rapport.

Nordiska rådets svenska delegation diskuterade midtvejsrapporten vid sitt möte den 4 maj, och uppdrog åt arbetsutskottet att fastställa ett yttrande på grundval av delegationens diskussion.

Allmänt

Det är positivt att man från tid till annan gör en översyn över rådets arbetsformer, och i förlängningen av det överväger om nya eller ändrade arbetsformer bör föranleda ändringar av rådets arbetsordning (AO). Midtvejsrapporten innehåller en rad goda idéer och uppslag.

En inledande kommentar från den svenska delegationen är emellertid att det grundläggande för ”ett modernt Nordiskt råd” är att man gör klart för sig Nordiska rådets roll och huvudsakliga uppgifter framöver. Verksamheten bör vara fokuserad på ett begränsat antal frågor som är relevanta för det nordiska samarbetet och förankrade i de nationella parlamentens och medborgarnas vardag. Nordiska rådet behöver internt och med de nordiska parlamenten arbeta fram en gemensam och tydlig bild av sina politiska huvuduppgifter.

Att gå igenom arbetsformer och arbetsordning behöver inte stå i motsättning till en sådan diskussion. Dock kan det finnas en risk att så mycket kraft går åt att diskutera organisatoriska frågor att man tappar fokus på vad organisationen ska användas till.

Beträffande de idéer och förslag som framförs i midtvejsrapporten kan allmänt konstateras att flertalet kan genomföras utan ändringar av Nordiska rådets arbetsordning (eller Helsingforsavtalet). Det illustreras av att de arbetsformer som förordas i rapporten i viss mån redan tillämpas.

Mot den bakgrunden är det den svenska delegationens uppfattning att mindre korrigeringar och förtydliganden av AO kan göras vid 2011 års session, medan mer genomgripande förändringar kräver mer analys och diskussion innan beslut fattas.

Förankring och kommunikation

När det gäller de avsnitt i midtvejsrapporten som rör nationell förankring i parlamentet, i regeringen och i befolkningen anser den svenska delegationen att detta arbete, inte minst i förhållande till icke-statliga organisationer av olika slag, är mycket viktigt. Delegationen konstaterar samtidigt att detta är något som de nationella delegationerna i allt väsentligt måste genomföra var och en för sig, och anpassat till de konkreta omständigheterna i varje land. Ett utbyte av goda idéer och erfarenheter är positivt, men i huvudsak handlar detta om hur mycket tid och andra resurser som delegationens medlemmar kan avsätta, och vilket sekretariatsstöd de kan få. Delegationen tror inte att permanenta utställningslokaler, informationscaféer eller liknande är ett realistiskt eller kostnadseffektivt sätt att informera om det nordiska samarbetet.

Kontinuitet och effektivitet

Uppföljningen av Nordiska rådets rekommendationer nämns endast marginellt i rapporten. Den svenska delegationen anser uppföljning av rekommendationer också mellan rådets sessioner vara en viktig uppgift. Uppföljningen som sådan måste till stor del göras av de nationella delegationerna, men den kan behöva diskuteras och samordnas i berörda rådsorgan mer än nu.

Delegationen är positiv till att organisationer av olika slag mer än hittills ska kunna få "företräde" för Nordiska rådets presidium och utskott. En eventuell reglering av detta bör vara så flexibel att det inte begränsar presidiet/utskottets möjligheter att bjuda in utomstående i de former som är lämpliga, och å andra sidan inte tvinga presidiet/utskotten att ta emot alltför många organisationer eller ta upp frågor som inte är relevanta för dess arbete.

Den svenska delegationen har inget att invända mot kontakter mellan avgående och tillträdande ordförandeskap för att säkerställa kontinuitet i Nordiska rådets verksamhet. Tanken på någon form av "ordförandegrupp" går längre, och väcker en rad principiella och praktiska frågor som inte är tillräckligt belysta i midtvejsrapporten. Till dem hör vilka befogenheter och uppgifter gruppen skulle ha, hur den *de facto* ska vara sammansatt och hur det kan säkerställas att överenskommelser inom en sådan grupp är tillräckligt förankrade inom rådet. Vidare skulle gruppens förhållande till framför allt presidiet behöva klargöras.

De olika rådsorganen tillsätter redan i nuläget rapportörer med uppgift att följa vissa frågor eller politikområden. Den svenska delegationen anser att denna arbetsform ofta kan vara givande, och ser gärna en ökad användning av rapportörskap. De bör gälla frågor eller sakområden som är centrala för respektive rådsorgan. Utöver att allmänt följa utvecklingen och ta initiativ till förslag etc. kan uppdragen från fall till fall behöva avgränsas eller på annat sätt preciseras.

En diskussion om ansvarsområdena för Nordiska rådets utskott välkomnas. Utöver att det kan finnas skäl att omfördela sakområden anser den svenska delegationen att avgränsningen mellan utskottens ansvarsområden ibland är

otydlig. Utskottens arbetsformer kan förmodligen effektiviseras. Vidare bör möjligheten att använda videokonferenser och annan ny teknik, t.ex. för att möjliggöra en snabbare hantering av ärenden, övervägas.

Inom ramen för nuvarande stadgar bör arbetsformerna för Nordiska rådets sessioner ses över. Utgångspunkten ska vara ökad aktivitet och delaktighet hos rådsdeltagarna och att ge stimulans och nya idéer. En dialog med de ansvariga fackministrarna bör bygga på respektive ministers ansvarsområde i den nationella regeringen.

Den svenska delegationen ser positivt på att presidiet och utskotten mer systematiskt än hittills följer utvecklingen inom EU på sakområden som är centrala för respektive rådsorgan. Däremot ser delegationen inte något behov av att Nordiska rådet etablerar ett kontor i Bryssel.

Att utvidga det internationella arbetet ytterligare reser frågor om Nordiska rådets befogenheter och uppgifter i förhållande till de nordiska parlamenten som sådana och till andra interparlamentariska organ där de är representerade, och vilken typ av mandat representanter för Nordiska rådet skulle kunna ha. Dessa frågor behöver övervägas ytterligare innan nya initiativ tas.

Nordiska rådets förhållande till ministerrådet

När det gäller samspelet mellan Nordiska rådet och ministerrådet instämmer den svenska delegationen i att det är önskvärt att snabbare se resultat av initiativ från rådets sida. Det är också önskvärt att diskussionen om olika initiativ försiggår på politisk nivå, mellan parlamentariker och regeringsledamöter. Samtidigt vill delegationen betona vikten av realism, och av dialog med ministerrådet om hur samspelet ska utformas. Delegationen anser inte att ministerrådets interna arbetsätt är en fråga för Nordiska rådet. Eventuella ändringar i förhållande till den praxis som nu tillämpas kan diskuteras inom rådet, men ståndpunkterna måste vara preliminära och en bas för vidare diskussion och överenskommelser med företrädare för ministerrådet.

Nordiska rådets svenska delegation ser fram emot en bred diskussion av arbetsgruppens slutliga rapport.

BILAGA 3

Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2011

26-01-2011/31-03-2011/30-06-2010/21-09-2011/1-11-2011/8-12-2011

Fremstillinger vedtaget af Præsidiets januar – oktober 2011

Fremst. 1/2011¹ Afgiftsnedsettelse for personalet i Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond (A 1522/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, at vedtage en nedsættelse af afgiften på personalets lønninger med virkning fra 1. januar 2011 svarende til den skattesænkning, der er gennemført i forbindelse med den danske skattereform i 2010

Fremst. 2/2011² Nedbringelse af kortsækkende taktiske våben samt udvikling mod en atomvåbenfri zone i Arktis (A 1508/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske landes regeringer,

at som del af bestræbelserne på at få en verden uden atomvåben bidrage til arbejdet for at få nedbragt og afskaffet kortsækkende taktiske våben i Europa og dets nærområder med kapacitet til at fremføre atomvåben

at bidrage til arbejdet for at få formindsket militærdrevet transport af kernevåben over Arktis som en gradvis og skridtvis udvikling hen imod en atomvåbenfri zone i Arktis

¹ Vedtaget af Præsidiets den 26. januar 2011.

² Vedtaget af Præsidiets den 31. marts 2011.

Fremst. 3/2011³ Nordisk Forum for at styrke netværket om fred og konfliktløsning (A 1500/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd
at afholde et nordiskt forum for at styrke netværket om ”Norden sammen om fred og konfliktløsning” med deltagelse af eksisterende fredsinstitutter, organisationer og politikere

Fremst. 4/2011⁴ Nordisk samarbeid for å fremme FN's konferanse om bærekraftig utvikling i 2012 (Rio + 20) (A 1528/miljø)

Nordisk råd rekommenderar Nordisk ministerråd
å igangsette tiltak som fremmer Rio + 20-prosessen og avsetter midler til dette formål i budsjettet 2012

Rekommendationer som godkænts av Nordiska Rådet under den 63:e sessionen

Rek. 5/2011 Nordisk Ministerråds samlede budget for 2012 (B 272/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,
at inddrage Nordisk Råds prioriteringer, når de nye prioriterede indsatsområder fra 2013 skal fastlægges det kommende år
at notere behovet for at oprette et nyt topforskningsinitiativ, der skal omhandle velfærd og helse
at der indenfor rammen for det nordiske forsknings- og innovationsområde, NORIA, (5-2060-2) afsættes 1,5 MDKK til udbygning af *Nordic Academies*
at Nordisk Råds synspunkter vedrørende informationskontorerne i Baltikum, herunder principper for finansieringen, vil indgå, når retningslinjerne/strategien for nabosamarbejdet skal revideres i 2012-2013
at Nordjobb (2-4120-2) tilføjes yderligere 200.000 DKK som en fast ordning

³ Vedtaget af Presidiet den 30. juni 2011.

⁴ Vedtaget af Presidiet den 30. juni 2011.

at teksten til budgetpost 4-4380-3 om Nordens Velfærds Center (NVC) udvides med følgende formål (understreget): "NVC's opgaver er at fremme udviklingen indenfor det velfærdspolitiske område i Norden og dets nærområder samt at bidrage til at udvikle den nordiske velfærdsmodel i et globalt perspektiv, herunder inkludering og mangfoldighed"

at det fremgår i den generelle del af budgettet, at Nordisk Ministerråd vil arbejde for de åbne demokratiske nordiske samfund, og de enkelte ministerråd vil se nærmere på, hvordan dette arbejde kan indarbejdes

at der under formandskabspuljen åbnes op for et lavere krav om egenfinansiering for konsumentprojekter end 50 %

at der øremærkes 0,2 MDKK til at gennemføre en konference i Nordisk Råds regi med temaet: "Hvordan sikres en effektiv nordisk konsumentpolitik, der bidrager til at sikre nordiske konsumenters rettigheder?" Formålet med konferencen er at afklare, hvordan nordisk konsumentpolitik bedst muligt udvikles, samt hvordan der bedst arbejdes for at nordiske konsumentværdier implementeres i EU's konsumentpolitik

at bevillingen til Nordisk Energi Forskning (4-3220-3) forhøjes med 1 MDKK

at der sker en betinget øremærkning i budgettet, der sikrer Svanemærket (3-6720-4) et samlet totalbeløb på 3,5 MDKK, såfremt kortlægningen og den økonomiske analyse af miljømærket konkluderer, at mærket bør tilføres yderligere midler i den størrelsesorden

at der afsættes 0,2 MDKK af budgetposten "Arbejdsgrupper" (3-3311-2) til en omkostnings-nytte-analyse af et nordisk pantsystem

at ministerrådet afsætter 0,2 MDKK til en udredning om, hvordan eksisterende støtteordninger i landbruget kan udvikles med sigte på at fremme bæredygtig landbrugsproduktion og grøn vækst

at ministerrådet anvender 1 MDKK til "Kultur og kreativitet i skolen". Midlerne finansieres delvist gennem globaliseringsprojektet "En god oplæring for ungdom og voksne" (5-2070-1) og delvist gennem MR-Ks globaliseringsprojekt "Nordisk satsning på kulturinstitutioner og skoler"

at der bevilges 1,5 MDKK i 2012 til Nordisk Kulturfestival

at ministerrådet i dialog med Nordisk Råd udreder mulighederne for at udarbejde en strategi for Nordisk Kulturfestival for 2012-2015, der dels sikrer en årlig nordisk kulturfestival af høj kvalitet og fastsætter de nordiske hovedstæder som kulturmetropoler, dels bidrager til at *brande* nordisk kultur i og uden for Norden

at ministerrådet afsætter 0,2 MDKK til en nordisk markedsundersøgelse af interessen for etablering af en ny kulturkanal ArteNorden – enten som en TV- eller en netbaseret tjeneste

at øremærke 1,9 MDKK til en kommunikationsindsats og deltagelse i Göteborgs Bokmässan 2012 med temaet ”Velfærd”. Finansieringen kan ske med midler fra Kultur, Kommunikation, Norden i Fokus og Informationsaktiviteter samt eventuelt fra nogle af de nordiske institutioner

Rek. 6/2011

Revideret samarbejdsprogram for justitssektoren (B 269/medborger)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet, *att* genomföra Ministerrådsförslag för justitiesektorn, B 269/medborgar, som det beskrivs i ministerrådsförslaget och under beaktande av de synpunkter som framförs i betänkandet

Rek. 7/2011

Nyt arktisk samarbejdsprogram (B 273/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, *at* gennemføre ministerrådsforslag B 273/presidiet over nyt arktisk samarbejdsprogram samt indarbejde Præsidiets bemærkninger som fremgår af denne betænkning

Rek. 8/2011

Retningslinjer for samarbejdet med Nordens naboer i vest (Canada) (B 270/presidiet)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, at gennemføre retningslinjer for samarbejdet med Nordens naboer i vest (Canada) som beskrevet i ministerrådsforslaget B 270/presidiet samt indarbejde Præsidiets synspunkter som fremgår af betænkningen

Rek. 9/2011

Hva kan motvirke ghettofisering i nordiske boligområder? (A 1543/velferd)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å utvikle et integrasjonsbarometer i Norden

å oppfordre til økt deltakelse av kvinner og menn med annen etnisk bakgrunn enn nordisk i råd, utvalg, styrer, verv og organisasjoner i Norden

å sette ned en nordisk "task force" på ministernivå for å arbeide frem et ti-punkts handlingsprogram for hvordan de nordiske regjeringene i fellesskap vil skape et mer inkluderende samfunn i Norden

å utvikle en nordisk helseplan med fokus på sosiale forskjeller innen helseområdet, og komme med forslag om forebyggende tiltak med nordisk nytteverdi

å ta initiativ til en konferanse som analyserer sosiale støtte- og trygdeordningers effekt på deltakelse i samfunnsliv og arbeidsliv

å stimulere til økt samarbeid mellom privat og offentlig sektor for å få til en utvikling av sosialt partnerskap

å kartlegge den nordiske boligpolitikken med særlig fokus på konkrete tiltak for å fremme variert boligtilbud i sosialt utsatte områder

å i verksette tiltak for å sikre en positiv språkutvikling i god tid før skolestart

å arrangere en konferanse om Rinkebykolens virkemidler og erfaringer med å skape en inkluderende skole for alle

å samle inn data fra de nordiske landene, Grønland, Åland og Færøyene om praksis for godkjenning av utenlandsk utdanning og yrkeskompetanse, og vurdere tiltak som kan styrke ordningen og gjøre den smidigere, uten at kvaliteten blir dårligere

Rek. 10/2011 **En fælles nordisk indsats mod ungdoms-
arbejdsløshed
(A 1510/næring)**

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utarbeta en gemensam strategi för att möta ungdomsarbetslösheten i de nordiska länderna som fokuserar på tre huvudområden: utanförskap (konsekvenser för ungdomars möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden); utbildningsområdet (statens roll) samt tillväxt och företagande (möjligheter att skapa arbetsplatser) följa upp strategin med effektanalyser av gjorda insatser

Rek. 11/2011 **Utvikling av et mål for brutto nasjonal livskvalitet
(A 1521/presidiet)**

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd at snarest initiere en felles nordisk utredning med sikte på å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til bruttonasjonalprodukt

Rek. 12/2011 ***One Health* – multiresistens hos mennesker og dyr
(A 1523/medborger)**

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, at, i samarbejde med Nordisk Råd, afholde en nordisk ekspertkonference om *One Health*, der skal afdække problemernes omfang samt indeholde en høring med relevante aktører
at udarbejde en nordisk handleplan for *One Health* i Norden indeholdende politiske anbefalinger, samordning af viden og erfaringer om emnet for de nordiske lande og en plan for, hvordan Norden kan bidrage til at sætte spørgsmålet og nordiske løsningsmodeller på dagsordenen globalt

Rek. 13/2011 **One Health i det danska EU-ordförandeskapsprogrammet, 2012**
(A 1523/medborger)

Nordisk Råd rekommanderer Danmarks regering
att inkorporera de nordiska erfarenheterna kring *One Health* och antibiotikaresistens i det danska EU-ordförandeskapsprogrammet under första halvåret 2012

Rek. 14/2011 **Nordisk samarbejde om Ryggmargsskade (RMS)**
(A 1524/velferd)

Nordisk råd rekommanderar Nordisk ministerråd,
å opprette en arbeidsgruppe av leger og forskere med spesialistkunnskap om ryggmargsskade med det formål *å* samle inn informasjon og utarbeide en rapport med oversikt over nordiske og annen forskning av behandlingsformer for ryggmargsskade og stille forslag om hvordan forskning og behandling av ryggmarksskade kan forbedres
å etablere en nordisk studie om arbeidsaktivitet for personer med ryggmargsskade som vil gi viktig kunnskap om muligheter og begrensninger i ordninger som er innført for *å* få personer med funksjonsbegrensninger inn i yrkesaktivitet
å styrke arbeidet med etableringen av et felles nordisk kvalitetsregister for ryggmargsskade (*The Nordic Spinal Cord Injury Council*)

Rek. 15/2011 **Revidering af programmet "Ny Nordisk Mad – inkludering af Mad til Mange"**
(A 1529/velfærd)

Nordisk råd rekommanderar Nordisk ministerråd
å implementere en strategi for "Ny Nordisk Mat til Mange" med henblikk på sunn, velsmakende og miljøriktig mat, som er tilpasset behovet til mottakere i private og offentlige institusjoner som serverer mat til mange
å implementere i overnevnte strategi en plan for *å* redusere matavfall i sektoren
å fokusere på matens helbredende effekt hos pasienter på sykehus i overnevnte strategi

- Rek. 16/2011 Nordisk samarbejde om madspild
(A 1530/miljø)**
- Nordisk råd rekommanderar Nordisk ministerråd
- å videreføre eksisterende og igangsette ytterligere tiltak for å undersøke og analysere årsaker og konsekvenser av matavfall
- å utarbeide anbefalinger om hvordan matavfall kan reduseres og matrester utnyttes
- å integrere arbeidet med matavfall i de relevante handlingsplaner og programmer under MR-Miljø, MR-NER og MR-FJLS, og samarbeide om disse
- Rek. 17/2011 Omstrukturering av NIKK till samarbetsorgan
(B 275/medborger)**
- Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet
- att omstrukturera Nordiska Institutet för Kunskap om Kön (NIKK) till ett samarbetsorgan med verkan från 1.1.2012 som beskrivet i ministerrådsförslag B 275/medborger
- Rek. 18/2011 Økt sjøfartssikkerhet og miljøvern i Arktis
(A 1539/miljø)**
- Nordisk Råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer
- å styrke det nordiske samarbeidet om havovervåking i Arktis innenfor rammen av Nuuk-avtalen
- å etablere, i henhold til Nuuk-avtalens intensjoner, en nordisk maritim innsatsenhet i Arktis bestående av elementer fra de nordiske landenes kystvakter og redningstjenester
- å forbedre den nasjonale og den nordiske koordinering med hensyn til det pågående arbeid i IMO i forbindelse med *Polar Code*, så de nordiske land kan tale med en stemme
- å stille tilsvarende krav i sin nasjonale regulering når det foreligger klarhet om innholdet i en kommende obligatorisk IMO *Polar Code*
- å arbeide for et påbud om at større passasjerskip skal seile parvis i visse deler av de arktiske farvann, hvor dette vurderes å kunne øke sjøfartssikkerheten

å bruke de erfaringer de har med Københavnavtalen til å utvikle og få godkjent en bred internasjonal avtale for å bekjempe forurensing av de arktiske havområder

å utrede hvordan de nordiske land kan finansiere voksende utgifter knyttet til utbygning av overvåkning- og redningskapasitet i de arktiske havområder

Rek. 19/2011

Nordisk politikk i arbeidet med klimautfordringene (A 1536/miljø)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å kartlegge ytterligere tiltak som kan begrense utslipp av kortlivede klimastoffer, som både kan gjennomføres i Norden, men også i andre land, og at det utvikles en nordisk handlingsplan for å fremme innsatsen på dette området, herunder også i u-land

å utrede forutsetningene for å etablere tett samarbeid mellom et begrenset antall land med ambisiøse mål om utslippsreduksjoner ("etablere en boble"), som inkluderer de nordiske land og er åpen for en bredere deltakelse

å gjennomføre en konferanse for å belyse hvilke politiske instrumenter som har vist seg å være mest effektive til å redusere utslipp av klimagasser i Norden

Rek. 20/2011

Nordisk politikk i det globale klimaarbeidet (A 1537/miljø)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer

å styrke finansministrenes rolle i klimaarbeidet i de enkelte land med konkrete tiltak

at de nordiske statsministre, utenriksministre og finansministre regelmessig setter klimaspørsmål på dagsorden i sine nordiske møter, og at en samlet nordisk posisjon brukes som grunnlag for å fremme klimaspørsmål i tilsvarende møter i andre internasjonale fora som EU, OECD, FN, osv.

å arbeide for å opprette et internasjonalt fond for å finansiere teknologiutvikling med risikovillig kapital, et fond som skal kunne tiltrekke kapital fra mange kilder, inklusive fra private investorer og filantropiske organisasjoner

å fremme informasjonsformidling om energi og klimaløsninger i u-land, som også inkluderer innsats for å redusere utslipp av sot

Rek. 21/2011 Nordisk innsats for å løse konflikten om makrellfiske (A 1540/miljø)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

å prioritere arbeidet med å finne en løsning snarest mulig på den pågående konflikten om makrellfiske i Nord-Atlanteren

å styrke det vitenskapslige grunnlaget vedrørende vurderingen av makrellbestandens størrelse og utbredelse

å utvikle forslag til forvaltningssystem som fremmer en bærekraftig utnyttelse av de pelagiske fiskestammer i Nord-Atlanteren og redusere risikoen for konflikter

Rek. 22/2011

**Utviklingen av det nordiske el-nett og prisfluktasjoner
(A 1541/næring)**

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regjeringer,

å styrke den nordiske nettkapasiteten og det nordiske el-marked, samt arbeide for å knytte det nordiske el-nett til det europeiske el-nett

å understøtte utviklingen av et Nordsjønettverk, som knytter de respektive lands el-nett sammen med havmølleparker i Nordsjøen

å utvikle og gjennomføre tiltak som motvirker at prisene på el i Norden stiger meget kraftig som følge av kalde vintre, samt tiltak som gjør prisene på el mere gjennomsluktige for de nordiske forbrukere

Rek. 23/2011

**Energieffektivitet, fornybar energi og energiforskning
(A 1542/næring)**

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd,

å utvikle felles metoder til å måle utviklingen av energieffektivitet innenfor rammen av en felles handlingsplan, som setter ambisiøse og forpliktende mål om energieffektivitet og følger opp på hvordan målene oppnås

å utrede hvordan nordisk næringsliv i størst mulig grad kan utnytte de muligheter som skapes ved utbygningen av et Nordsjønettverk, og mer generelt, utviklingen av et pan-europeisk elektrisitetsnett

å styrke felles nordisk innsats innenfor forskning og innovasjon for økt energieffektivitet og økt bruk av fornybar energi, som adresserer et mangfold av mulige løsninger innenfor fornybar energi, som biogass, solenergi og bølgekraft, i tillegg til vindkraft

Rek. 24/2011 Sammenlægning af Kulturkontakt Nord og Nordens institut i Finland

(B 274/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at gennemføre ministerrådsforslag B 274/kultur om sammenlægning av Kulturkontakt Nord og Nordens institut i Finland som beskrevet i ministerrådsforslaget og under hensyntagen til de synspunkter som fremføres i denne betænkning

Rek. 25/2011 Neste generasjon av Nordplus

(B 271/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at gjennomføre ”Ministerrådsforslag om næste generation af Nordplus” samt indarbejde Kultur- og Uddannelsesudvalgets bemærkninger om, at ministerrådet i forbindelse med Nordplus programmet bør være med til at udbygge integration og samarbejde mellem uddannelse og erhvervsliv, for derved at skabe et fælles nordisk praktikmarked, der sikrer, at studerende i Norden får optimale støttemuligheder til mobilitet, udveksling samt praktik- og studieophold (se - A 1527/kultur). Videre bør programmet tilrettes således, at friluftaktiviteter i undervisningen for børn og unge tilgodeses og understøttes i videst muligt omfang, når der uddeles midler

Rek. 26/2011 Rörligheten i Norden

(A 1527/kultur)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å utarbeide en felles strategi for å gjøre mobiliteten lettere for alle unge som vil studere i et annet nordisk land

å opprette et program i Nordplus for finansiell støtte til studerende som ønsker arbeidstrening i et annet nordisk land

å opprette et program i Nordjobb med tilbud om virksomhetspraksisplasser, boliger og fritidsprogram i de nordiske landene for nordiske studerende

å bygge ut informasjon om mulighetene for ulike typer av utdanninger foretakspraksisplasser i de nordiske landene

Rek. 27/2011

**Samarbejdet med Nordisk Ministerråd
(A 1538/præsidedet)**

Nordisk råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at mødes med Nordisk Råd på politisk niveau fire gange årligt i tilknytning til samarbejdsministrenes planlagte møder

at ministerrådet senest fire måneder efter modtagelsen af rekommandationer fra Nordisk Råd, afgiver sit første syn på sagen med henblik på at opnå enighed mellem de to parter

at sørge for, at når der indtræffer uenighed ved behandling af politiske spørgsmål i forberedende embedsmandsorganer, skal uenigheden afgøres på det politiske niveau i ministerrådet

Rek. 28/2011

**Flertalsbeslutninger i Nordisk Ministerråd
(A 1538/præsidedet)**

Nordisk råd rekommanderer de nordiske landes regering,

at de i højere grad anvender sig af muligheden for at træffe politiske vedtagelser ved flertalsbeslutninger med mulighed for, at enkelte lande kan vælge at stå uden for samarbejdet (*opting out*)

Beslut om ikke at foretage sig yderligere

- 1 Medlemsforslag om udbygning av den nordiska triangeln, A 1490/näring
- 2 Medlemsforslag om å styrke den felles innsatsen for å bygge ut jernbane og togtilbud mellom de nordiske land, A 1501/näring
- 3 Medlemsforslag om att bevara och stärka Nordisk Alkohol- och Narkotikatidskrift (NAT), A 1525/välfärd
- 4 Medlemsforslag om samlad nordisk kompetens i enskilda högskolor/universitet
(A 1490/kultur)

Interne beslut

A 1533/presidiet	Retningslinjer for Nordisk Råds samarbejde 2012-2015 med Statsduma og Føderationsråd i Rusland samt med regionale parlamenter i Nordvestrusland	IB 2/2011
A 1535/presidiet	En EU-strategi for Nordisk Råd: En nordisk stemme i EU	IB 3/2011
A 1538/presidiet	Nye arbejdsformer i Nordisk Råd	IB 1/2011

Liste over sager i kronologisk rækkefølge

A 1489/kultur	Medlemsforslag om samlad nordisk kompetens i enskilda högskolor/universitet	Ikke foretage sig yderligere
A 1490/näring	Medlemsforslag om utbyggnad av den nordiska triangeln	Ikke foretage sig yderligere
A 1500/presidiet	Medlemsforslag om et styrket nordisk fredsinstytut, der kan foretage international mægling	Fremst. 3/2011
A 1501/næring	Medlemsforslag om å styrke den felles innsatsen for å bygge ut jernbane og togtilbud mellom de nordiske land	Ikke foretage sig yderligere
A 1508/presidiet	Medlemsforslag om att göra Norden till en kärnvapenfri zon	Fremst. 2/2011
A 1510/næring	Medlemsforslag om fælles nordisk indsats mod ungdomsarbejdsløshed	Rek. 10/2011
A 1521/presidiet	Medlemsforslag om utvikling av et mål for brutto nasjonal livskvalitet	Rek. 11/2011
A 1522/presidiet	Præsiedieforslag om afgiftsnedsettelse for personalet i Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond	Fremst. 1/2011
A 1523/medborger	Medlemsforslag om <i>One Health</i> – multiresistens hos mennesker og dyr	Rek. 12/2011 Rek. 13/2011

A 1524/velferd	Utvalgsforslag om Ryggmargsskade (RMS)	Rek. 14/2011
A 1525/välfärd	Medlemsförslag om att bevara och stärka Nordisk Alkohol- och Narkotikatidskrift	Ikke foretage sig yderligere
A 1527/kultur	Medlemsförslag om rörligheten i Norden	Rek. 26/2011
A 1528/miljø	Utvalgsforslag om nordisk samarbeid for å fremme FNs konferanse om bærekraftig utvikling i 2012 (Rio + 20)	Fremst. 4/2011
A 1529/velfærd	Medlemsförslag om revidering af programmet ”Ny Nordisk Mad – inkludering af Mad til Mange”	Rek. 15/2011
A 1530/miljø	Medlemsförslag om nordisk samarbejde om madspild	Rek. 16/2011
A 1533/presidiet	Præsidiieforslag om retningslinjer for Nordisk Råds samarbejde 2012-2015 med Statsduma og Føderationsråd i Rusland samt med regionale parlamenter i Nordvestrusland	IB 2/82011
A 1535/presidiet	Præsidiieforslag om en EU-strategi for Nordisk Råd: En stemme i EU	IB 3/2011
A 1536/miljø	Utvalgsforslag om nordisk politikk i arbeidet med klimautfordringerne	Rek. 19/2011
A 1537/miljø	Utvalgsforslag om nordisk politikk i det globale klimaarbeidet	Rek. 20/2011
A 1538/presidiet	Præsidiieforslag om nye arbeidsformer i Nordisk Råd	IB 1/2011 Rek. 27/2011 Rek. 28/2011
A 1539/miljø	Utvalgsforslag om økt sjøfartssikkerhet i Arktis	Rek. 18/2011
A 1540/miljø	Utvalgsforslag om nordisk innsats for å løse konflikten om makrellfiske	Rek. 21/2011
A 1541/næring	Utvalgsforslag om utviklingen av det nordiske el-nett og prisfluktasjoner	Rek. 22/2011

A 1542/næring	Utvalgsforslag om energieffektivitet, fornybar energi og energiforskning	Rek. 23/2011
A 1543/velferd	Utvalgsforslag om hva kan motvirke ghettofisering i nordiske boligområder?	Rek. 9/2011
B 269/medborger	Ministerrådsforslag om revideret samarbejdsprogram for justitssektoren	Rek. 6/2011
B 270/presidiet	Ministerrådsforslag om retningslinjer for samarbejdet med Nordens naboer i vest (Canada)	Rek. 8/2011
B 271/kultur	Ministerrådsforslag om neste generasjon av Nordplus	Rek. 25/2011
B 272/presidiet	Ministerrådsforslag om om Nordisk Ministerråds samlede budget for 2012	Rek. 5/2011
B 273/presidiet	Ministerrådsforslag om nyt arktisk samarbejdsprogram	Rek. 7/2011
B 274/kultur	Ministerrådsforslag om sammenlægning af Kulturkontakt Nord og Nordens institut i Finland	Rek. 24/2011
B 275/medborgar	Ministerrådsforslag om omstrukturering av NIKK till samarbetsorgan	Rek. 17/2011

BILAGA 4

Resolution antagen vid den 20:e parlamentariska Östersjökonferensen, Helsingfors den 28–30 augusti 2011

Adopted by the 20th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)

The participants, elected representatives from the Baltic Sea States*, assembling in Helsinki, Finland, 28 - 30 August 2011, discussing Co-operation in the Baltic Sea Region, Integrated Maritime Policy, Civil Safety and Security, and Green Growth and Energy Efficiency,

A. reconfirming their commitment to act persistently for a positive and pluralistic political, social and economic development of the Baltic Sea Region, rooted in environmental concerns and sustainability, by listening to and giving voice to the grassroots of their constituencies, by driving political issues in their parliaments and relevant committees, and by exerting political pressure on governments to fulfill the commitments and obligations they have undertaken for the benefit of the Region;

B. restating the mutual usefulness of close collaboration between BSPC and CBSS, for instance by a growing and continuous exchange between the various working bodies of the organizations, and by pursuing a closer synchronization of political priorities and target issues, thereby strengthening their individual as well as combined capacity to deal successfully with the challenges of the Baltic Sea Region;

C. commending the comprehensive Declaration of the 16th CBSS Ministerial Session in Oslo 7 June, which, i.a., welcomes the efforts under way in establishing cooperation between Iceland, Norway, Russia and the EU in areas where common objectives could be identified under the EU Strategy for the Baltic Sea Region, and which also expresses appreciation of the work of BSPC within the CBSS priority areas maritime policy and counter-trafficking in human beings;

D. reiterating their strong support to the HELCOM Baltic Sea Action Plan, and expressing their collective expectation that all HELCOM Governments will implement and successfully fulfill their National Implementation Plans in order to achieve good environmental status of the Baltic Sea by 2021;

E. maintaining that the EU Strategy for the Baltic Sea Region must be aligned with the Northern Dimension, which brings together EU- and non-EU- countries of the Region on an equal footing, because credible long-term solutions to the challenges of the Region require participation and commitment by all of its central stakeholders;

F. recognizing that the review of the EU Strategy for the Baltic Sea, which will take place under Polish Presidency of the EU Council, will give an opportunity to obtain better synergy effects between the EU Strategy for the Baltic Sea and the key existing cooperation structures within the Baltic Sea Region;

G. welcoming the establishment of a parliamentary tier of the Northern Dimension, as embodied in a recurrent Northern Dimension Parliamentary Forum, the latest of which was held in Norway in 2011 and the next to be convened in Russia in 2013;

H. welcoming also the continuation and resource allocation to concrete projects under the Northern Dimension Environmental Partnership, the operation of the two new partnerships under the Northern Dimension, on Transport and Logistics and on Culture, and appreciating the mutually beneficial exchange between BSPC and the Northern Dimension Partnership in Health and Social Well-being;

I. acknowledging the work of organizations and activities at sub-regional level – such as the Committee of the Regions (CoR), Baltic Sea States Sub-Regional Cooperation (BSSSC), the Union of Baltic Cities (UBC), and the Parliamentary Forum of the Southern Baltic Sea (PFSBS) – and recognizing their experiences and capacities to identify problems in the Region and implementing concrete measures against them;

J. welcoming the joint event of the Working Group on Integrated Maritime Policy of the Baltic Sea Parliamentary Conference with the Expert Group on Maritime Policy of the Council of the Baltic Sea States (CBSS) and the Working Group on Maritime Policy of the Baltic Sea States Subregional Cooperation (BSSSC) during the European Maritime Day in Gdańsk on May 20th 2011, and supporting the further coordination and joint activities between these and other institutions and organizations;

K. emphasizing that citizens should be kept informed and involved in the planning and implementation of strategies and projects that influence the development of the Baltic Sea Region; NGOs play an invaluable role both as opinion-makers and independent experts, and their views, warnings and advice should be taken seriously;

call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU;

Regarding Co-operation in the Region, to

1. support the further development and activities of the CBSS by providing long-term resources for its project-based and target-oriented approach in dealing with specific issues of central importance for the Baltic Sea Region, and encourage an ongoing collaboration and convergence of priorities with the BSPC;

2. allocate sufficient resources and speed up the work to develop, monitor and implement the National Implementations Plans under HELCOM Baltic Sea

Action Plan, aimed at achieving good ecological status of the Baltic Sea by 2021;

3. work for a continued coordination of the priorities and concrete activities of the EU Strategy for the Baltic Sea Region and the Northern Dimension, thereby promoting that all stakeholders of the Baltic Sea Region can cooperate on an equal footing;

4. fulfill existing and encourage new commitments to the Baltic Sea Action Summit;

5. solicit an overview to bring sharper clarity over the availability of various funding channels and other resources for projects and investments in the Baltic Sea Region, to ensure that they are used efficiently and that access to funds is widened and facilitated for all stakeholders of the Region;

6. provide financial contributions to the BSAP Technical Assistance Fund, jointly managed by NiB and NEFCO with the purpose of granting assistance to projects that support the implementation of the HELCOM BSAP;

7. encourage and support initiatives, events and mechanisms to bring stakeholders of the Baltic Sea Region together to exchange information and coordinate priorities and activities for the purpose of avoiding duplication and boosting their collective impact; the Northern Dimension Parliamentary Forum and the Forum on the EU Strategy for the Baltic Sea Region are commendable examples;

8. promote the development of civil society and support NGOs by financial and administrative resources;

9. promote cooperation on countering proliferation of threats of Weapons of Mass Destruction (WMD) in the Baltic Sea Region;

Regarding Integrated Maritime Policy in the Baltic Sea Region, to

10. revisit the political recommendations concerning Integrated Maritime Policy contained in the 19th BSPC Resolution from 2010;

11. to intensify research and to promote the use of alternative marine fuels such as – for example - Liquefied Natural Gas (LNG) in the Baltic Sea Region and others by supporting innovative emission reduction technologies and by creating incentives for investments in the development of the necessary port infrastructure with a well developed distribution network and uniform industry- and usage standards;

12. against the background of new studies on the implications of the intended reduction of the sulphur content of ship fuels to 0.1 % from the year 2015 in the framework of the international MARPOL convention, take precautions and to start initiatives to prevent a modal backshift in traffic from sea to land;

13. to support incentives for the modification of existing ships, and to work actively within the International Maritime Organization (IMO) for a speedy designation of further sea areas, such as the Mediterranean Sea, as Sulphur

Emission Control Areas (SECA), thereby abolishing competitive disadvantages for the Baltic Sea Area;

14. to work for a reduction of administrative obstacles for cross-border maritime traffic;

15. to develop maritime spatial planning as an important instrument for an optimized interaction between the actors in the various maritime sectors in the interest of a more efficient and sustainable usage of sea waters and coastal regions, and to create national, compatible spatial planning concepts, thereby promoting a stronger cross-border cooperation between the Baltic Sea countries;

16. to support a sustainable port development by the development of environmental port services, for instance by building sewage recipient facilities in all important ports in the Baltic Sea by 2015 at the latest, in order to reduce environmental pollution for port residents and simultaneously strengthen the competitiveness of the ports;

17. to further implement an integrated maritime policy with regard to its economic and ecological significance for the entire Baltic Sea Area, particularly by

- developing and promoting integrated maritime lead projects for the entire Baltic Sea Area (e.g. Clean Baltic Shipping, Galileo Research Port Rostock, SUCBAS – Sea Surveillance Co-operation Baltic Sea) also in the areas of “green, safe transport and a clean environment” for the strengthening of environmentally friendly goods traffic and the port cooperation in the whole Baltic Sea Area in order to further promote the maritime policy in the consciousness on the European level,
- promoting and facilitating the cooperation on all levels of maritime governance and by
- the development of national integrated maritime policies of the member states;

18. to support integrated activities of the Baltic Sea Region in the areas of maritime research, technology and innovation, in order to use the growth potential of new maritime sectors such as energy generation in offshore installations and offshore technologies, the security and surveillance technique as well as maritime environmental technology and to enhance access to future markets; for this purpose, create necessary political and judicial framework and disseminate best practices;

19. to further develop environmentally sustainable cruise tourism as a maritime growth industry against the background of its importance for the whole Baltic Sea Region, for example by attractive inland tourist offers and concepts of common marketing in this field of tourism;

20. to proceed with the development and implementation of measures for safe operation of ships in severe and icy winter conditions;

21. to support projects and activities focusing on safety of navigation, such as a Baltic Sea- wide Ship Reporting System (SRS) and Vessel Traffic Service (VTS), and promoting the development of the Baltic Sea Region as a pilot region for e-navigation;

Regarding Civil Safety and Security in the Baltic Sea Region, to

22. jointly develop trans-boundary scenarios and identify gaps for all natural and man-made hazards and threats of the Baltic Sea Region, in order to identify potential disasters and disruption, to build a comprehensive regional risk register, and to strengthen the combined regional capacity to prevent and manage hazards, by capacity-building, training and exercises;

23. to support the HELCOM ad hoc Expert Group “Munitions” in order to compile all kinds of additional information on dumping activities after World War II and check whether the general conclusions of the “CHEMU-report” are still valid;

24. against lessons learned from the nuclear disaster in Fukushima started in March 2011, to step up regional cooperation for the purpose of elaborating and adopting stringent conditions and regulations for construction, operation and decommissioning of nuclear power plants, as well as for the storage and processing of spent fuel, but also for grasping the opportunity to intensify efforts to promote the development of renewable energy sources, energy efficiency and green technologies;

Regarding Trafficking in Human Beings, to

25. revisit the political recommendations concerning Trafficking contained in the 19th BSPC Resolution from 2010;

26. initiate and support extended analyses of the economic aspects of trafficking in human beings, promote coordination between relevant authorities and institutions to detect money flows stemming from trafficking in human beings (THB), enhance the capabilities and cooperation of police, tax authorities and other relevant institutions to track money emanating from THB and strengthen the legal and administrative means to confiscate proceeds from, as well as imposing stern fines on, those engaged in THB;

27. promote efforts to gain more extensive knowledge of the nature and scope of trafficking in human beings for forced labour, taking into account the gender dimension; initiate and support the development of joint strategies in cooperation with trade unions and employer’s organizations and relevant authorities; strengthen legislative and operational means of identifying and combating trafficking in human beings for forced labour; and conduct public information campaigns about trafficking in human beings for forced labour;

28. address the special problems of trafficked children in legislation and in administrative guidelines, employing a multi-disciplinary approach and multi-sectoral coordination with the child’s best interest as an overarching priority;

this includes e.g. that a child should not be detained as a matter of principle, a formal policy of non-punishment, and a guaranteed provision of shelters with suitable facilities tailored to the needs of the children, including professional personnel trained in building trust with children in order to prevent their disappearances from the shelters;

29. investigate, e.g. by requests to responsible authorities, the efficiency and relevance of existing legislation and legal measures against trafficking in human beings, and develop and adapt, where appropriate, legislation to adequately respond to current and developing forms of trafficking in human beings and strengthen coordination between various sectors of the political and judicial system;

30. make efforts to raise awareness of trafficking in human beings, e.g. by supporting and conducting public information campaigns and outreach activities, such as the “Safe Trip” campaign by CBSS (www.safetrip.se) as well as similar initiatives by e.g. private companies and NGOs, and also support measures to facilitate the reporting to authorities of suspect cases of trafficking in human beings, e.g. by means of hotlines;

31. initiate and support measures to enhance the joint perception and understanding of THB among all actors in the region, thereby advocating a closer cooperation and coordination among them, and furthermore expand exchange and cooperation with international organizations active in the fight against trafficking in human beings, such as UN, IPU, OSCE, Council of Europe, ILO, IOM and others;

32. present continuous evaluation and reporting of the progress and results in the fight against trafficking in human beings, based on jointly developed and agreed success criteria on factors such as e.g. the number of convictions, safe returns of victims, and the like; they should also monitor that programmes and strategies are continuously updated and adapted to new and changing forms of trafficking in human beings;

33. promote the development of favourable working conditions for those active in the fight against trafficking in human beings, for the purpose of reducing the drainage of experienced personnel and enabling continuity of work and accumulation of competencies;

34. promote actions to strengthen the capacity to identify and incriminate the middlemen in trafficking in human beings, meaning persons indirectly profiting from trafficking in human beings by e.g. facilitating contacts between potential buyers and traffickers and/or trafficked persons, e.g. in the taxi, hotel or ferry industries;

Regarding Health and Social Well-being in the Baltic Sea Region, to

35. allocate sufficient and long-term resources for joint regional activities and endeavours to improve health and social well-being, recognizing the crucial

role of The Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being (NDPHS) in regional work in this area and the necessity to maintain support to its project facilitation and promotion activities, aimed at helping the Baltic Sea Region make progress towards the achievement of objectives of relevant global and European strategies and policies;

36. take concerted action to complement national responses to public health problems, taking into account the gender dimension, caused by avoidable unhealthy lifestyles in general and the harmful use of alcohol and substance abuse in particular, leading into non-communicable diseases, and threatening social cohesion and socio-economic development;

37. encourage consideration of health and social well-being issues in other relevant policy areas, consistent with the health in all policies approach;

Regarding Green Growth and Energy Efficiency in the Baltic Sea Region, to

38. adopt policies and undertake measures to turn the Baltic Sea Region into an Eco-Region, in which economic growth goes hand in hand with environmental integrity and social justice, by promoting eco-innovations, sustainable consumption and production and waste treatment, and sustainable urban and rural development strategies;

39. facilitate research, innovation and business development in green technologies and energy efficiency, including research of the potential to develop renewable energy sources in the Region, for instance by providing legal and other incentives to SMEs in order to encourage capacity-building for sustainable production and Corporate Social Responsibility (CSR);

40. promote an integrated approach to improving energy efficiency in households, public authorities, industry and transport, for instance by putting in place legal conditions and physical planning requirements that encourage investments in and conversion to energy-saving devices and methods, as well as building public-private partnerships to encourage more green-tech investments in the future of the Region;

41. provide incentives and conditions for green public procurement and practices among public authorities at all levels, for instance by introducing sustainability as a criterion in tendering and purchasing procedures;

42. take note of the work of the Baltic Sea Region Energy Co-operation (BASREC) and the conclusions of its upcoming meeting of Ministers of Energy in Berlin in spring 2012;

43. launch information campaigns and activities to raise awareness of green growth and energy efficiency and its individual as well as collective economic and ecological benefits with a focus on demonstrating available practical solutions for increasing energy efficiency;

44. provide continued support to the activities of Baltic 21, and to establish a four-year project on "Green Growth for a Bluer Baltic Sea" in order to define

common priority areas within e.g. energy, water, transport and tourism, to develop strategies for enhancing the development and use of renewable energies and increasing energy efficiency, and to provide for an exchange of best practices among actors and stakeholders;

Furthermore the Conference Decides to

45. urge the BSPC members to establish networks of parliamentarians on the fight against trafficking in human beings, in order to secure continuity of commitment and visibility of the issue, to continuously monitor progress of various activities in the fight against trafficking in human beings, and to develop the relations between the executive and legislative powers concerning the fight against trafficking in human beings; in this endeavour, the networks should make use of handbooks and guidelines produced by e.g. UN, IPU, PACE, ILO, and others;

46. grant Observer status to the Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being;

47. support the transformation and follow-up of the Baltic Sea Labour Network (BSLN), by establishing a permanent Forum for Social Dialogue in the Baltic Sea Region in order to secure public support in the field of labour rights;

48. establish a Working Group on Green Growth and Energy Efficiency, to submit a report at the 21st BSPC;

49. adopt the BSPC Work Programme for 2011-2012;

50. adopt the revised BSPC Rules of Procedure, to take effect after the closure of the 20th BSPC;

51. welcome with gratitude the kind offer of the Federal Assembly of Russia to host the 21st Baltic Sea Parliamentary Conference in the Mariinsky Palace, the Legislative Assembly of St Petersburg, on 26 – 28 August 2012.

* Parliaments of Free Hanseatic City of Bremen, Denmark, Finland, Federal Republic of Germany, Free and Hanseatic City of Hamburg, Republic of Karelia, Latvia, Leningrad, Lithuania, Mecklenburg-Vorpommern, Norway, Poland, Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation, State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation, City of St. Petersburg, Schleswig-Holstein, Sweden, Åland Islands, Baltic Assembly, European Parliament, Nordic Council, Parliamentary Assembly of the Council of Europe.

BILAGA 5

Resolution antagen vid den 5:e parlamentariska Barentskonferensen, Luleå den 18–20 maj 2011

18–20 maj 2011, Luleå, Sverige

På inbjudan av Sveriges riksdag träffades företrädare för de nationella parlamenten i Norge, Ryssland och Sverige, företrädare för åtta regionala parlamentariska organisationer från de norra regionerna i dessa stater, Nordiska rådet, Parlamentariska Östersjökonferensen, Arktiska parlamentarikerkonferensen, Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR), Samiska Parlamentariska Rådet samt inbjudna gäster och experter från relevanta statliga och icke statliga myndigheter den 19-20 maj 2011 i Luleå, Norrbottens län, Sverige.

Konferensens huvudfrågor var miljö/hållbar utveckling, industri och handel inklusive urbefolkningars entreprenörskap och utvecklande av infrastruktur. Konferensen öppnades av talmannen i Sveriges riksdag Per Westerberg.

Deltagarna i konferensen utfärdar denna resolution

med beaktande av principerna och bestämmelserna i deklARATIONEN om samarbete i Barents euro-arktiska region (Kirkenes, Norge) 1993, som är grunden för det multilaterala samarbetet i Barentsregionen,

med beaktande av resolutionen från den fjärde parlamentariska Barentskonferensen (Syktyvkar, Ryssland, 26-27 maj 2009), där man åter visar vikten av den parlamentariska dimensionen för att införa och främja olika former av samarbete i norra delen av Europa,

med beaktande av programmet för det svenska ordförandeskapet i Barents euro-arktiska råd 2009-2011, där man fokuserar på övergången till en effektiv ekonomi och ett intensifierat samarbete, när det gäller förnybar energi och energieffektivitet,

med beaktande av resolutionen från urbefolkningarnas första Barentskongress (Kirkenes, Norge, 4-5 februari 2010), där man underströk att ökat deltagande av urbefolkningarna i Barentssamarbetet i hög grad skulle bidra till detta samarbete,

med beaktande av det gemensamma uttalandet av den förnyade nordliga dimensionens andra ministermöte (Oslo, Norge, 2 november 2010), där man bland annat underströk behovet av ett nära samarbete mellan de nordliga dimensionsstrukturerna och de fyra nordliga regionalråden samt det värde-

fulla bidrag som parlamenten kan tillföra förverkligandet av den nordliga dimensionspolitiken,

med beaktande av konferensuttalandet från den nordliga dimensionens andra parlamentariska forum (Tromsø, Norge, 22-23 februari 2011), som innehåller ett antal betydelsefulla förslag och krav till regeringarna inom den nordliga dimensionens samarbete och där man bekräftar parlamentarikernas åtagande att främja detta samarbete,

även med beaktande av resultaten och de åsikter som har uttryckts av företrädare för nationella och regionala parlamentariker, statliga och lokala myndigheter, politiska organisationer, urbefolkningar, ungdoms-, företags-, konst- och utbildningscirkular samt sociala och frivilligorganisationer, när det gäller på vilket sätt ett fortsatt och ytterligare förbättrat samarbete kan bidra till en positiv utveckling av Barentsregionen

och

med tanke på Barentsregionens och de till denna region hörande ländernas och nationernas gemensamma situation när det gäller geografi och miljö, deras kulturella likheter, ekonomiska samspel samt gemensamma möjligheter och utmaningar.

Deltagarna i konferensen

bekräftat åter sitt stöd till en effektiv användning av de befintliga strukturer som står till buds genom Barentssamarbetet på nationell och regional nivå för att utveckla gemensamma tillgångar och resurser och för att ta itu med de gemensamma utmaningarna i regionen,

erkänner behovet av ytterligare åtgärder för att ytterligare förbättra den ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella situationen för de folk som bor i regionen, däribland framför allt offentligt stöd till de regionala urbefolkningarnas ansträngningar att åstadkomma ökad delaktighet i Barentssamarbetet, för att stärka deras sociala och ekonomiska grundläggande levnadsmöjligheter och för att skydda deras nationella traditioner, kulturer och modersmål,

uppskattar att ytterligare möjligheter att uppnå dessa mål ges genom den uppdaterade politik som företräds av den nordliga dimensionen inom EU, Island, Norge och Ryska federationen, Arktiska rådet, Nordiska ministerrådet, Östersjöstaternas råd och genom samordning av och samarbete mellan dessa strukturer och Barents euro-arktiska råd.

Deltagarna i konferensen rekommenderar de nationella parlamenten och de regionala parlamentariska församlingarna samt de nationella, regionala och lokala myndigheterna

att stödja åtgärder som syftar till att skapa en ur miljösynpunkt hållbar ekonomisk tillväxt i Barents euro-arktiska region,

att främja ny teknik för att bevara och skydda miljön, däribland bättre metoder för avfallshantering,

att främja nyskapande vid framställningen av såväl förnybara som icke-förnybara former av energi och att därvid fortlöpande förbättra säkerhetsnormerna,

att stödja projekt för att öka användningen av förnybar energi och att förbättra energieffektiviteten,

att samarbeta för att underlätta utvinningen av naturtillgångar och att därvid särskilt uppmärksamma urbefolkningarnas rättigheter och de särskilda villkor i regionen som gäller klimat och miljö,

att erkänna att avsevärda minskningar av utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser är själva kärnan i meningsfulla globala ansträngningar för att mildra verkningarna av de globala klimatförändringarna och att därför ta initiativ till och stödja utvecklandet av ny teknik, projekt och internationellt samarbete som syftar till att minska sådana utsläpp,

att erkänna att klimatförändringarna, trots att de utgör ett globalt hot, kommer att ha särskilt förödande följder i de nordliga regionerna och för urbefolkningarnas försörjningsmöjligheter,

att erkänna att gränsöverskridande samarbete är avgörande för utvecklandet av industri och handel i Barentsregionen,

att därför fortsätta ansträngningarna att underlätta den gränsöverskridande rörligheten för personer, varor och tjänster, bland annat genom att förenkla viseringssystemen och tullförfarandena,

att ge ytterligare stöd till ansträngningar som syftar till gränsöverskridande samarbete när det gäller hållbar ekonomisk utveckling mellan regionala och lokala myndigheter, mellan industrier, företag eller entreprenörer samt mellan allmänheten och de privata sektorerna,

att erkänna den viktiga roll som EU:s strukturfonder har spelat för att främja utvecklingen och det gränsöverskridande samarbetet i regionen och att arbeta för att se till att regionen kan dra fördel av liknande program under planeringsperioden efter 2013,

BILAGA 5 **Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.:Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt**

att underlätta utvinning och förädling av naturtillgångar, entreprenörskap och utvecklandet av turismen, med särskild inriktning på de sociala och miljömässiga aspekterna av den ekonomiska utvecklingen,

att stödja utvecklandet av entreprenörskap bland urbefolkningarna och att särskilt uppmärksamma möjligheterna att utveckla deras traditionella försörjningsmöjligheter till kommersiellt livskraftiga företag som kan förbättra levnadsvillkoren och den sociala situationen för urbefolkningarna, samtidigt som de bevarar och utvecklar sitt kulturella arv och sin rätt att behålla och utveckla kontakterna, förbindelserna och samarbetet med sina egna samhällsmedlemmar samt med andra folk över de internationella gränserna,

att fortsätta att stödja urbefolkningarnas deltagande i beslutsfattande processer som har direkt inverkan på urbefolkningen,

att stödja utvecklandet av en effektiv ungdomspolitik på alla områden av Barentssamarbetet, framför allt när det gäller tillgången till modern utbildning som innebär främjande av kreativitet, nyskapande och entreprenörskap och tillträde till arbetsmarknaden, även inom avancerade industri- och tjänstesektorer,

att välkomna överenskommelsen mellan Ryssland och Norge om ett viseringsfritt system för personer som är bosatta inom gränsområdet, bland annat som ett första men viktigt steg mot en gemensam arbetsmarknad i regionen,

att stödja akademiska och vetenskapliga institutioner med högsta internationella standard i regionen och att främja kontakter, samarbete och rörlighet samt att främja erkännandet och skyddet av traditionella kunskaper om nyskapande,

att erkänna behovet av högkvalitativa transportsystem, ledningar för överföring av energi och annan infrastruktur inom Barentsområdet, samt förbättring av de transnationella och interkontinentala transportförbindelserna som en förutsättning för förbättrade levnadsvillkor, utvinning och förädling av naturtillgångar och för att utveckla industri och handel,

att främja multimodala transportstrategier och politik där man tar hänsyn till miljön, genomför miljökonsekvensbedömningar och främjar energieffektiva lösningar och höga säkerhetsnormer,

att i hög grad prioritera skapandet av transportkorridorer i öst-västlig riktning för att förena Barentregionen med Asien och därigenom förbättra regionens konkurrenskraft på global nivå,

att utveckla hamnar och de motsvarande inlandstransportsystemen, samtidigt som man främjar åtgärder för att förbättra säkerheten och minska skadliga utsläpp från sjöfarten,

att välkomna överenskommelsen om samarbetet inom flyg- och sjöräddningstjänsten i Arktis som undertecknades vid Arktiska rådets sjunde ministermöte den 12 maj 2011,

att vidta ytterligare åtgärder för att garantera tillräckliga resurser och internationellt samarbete för att förbättra säkerheten för sjöfarten och att garantera förmåga att reagera på nödsituationer och olyckor, däribland passagerarräddning och beredskap vid oljeutsläpp eller andra miljökatastrofer.

Deltagarna i den femte parlamentariska Barentskonferensen

bekräftar åter sitt åtagande att samarbeta för att stärka och ytterligare utveckla Barentsregionen som en fredlig, stabil, nyskapande och välmående del av Europa,

välkomnar med tacksamhet det norska stortingets erbjudande att sammankalla den 6:e parlamentariska Barentskonferensen 2013 i Norge.

BILAGA 6

Nordiska rådets ramprogram

Ramprogram för Nordiska rådets verksamhet

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten.

Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland. Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa. Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld.

Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. Från och med nu presenteras ett ramprogram, som gäller tills vidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförandeprogram, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska rådet utarbetar.

Utöver detta har de fem fackutskotten sina egna årliga arbetsprogram. Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret.

Vår vision för det nordiska samarbetet

De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på den värdegemenskap som finns i de nordiska samhällena. Samarbetet skall stärka integrationen mellan länderna och främja regionens inflytande i EU och internationellt. Nordiska rådet lägger agendan för det nordiska samarbetet. Detta skall ske i nära samverkan med de nationella parlamenten och de självstyrande områdena, samt med Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet skall hålla hög profil i de parlamentariska samsarbetsorganen och utveckla sitt samarbete med EU-parlamentet och dess relevanta utskott.

Kulturen har ett värde i sig. Kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Med konst och kultur kan man öka kännedomen om de nordiska länderna också utanför Norden och därmed skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar. En gemensam satsning på konst och kreativa kompetenser har stor betydelse för Norden som global föregångsregion. Det nordiska samarbetet förutsätter som regel konsensusbeslut. Detta gäller utan undantag för Nordiska ministerrådet. En kon-

sekvens av detta är att det nordiska land som vill minst, bestämmer mest. Nordiska rådet vill se mera dynamik i det nordiska samarbetet och rekommenderar därför att Nordiska ministerrådet går in för ”optingout”-principen, dvs., de länder som vill kan gå vidare trots att ett land motsätter sig.

Vi vill stärka den nordiska välfärden

Den nordiska välfärdsmodellen har gett många goda resultat. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen är en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerar sig i världstoppen både då man jämför internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling. Nordiska rådet vill utveckla den nordiska välfärden och stärka medborgarsamhället. Vi måste klara av de utmaningar som globaliseringen medför och bidra till att dess frukter fördelas så rättvist som möjligt.

Den nordiska välfärdsmodellen skall fortsättningsvis värna om grundläggande värden såsom demokrati, frihet, rättvisa, jämlikhet, tolerans och pluralism.

De nordiska länderna skall utveckla stabila och flexibla arbetsmarknader som garanterar en hög sysselsättningsgrad och goda möjligheter till fortbildning och omskolning.

Vi vill arbeta för god utbildning på alla nivåer. Bildning och kunskap är viktiga både för individens självförverkligande och för att Norden skall klara sig i den globala konkurrensen.

Vi vill utveckla våra samfundsstrukturer så att de bidrar till att reducera sociala och ekonomiska olikheter. Vi skall utveckla våra samhällen så, att kvinnor och män har jämlika möjligheter att besätta ledande poster i sådana branscher och fack som nu är könsuppdelade. Detta förutsätter bl.a. bättre möjligheter för papporna att ta ut föräldraledighet.

En ökad immigration av arbetskraft är nödvändig för att vi skall kunna producera de varor och tjänster våra välfärdssamhällen behöver. Vi vill arbeta för en god integration av invandrarna i våra samhällen. Vi vill arbeta för att våra invånare får en god och människovärdig vård i livets alla skeden.

Vi vill påverka globaliseringen

Många av de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Ett ännu mera integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna skall därför ges högsta prioritet.

I samarbete skall de nordiska länderna utnyttja den internationella konkurrensen till att stärka den nordiska välfärdspolitikerna. Satsningar på utbildning, forskning och utveckling, innovation och förnyelse samt flexibilitet skall skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt. De nordiska länderna skall aktivt påverka processen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt. De nordiska länderna skall fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnyelsebara energikällor

skall vara prioriterade områden. Det globaliseringsprojekt som Nordiska rådet initierat och som Nordiska ministerrådet har satt igång skall förverkligas.

Vi vill öka mobiliteten i Norden

Vi vill värna om individens och näringslivets fria rörlighet i Norden. Vi vill ha ett gränslöst och dynamiskt Norden, som kan möta globaliseringens utmaningar och trygga de nordiska ländernas konkurrenskraft och välfärd.

Vi vill avskaffa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förhindra att nya uppstår. Vi förutsätter en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna. Vi driver på Nordiska ministerrådets pågående arbete med avskaffandet av gränshinder och förväntar oss konkreta och snabba resultat.

Vi vill rädda havsmiljön

Vi vill arbeta för att de nordiska haven blir rena med en rik biologisk mångfald, anpassade till de enskilda havens särförhållanden. Vi vill att alla näringar – både land- och havsbaserade – skall ha goda möjligheter att utöva sin verksamhet så, att de respekterar den övergripande ekologiska målsättningen för havsområdena. Vi vill att såväl invånare som turister med hjälp av en välplanerad infrastruktur skall ha goda möjligheter till berikande upplevelser i de nordiska havsmiljöerna. Vi vill att utsläpp av farliga kemiska ämnen skall stoppas och att radioaktivt avfall inte leds ut i haven.

Vi vill aktivt bidra till att HELCOM's handlingsplan för Östersjön genomförs. Detta förutsätter bl.a. stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer. Vi vill påverka EU:s Östersjöstrategi så att den fokuserar på hållbar utveckling i regionen för att garantera en gynnsam utveckling av Östersjöns miljö. EU:s marina och maritima planer skall implementeras så att de är skraddarsyddas för förhållandena i Östersjön, Nordsjön m.m. Vi vill ha restriktiva regler för fartygstrafik och offshore verksamhet i de nordliga områdenas sårbara havsmiljöer.

De nordiska länderna skall arbeta för en bättre miljö i havsområdena och besluta om nödvändiga skyddsåtgärder, enskilt, tillsammans och i regionala och internationella fora.

Klimatförändringarnas inverkan på havsmiljöerna skall analyseras och inarbetas i skyddsprogram och i ramvillkoren för näringar såsom fiskeri, jord- och skogsbruk. Klimatförändringarna skall beaktas i den fysiska planläggningen och vid utbyggandet av infrastrukturen vid havsområdena. Mottagningsfaciliteter för fartygens toalettavfall bör etableras i Österjöns hamnar. Den ökande fartygstrafiken skall göras säker genom teknologisk utveckling av fartyg och navigationssystem. Havsområdenas miljötillstånd och biodiversitet skall kontinuerligt granskas och rapporteras, så att utvecklingen till ett rent hav med ett rikt växt- och djurliv kan följas.

Vi vill ge nordliga dimensionen innehåll

Den nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den nordliga dimensionen skall fungera som en politisk plattform för att främja samarbete för hållbar utveckling, välbefinnande och säkerhet i Nordeuropa. Samarbetet med Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, skall ha en viktig roll i den nordliga dimensionen. Den nordliga dimensionen skall kunna fungera som ett både politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Vidare skall det ske en nära samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill stärka vidareutvecklingen, konkretiseringen och den politiska förankringen av den nordliga dimensionen, t ex genom att stärka kontakter och samarbete med relevanta utskott i Europaparlamentet. Vi vill vidareutveckla det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i Ryssland, särskilt nordvästra Ryssland, kring frågor inom den nordliga dimensionens långsiktiga prioriteringar. Vi vill att samarbetet inom den nordliga dimensionen ska medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma inom Nordeuropa. Vi vill att det sker en nära och konkret samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

Vi vill ha ett effektivare nordiskt språksamarbete

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill att de nordiska språken skall vara starka och levande. Vi vill att alla nordbor skall kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Vi vill därför främja internordisk språkförståelse och språkkunskap. Bättre språkförståelse gör det nordiska samarbetet effektivare och mera intressant.

Deklarationen om nordisk språkpolitik, antagen den 19 2006, måste följas upp och implementeras. De nordiska undervisningsministrarna bör utarbeta en handlingsplan som skall garantera en samlad, långsiktig och effektiv insats gällande språkpolitiken. Regeringarna i Norden verkställer planen och arbetar för att förbättra den nordiska språkgemenskapen.

Det nya Nordplus Nordiska Språk- och Kulturprogrammet utformas så, att elevernas och lärarnas grannspråksförståelse stärks och att intresset och förståelsen för den nordiska kulturen och de nordiska språken stimuleras. Projektet ”Nordiska språkpiloter i skolan/läraryrket i Norden” skall fortsätta och byggas ut så, att språkpiloterna kan handleda lärarkollegor och vara pådrivare av utvecklingen mot en bättre och effektivare undervisning i grannspråken. Undervisningen i grannspråk i skolan förstärks och inleds tidigare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs på att lära sig tala. De samhällsberedande nordiska språken skall vara synliga i det offentliga livet, såsom TV och film. Internordiska ordböcker, också i elektronisk form, skall utarbetas.